

Täysistunto

Torstai 7.11.2024 klo 16.00—20.57

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 20.57.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—17.59 ja 20.00—20.57) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.59—20.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
opetusministeri Anders Adlercreutz
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
liikenne-, viestintä- ja sisäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
elinkeinoministeri Wille Rydman
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevalle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

2.1. Suullinen kysymys hallituksen kasvutoimista (Miapetra Kumpula-Natri sd)

Suullinen kysymys SKT 185/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Miapetra Kumpula-Natri sd: Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat huolissaan, että hallituksen tilannekuva on hukassa. Tällä hetkellä Suomessa kasvavat konkurssit, työttömyys ja köyhyys. Ilman kasvua Suomi joutuu yhä leikkausten tielle. Suomi on matkalla nyt väärään suuntaan.

Hallitus hehkutti 500 kasvutoimen listaa, mutta se paljastui aika suureksi bluffiksi, kun media toi sen vihdoin julkisuuteen. Lista sisältääkin monia toimia, joilla ei ole mitään tekemistä kasvun kanssa, ehkä jopa päinvastoin. Paljastui, että ei ole juurikaan kasvutoimia, vaan se on tyyppilinen, muuallakin Euroopassa nähty, oikeistokonservatiivinen leikkauslista.

Tarvitsemme kasvua kipeästi ja nopeasti. Ennakko-odotukset hallituksen kasvutoimenpiteille olivat korkeammalla. Hallituksen kausi on puolivälissä, mutta uskottavat, nopeasti vaikuttavat kasvutoimet puuttuvat edelleen.

Pääministerin sijainen Purra, Suomi tarvitsee nopeasti kasvua. Mitä jää jäljelle, jos aina vain leikkaa? Jaatteko pääministerin näkemyksen, että tällä [Puhemies koputtaa] Suomi kasvaisi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.02 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! 500 kasvutoimea ovat Risto Murron kasvutyöryhmän hallitusohjelmasta tunnistamat toimet. Koska hallitusohjelmassa niitä on hyvin lukuisia — esimerkiksi työmarkkinoille, luvitukseen, työn kannustamiseen, yrittämiseen liittyviä toimia — niin se on itsessään jo kokonaisuudessaan eräänlainen kasvuohjelma.

Se on tosiasia, että me olemme hyvin vaikeassa talouden tilanteessa, siis suhdanteen kannalta. Taantuma oli syvempi ja pitkäkestoisempi. Tiedämme, että maailmantaloudessa ja Euroopan tasolla on valtavaa epävarmuutta. Meidän vientimarkkinamme ei ole elpynyt: esimerkiksi Saksassa on merkittäviä ongelmia. Totta kai nämä heijastuvat Suomeen.

Mitä tulee sitten meidän koko kansantalouden kasvuun, niin kun 17 vuoteen sitä aitoa, reaalista kasvua tässä maassa ei juuri ole ollut, niin sanoisin, että siitä tämän hallituksen syyllistäminen, joka on istunut täällä reilut puolitoista vuotta, ei ole aivan maaliinsa osuvaa. Me teemme toimia, joista te monia [Puhemies koputtaa] vastustatte. Toisaalta te nimittätte itse kasvutoimiksi [Puhemies koputtaa] yksinkertaisesti säästöjen peruuttamisia, mitä en pidä myöskään järkevänä. [Puhemies koputtaa] Me joudumme korjaamaan...

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt minuutti on käytetty, ministeri Purra.

...julkista taloutta ja samaan aikaan etsimään kasvua.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kumpula-Natri.

16.03 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! On totta, että maailman epästabiili tilanne ei Suomea auta. Meidän on toimittava nyt ja nopeasti itse. Valtava määrä yrityksiä on jo ajautumassa konkurssiin. Tilauslistat ovat tyhjiä, työttömyysluvut karmeita. Toimillanne olette kurjistaneet myös suomalaisten tilannetta. Ostovoima hupenee, ihmisillä ei ole varaa kuluttaa paikallistenkaan yritysten palveluja, ja kaupassa hinnat hirvittävät. Työttömyyden riski ajaa koko kansan mielialaa maahan.

Kasvu on monen tekijän summa: koulutus, työntekijät, innovaatiot, investoinnit. Olette ymmärtäneet väärin, jos leikkauksia kutsutte kasvuksi.

Pelkkä suhdanne ei tätä tilannetta selvitä. Eurooppa on laajemminkin suhdanteissa. Ja meillä on väärät ennätykset: työttömyyden kasvussa ja velan kasvussa. Tarvitsemme nopeasti käyttöön otettavia kasvutoimia, me kaikki, Suomi tarvitsee. SDP on esittänyt muun muassa investointikannustamisen laajentamista — ei vain suuryrityksille, niin kuin te valmistele — arvonlisäverotuksen alarajaa koskemaan useampia yrityksiä, kotitalouksien vähennyksen säilyttämistä hoivalle ja kotiaivulle. Ministeri Purra, voisiko hallitus tarttua näihin todellisiin ja välittömästi vaikuttaviin kasvutoimiin, [Puhemies koputtaa] jotka auttaisivat suomalaisia pienyrityksiä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.05 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten sanoin, tämä hallitus joutuu samaan aikaan korjaamaan julkista taloutta. Meidän velka on paisunut. Meidän tulot ja menot yksinkertaisesti ovat liian kaukana toisistaan, mukaan lukien tämä suhdannetilanne ja meidän kansantalouden pitkän aikavälin heikko kyky tuottaa arvonlisää ja kasvua tähän maahan, joilla sitä hyvinvointia kestävästi rakennetaan.

Aivan totta, inflaatio, hintojen nousu, useimmilla sektoreilla on ollut viime vuosien yksi erityisesti kotitalouksiin ja yrityskenttään vaikuttava asia. Onneksi nyt kuitenkin inflaatio on selvästi hidastunut, ja tämä näkyy myös suomalaisten kuluttajien kukkarossa. Toisaalta korot ovat selvässä laskussa, millä itsessäänkin on jo vaikutuksensa. Tosiasiassa ostovoimahan erityisesti palkansaajilla on selvästi parantunut monen vuoden toiseen suuntaan menon jälkeen.

Teidänkin kasvutoimianne tarkastellaan, mutta kuten jo edellisessä puheenvuorossani kuvasin, niin se, että te haluatte peruuttaa meidän julkiseen talouteen kohdistuvat kestävyyttä lisäävät toimet, säästötoimet, [Puhemies koputtaa] ei valitettavasti meille tässä tilanteessa ole mahdollista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.06 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, minkä vuoksi me näiden kasvutoimien perään kysymme, on se, että tulostaulu näyttää kyllä kovin heikolta. Vaikka koko Euroopassa on sama suhdanne, niin silti juuri Suomen työllisyys on heikentynyt eniten koko Euroopassa. Ja kun nyt sitten tämän teidän 500:n listan saimme

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

käteen, niin kyllä hiukan jäämme siitä kysymään. Esimerkiksi poistetaan tuki asumisoikeusasunnoilta — tämä on kasvutoimi, josta ilmoitatte, että tämä on valmis. Löytyy nikotiinipusseja ja muuta. Kysymme, onko hallitus nyt tilanteen tasalla. Ne viestit, joita nyt tulee Yhdysvalloista Trumpin valinnan jälkeen — tässä on iso uhka sille, että tulee tuontituloja Euroopalle, mikä vaikuttaa kahta kautta: sekä Kiinan- että Yhdysvaltojen-kaupan kautta. Kasvutoimia tarvittaisiin tässä ja nyt, tämä tilanne korostaa sitä. Arvoisa valtiovarainministeri, olisitteko valmis edes siihen, että tätä investointikannustinta vihreän siirtymän investoinneille — nythän siitä on rajattu pienet yritykset pois — laajennettaisiin niin, että myös kotimaiset pienet ja keskisuuret yritykset [Puhemies koputtaa] pääsisivät sitä hyödyntämään? Sitä tarvittaisiin tässä ja nyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.07 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me teemme kasvutoimia hyvin erikokoisille yrityksille. Tämä investointihyvitys kohdistuu suuriin, mutta meillä on myös pienempiin yrityksiin kohdistuvia toimia. Vastavasti työmarkkinoille tehtävät uudistukset ja suorat valtiontuet kohdistuvat aika erityyppisiin asioihin. Sen lisäksi hallitusohjelmassa on lukuisia eri toimia, jotka kaikki tähtäävät siihen, että me saisimme kasvua, myös sitä, jota meillä ei ole noin 17 vuoteen tässä maassa ollut. Se itsessään jo kertoo siitä, että täällä on jo pidemmän aikaa tehty asioita väärin. Se, että teemme esimerkiksi työmarkkinauudistuksia, joita sosiaalidemokraatit voimakkaasti — jokaista — vastustavat, tähtää siihen, että me esimerkiksi saisimme sellaista kasvua, jota meidän naapurimaassamme on ollut pidemmän aikaa, Ruotsissa, joka on näitä uudistuksia tehnyt jo vuosia tai vuosikymmeniä aiemmin. Meillä on tehty myös kehysriihessä uusia kasvutoimia. Toisaalta tämä Risto Murron uusi ryhmä etsii niitä edelleen. Ja kuten on moneen kertaan todettu, me olemme valmiita tarkastelemaan kaikkia, [Puhemies koputtaa] totta kai julkisen talouden liikkumavaran sisässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

16.09 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri, jotta talous voi kasvaa, tarvitaan ostovoimaa, rahan on riitettävä kaupan kassalla. Ministeri Purra, ennen vaaleja te vielä sanoitte, että pienituloisilta leikkaaminen ei teille käy. Nyt olemme nähneet, että kyllä se käy isojen saksien kera, ja tätä te, ministeri, nimitätte kasvutoimeksi. Kyllä, köyhyys varmasti kasvaa.

Tämän lisäksi te itse laitatte jarrua talouteen esimerkiksi tekemällä ennätysuuret korotukset arvonnäköveroon, ja ministeri, kaiken tämän päälle te olette keksineet erityisen keinon kurittaa eläkkeensaajia tekemällä heille uuden lisäveron — sanoisinko, puhemies, ryöstöveron.

Eläkkeensaajien ostovoiman turvaaminen on mitä tärkeintä paitsi inhimillisesti, se on oikein, mutta on myös talouden kannalta viisasta pitää ostovoimaa yllä. Näin ollen kysyn teiltä, ministeri, voisitteko peruuttaa tämän eläkkeensaajien ryöstöveron, turvata eläkkeensaajien ostovoiman ja tätä kautta pitää myös talouden rattaat pyörimässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

16.10 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kukaan ei kuvittele, että valtion budjettitalouden korjaaminen leikkauksin tai julkisen talouden korjaaminen leikkauksin, puhumattakaan veronkorotuksin, olisi kasvutoimi.

Meidän julkinen talous on hyvin huonossa kunnossa, se on sitä myös teidän hallituskautenne jäljiltä. Tämä hallitus on sitoutunut vakauttamaan velkasuhteen hallituskautensa loppuun mennessä. Se ei mielestäni ole vielä kovin hyvä tavoite, vaan meidän pitäisi tietenkin pyrkiä siihen, että velkasuhde saadaan laskuun, jotta meidän tulevaisuuden hyvinvointijärjestelmämme ja hyvinvointimme olisivat kestäväällä [Vasemmalta: Ei näytä teiltä onnistuvan!] pohjalla. Mutta kerta toisensa jälkeen te pyydätte meitä peruuttamaan kaikki ne toimet, joista monet ovat kyllä vaikeita ja kohdistuvat sellaisella tavalla, mitä me emme haluaisi tehdä, mikäli meidän tilanteemme olisi parempi. Mutta ei, nämä eivät ole kasvutoimia. Kasvutoimia me teemme muualla, ja kaikkia näitä meiltä paletista löytyy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.11 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te olette iloinneet tuosta 500 kasvutoimesta, jotka hallitusohjelmaan sisältyvät. Kun te näin teette, niin te altistatte kyllä sen myös arvioinnille siitä, ovatko nämä järkeviä toimia. Yksi siellä listassa mainittu kasvutoimi kuuluu seuraavasti: hallitus ei lakkauta lentokenttiä. [Mikko Savola: Käsittämätöntä!] Siis se on kasvutoimi, että hallitus ei lakkauta Suomessa lentokenttiä. En voi ymmärtää. Tekisi mieli kysyä, arvoisa valtiovarainministeri, onko tämä teistä aito kasvutoimi. [Välihuutoja]

Sen sijaan lisätalousarvioesityksessä esitetään, [Hälinää — Puhemies koputtaa] että valtio voi luopua lähes puolesta omistuksesta lentokenttäyhtiössä ja Valtionrautateissa. Nyt haluan kysyä, arvoisa valtiovarainministeri: Onko valtion kassa niin tyhjä, että te olette myymässä meidän lentokenttiä ja Valtionrautateita ulkopuolisille sijoittajille, kun te tämmöistä esitätte nyt eduskunnalle? [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Strand, olkaa hyvä.

16.12 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että näitä omistusrajoja säädetään, ei välttämättä tarkoita sitä, että asialle ollaan aktiivisesti mitään tekemässä. Se mahdollistaa erilaisia järjestelyjä, mutta se ei sinällään tarkoita, että ollaan mistään luopumassa. Valtio on hyvin pitkäjänteinen, vastuullinen omistaja, mikä totta kai lähtee laista ja hyvästä hallinnosta. Varmasti asioihin palataan, jos on jotain ajankohtaista, mutta se, että hieman säädetään näitä rajoja, ei itsessään tarkoita mitään. [Antti Kurvinen: Miksi säädetään? — Anne Kalmari: Lupaatteko, ettei myydä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.13 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näitä listalla olevia risti-riitaisuuksia on muitakin. Täällä esimerkiksi sanotaan, että ”koulutetaan riittävästi työvoimaa teollisuuden tarpeisiin”. Sinänsä ihan hyvä tavoite, mutta hallitus toimii täysin päinvastoin: leikkaa ammatillisesta koulutuksesta 120 miljoonaa euroa, [Vasemmalta: Yli!] eli

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

vähentää sitä osaamista, mitä siellä teollisuudessa tarvitaan. Tässä on yksi esimerkki siitä hallituksen kasvutoimien ristiriitaisuudesta. Vai onko niin, että nyt viedään tämä kasvu niin alas, että teollisuus ei tarvitse niitä työpaikkoja? Tämä kysymys herää. Minä kysyn: mikä kasvutoimi on tämä, että leikataan 120 miljoonaa euroa ammatillisesta koulutuksesta ja sillä tavalla yritetään saada kasvua aikaiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.14 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt on varmaankin syytä selvittää se, mistä tässä keskustelussa pohjimmiltaan on kyse. [Vasemmalta: Tosiaan! — Naurua] Nimittäin siis tämä yli 500 kasvutoimenpiteen, sellaiseksi kutsutun, listahan on siis se, että kun Risto Murron työryhmä aloitti, niin he kävivät läpi — he, siis tämä työryhmä — hallitusohjelman ja tunnistivat sieltä yli 500 kasvua vauhdittavaa tointa. [Antti Lindtman: Te hehkutatte niitä!] Siellä on joukossa hyvin monenlaisia erilaisia mainintoja, joista useimmat ovat aivan kiistatta kasvua vauhdittavia toimenpiteitä. [Anne Kalmari: Jo on hurskaita toiveita!] Sitten on sellaisia kirjauksia, jotka ovat ehkä vähän eritasoisia, mutta on syytä muistaa, että tämä oli vasta se kartoitus, mitä kaikkea on jo hallitusohjelmasta. Tästä puuttuu vielä se, mitä kaikkea konkreettista tehtiin viime kevään kehysriihessä, jossa tulivat verokannustimet, teollisuuspoliittiset varaukset, sitten meillä on ollut meidän tki-panostukset, kaikki tämä — puhumattakaan sitten valtion pääomasijoitustoiminnan ja koko tämän koneiston uudistamisesta. [Antti Lindtman: Ja alvikorotukset!] Kyse on nimenomaisesti siitä, että teemme kasvutoimenpiteitä sekä tässä että nyt, että sitten pidemmän tähtäimen investointeja kasvun edellytyksiin rakenteita [Puhemies koputtaa] uudistamalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

16.15 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Iloisia uutisia! Selvityksen mukaan hallitusohjelmassa on yli 500 kasvutointa.” Näin iloitsi pääministeri Petteri Orpo sosiaalisessa mediassa. Olisi ehkä kannattanut ensin itse lukea nämä toimet, ettei joudu näin noloon tilanteeseen. Tietenkin näitähän voidaan laskea miten vain. Nikotiinipussien makuvalinnoista on saatu kaksikin kasvutointa. [Naurua] Tämä olisi hauskaa, ellei tilanne olisi vakava.

Tämän päivän uutiset, kaksi uutista Suomesta:

Enemmistö suomalaisista suhtautuu lähitulevaisuuteen synkästi. Kansalaisten luottamus on heikentynyt tuntuvasti kahden ja puolen vuoden aikana. Tämä siis viittauksena nyt edelliseen hallitukseen, josta usein puhutaan.

Työperäisestä maahanmuutosta toinen uutinen. Lokakuun tietojen mukaan se on laskenut erityisesti erityisasiantuntijoiden osalta, joiden oleskelulupahakemukset ovat vähentyneet neljäsosalla. Tämäkin siis tämän hallituksen aikaansaannoksia. Tämä ei ole kasvun Suomi. Tämä on yt-Suomi. [Puhemies koputtaa] Tämä on muuttotappio-Suomi. [Puhemies: Ja kysymys! — Eduskunnasta: Onko näin?] — Onko näin? [Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

16.16 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt täytyy kyllä sanoa, että minä ihmettelen tätä keskustelua, joka liittyy näihin uusimpiin Migrin lukuihin, mihin tässä viitattiin.

Ensinnäkin meillä on työperäinen maahanmuutto tällä hetkellä vielä varsin korkealla tasolla, opiskelijaperusteinen maahanmuutto ennätystasolla. Ja totta kai, kun meillä avoimia työpaikkoja on vähemmän, meille myös vähemmän rekrytoidaan väkeä ulkomailta. Se on itsestään selvä asia, että tämä yleinen taloustilanne vaikuttaa tähän. Nimenomaan sen takia me teemme esimerkiksi niitä työmarkkinoiden uudistuksia, joita kaikkia te olette muuten vastustaneet ja joilla nimenomaan pyritään siihen, että rekrytointikynnys alenee, työllistämiskynnys alenee ja meillä on sitten enemmän niitä työnantajia, jotka tarvitsevat työntekijöitä sekä kotimaasta että ulkomailta. [Vasemmalta: Työttömyyden kasvutoimi! — Puoli-toista vuotta odoteltu!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

16.17 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy sanoa, että on hieman hallituksella sävy muuttunut, sillä viimeksi, kun täällä oltiin, sieltä ministeriäitiöstä lähinnä ilakoitiin sillä, että teillä on jopa 500 toimen kasvutoimilista.

Tutustuin tähän listaan, ja te todella esitätte siellä kasvutoimina muun muassa sitä, että hallitus ei lakkautta lentokenttiä. Lisäksi esitätte kasvutoimina omia ajatuksianne siitä, mitä EU:n pitäisi tehdä, eli sysäätte vastuuta muualle, ja samaan aikaan kun te esitätte kasvutoimenpiteinä kirjauksia, jotka eivät de facto lisää kasvua, te tuotte eduskunnalle palkkadumppauslakeja, vaikka palkat olisivat aidosti yksi keino lisätä kysyntää.

Valtiovarainvarainministeri Purra, te puhuitte täällä syyllistämisestä, mutta eihän se ole syyllistämistä, että täällä siteerataan teidän omaa listaanne. Voitteko te nyt vielä vääntää rautalangasta: miten kasvu lisääntyy sillä, että hallitus ei lakkautta lentokenttiä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.18 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt en tiedä, millaista rautalankaa teille kannattaisi vääntää, jos täältä on kaksi ministeriä jo kertonut, [Hälinää — Puhemies koputtaa] että kyseinen 500 kasvutoimen lista ei ole hallituksen lista vaan Risto Murron työryhmän tekemä kokooma hallitusohjelmassa olevista erilaisista toimista. [Suna Kymäläisen välihuuto — Puhemies koputtaa] Tämä on nyt kolmeen kertaan täältä aitiosta teille kerrottu.

Hallitusohjelmassa on huomattavasti kasvua kiihdyttäviä toimia, sellaisia meidän toimintaedellytyksiin, yhteiskunnan ja talouden rakenteisiin kohdistuvia uudistuksia, joita teidän hallituksenne ei kyennyt tekemään, eivät välttämättä edellisetkään hallitukset. [Timo Harakka: Oppivelvollisuus uudistus!] Nyt niitä tehdään, ja siinä vaiheessa kun taloudessa alkaa näkyä kunnolla parempia päiviä, enemmän sitä valoa, kiitättekö te sitten meitä kasvun aikaansaamisesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.19 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkoittaako tämä nyt, pääministerin sijainen, ministeri Purra, sitä, että te irtisanoudutte [Hälinää —

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Naurua oikealta] tästä Murron listasta, kun vielä hetki sitten se tuotiin tänne suurena, hienona 500 kasvutoimen listana, joka muuttaa Suomen yhtäkkiä kasvun tielle? Me odotimme kyllä tältä listalta hieman enemmän ja odotamme teiltä, arvoisa hallitus, hieman enemmän. [Hälinää — Puhemies koputtaa] On totta, että täällä on niinkin hirtehisia toimia, että mieleen tulee, että tämä on pikemminkin kaskulista kuin kasvulista. Mutta on tässä yritystäkin. On tässä yritystäkin, tässä listassa, nimittäin täällä muun muassa todetaan, että ”luodaan kannustavaa ilmapiiriä monipuoliselle yrittäjyydelle”. No, tähän kuulostaa kyllä todella hienolta, ja yhdymme tähän aivan täysin. Mutta kun katsomme niitä toimia, joita monelle pk-yrittäjälle ja itsensätyöllistäjälle hallitus tarjoaa, niin aika lailla ovat toimet jääneet piippuun.

Nyt olisi hyvä hetki teillä, pääministerin sijainen Purra, harkita toimia, jotka tosiasiallisesti kääntäisivät yrittäjyydelle Suomessa olosuhteet hyväksi. Voisitteko te harkita esimerkiksi [Puhemies koputtaa] arvonlisäveron alarajan nostoa 30 000 euroon, kuten SDP on esittänyt, tai [Puhemies koputtaa] investointikannustimen alarajan laskemista niin, että aidosti myös pk-sektorin yritykset voisivat sitä hyödyntää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.21 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En itse ollut sillä kyselytunnilla, jossa tätä 500:n listaa on täällä käsitelty, [Antti Kurvisen välihuuto — Anne Kalmarin välihuuto] mutta kuten kerrottu, niin Risto Murron työryhmän esittämiä toimia hallitusohjelmasta käsin.

Mutta kyllä olen myös sosiaalidemokraattien listoja käynyt läpi. Aiemmin te olette ilmoittaneet, että teidän kasvutoimenne on tämän säästön peruutus, tämän säästön peruutus, tämän säästön peruutus, tämän rakenteellisen toimen peruutus, tämän rakenteellisen toimen peruutus, ja sitten vähän elvyttämistä: lisää rahaa sinne, lisää rahaa tänne, lisää rahaa tuonne. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Samaan aikaan te sanotte olevanne huolissanne julkisen talouden tilasta, olette valmiit tasapainottamaan sitä, olette valmiit säästämään Suomen EU:n tarkkailuluokalta ja niin edelleen, mutta nämä kaikki eivät voi olla totta samaan aikaan. Teidän viestinne ja linjanne on epälooginen. Itse pystyn perustelemaan vain tätä hallituksen linjaa täältä aitiosta. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.22 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Viime kyselytunnilla pääministeri puhui kauniisti, mutta turhan positiivisesti 500 kasvutoimikirjauksesta hallitusohjelmassa. Vielä 15 vuotta sitten, finanssikriisin jälkeen, tällaiset nykymittakaavan konkurssit ja irtisanomiset olisivat olleet politiikan ykköspuheenaihe. Ne olisivat kirvoittaneet vaatimuksia äkillisen rakennerahaston tukitoimista ja lomautuksista irtisanomisten sijaan. Nyt kun joka puolella käydään muutosneuvotteluita ja jaellaan irtisanomislappuja, mitä tekee tämä hallitus? Sitä kiinnostaa pikemminkin, saataisiinko julkisen sektorin työntekijä palkkakuoppaan sekä miten yleissitovat työehtosopimukset saadaan murennettua. Arvoisa työministeri Satonen, herättävätkö nämä irtisanomiset teissä huolta, ja mihin toimiin olette niiden johdosta ryhtyneet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

16.23 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysymykseen, herättävätkö huolta: todellakin herättävät. Muun muassa tässä eduskunnan istuntotauolla kävin Äänekoskella, missä on uhkana kahden vaneritehtaan lopettaminen. Oli erittäin hyvät keskustelut yrityksen sisällä ja myös luottamusmiesten kanssa, ja käytiin keskustelua myös siitä, miten esimerkiksi oppisopimuskoulutuksen avulla — kun sinne onneksi myös investoidaan samaan aikaan uuteen tehtaaseen — voidaan löytää ihmisille töitä. Kävin myös Valtralla samalla reissulla, jossa on sitten taas valkokaulustyöntekijöiden osalta tällainen tilanne menossa. Näitä tilanteita on ympäri Suomen, ja ne täytyy ottaa vakavasti, ja niitä autetaan niin paljon kuin on mahdollista. Ja mietitään myös näitä korvaavia investointeja.

Mutta haluan sanoa tähän vielä sen, että kun te täällä vastustatte esimerkiksi vientiveitoista palkkamallia, niin eikö se Suomen viennin kilpailukyky juuri ole ratkaiseva meidän kasvun kannalta? Se on kaikkein tärkein kasvutoimi, mitä voidaan tehdä. [Vasemmalta: Opettajien selkänahasta! — Emme me vientiä vastusta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.24 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katsotaan tulevaisuuden kasvun avaimia, siellä näkyvät vihreän siirtymän mahdollisuudet, digivihreä siirtymä ja kiertotalouden mahdollisuudet. On kuitenkin käymässä niin, että moni Euroopan maa, esimerkiksi Ruotsi naapurimaanamme, on menossa ohi näissä teemoissa. Suomessa näyttää siltä, että me emme ole saamassa näitä isoja investointeja Suomeen — vaikka on hyvä, että hallitus ei ole laittanut jarrua uusiutuvalle energialle vaan se on meillä takas-kussa kilpailuvalttina aivan erityisesti Euroopassa.

Kysyisin kuitenkin siitä, kun moni talousasiantuntija on kritisoinut sitä, että meillä Suomessa on näitä säilyttäviä ja jopa ympäristölle haitallisia yritystukia, jotka antavat ensinnäkin vääränlaisen viestin markkinoille, minkälaista teollisuutta ja minkälaista taloudellista toimintaa me tänne haluamme, mutta myös hidastavat siirtymää uusille yrityksille syntyä. Kysyisin hallitukselta: oletteko te karsimassa näitä säilyttäviä, vanhaa maailmaa kuvastavia yritystukia ja kenties suuntaamassa niitä tulevaisuuden aloille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.25 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihanteellisessa maailmassa olisi luonnollisestikin niin, että pikemminkin olisi alhaisempi verotus ja sitten olisi vähemmän tai mieluiten ei lainkaan yritystukia, mutta samalla on syytä kuitenkin olla sen verran analyyttinen, että havaitsee, mitä ne meidän yritystukemme pääsääntöisesti ovat. Ne ovat itse asiassa voittopuolisesti pikemminkin alennettuja verokantoja, ja se, että karsisimme tällaisia yritystukia, käytännössä tarkoittaisi kiristyvää verotusta.

Lisäksi meidän ongelmamme on, että tämän päivän maailmassa itse asiassa investointeja houkutellaan korostetusti nimenomaisesti maksamalla erilaisia investointitukia, ja kysymys onkin siitä, että jos kerran tämä on se maailma, jossa elämme, pitäisikö Suomen entisestäänkin vaikeuttaa kilpailuamme investoinneista sillä, että vielä rajaisimme pelimerkkejä tämän suhteen. On syytä myöskin muistaa, että itse asiassa nimenomaisesti sekin, että me panostamme tutkimukseen ja kehityspuoleen, lasketaan yritystukiin, ja itse asiassa sil-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

lehän on erittäin kattava parlamentaarinen tuki. Nimenomaisesti tämä tutkimukseen ja kehityspooleen panostaminen on sitä, mitä tekin peräänkuulutatte, eli nimenomaisesti uudistavaa yritystukimuotoa, [Puhemies koputtaa] jota hallitus siis on edistämässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

16.26 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kävi selväksi, että kasvua haluttaisiin tältä puolelta, mutta kävi sekin selväksi, että kasvutoimilla, joita Murto oli nytten tämän selvityksen mukaan tehnyt, vaikka hallitusohjelmasta ne oli poimittu — ja ne olivat vastaus meidän viime keskusteluihin kasvusta — emme saaneet siihen tilannekuvaan ymmärrystä. Emme ole kertaakaan kuulleet teiltä huolestunutta viestiä siitä, että meillä Suomessa talous menee huonosti, Euroopan alueella huonoiten, joten meidän täytyisi kääntää suuntaa, että me olemme hallituksena tehneet jotain väärin, koska täällä tapahtuu näin kamalia talouslukuja. Ja yhteistä tilannekuvaa parantaisi se, että kun oppositio esittää toimia — nyt oikeisto on täällä salissa hiljaa — niin hallitus voisi ihan aidosti tarttua näihin tai edes vastata kysymykseen, miksi me emme voisi ottaa tässä maailmantilanteessa Suomessa toimia omaan käteen ja vaikkapa laajentaa investointitukea, mistä ette ole vielä antaneet esitystä, koskettamaan myös pienempiä yrityksiä, [Puhemies koputtaa] koska nyt on kiire vakauttaa suomalaisten yritysten toimintakenttä ja mahdollisuudet investoida. [Ben Zyskowicz: Edustaja Viitasen kasvutoimet, lisää rahaa kaikille!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.28 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikea uskoa, että sosiaalidemokraatit tosiaan näkevät niin, että täältä ei ole esitetty tarpeeksi huolestuneisuutta siitä, missä jamassa Suomi on. [Miapetra Kumpula-Natri: Kasvutoimista!] Olen tässä nyt koko tämän hallituksen ja oman positioni ajan käytännössä jokaisessa puheenvuorossa täällä, jonka olen pitänyt budjeteista, lisäbudjeteista, täydentävistä ja niin edelleen, kertonut, miten huolissani olen siitä, että Suomessa ei reaalista, aitoa kasvua ole käytännössä ollut Nokian huippuvuosien jälkeen. [Miapetra Kumpula-Natri: Ja toimet?] Ja se kuvastaa juuri sitä, että täällä on tehty asioita, jotka eivät ole selvästi menneet nappiin — toki on myös sellaisia tekijöitä, joihin emme voi vaikuttaa, esimerkiksi nyt Venäjän tilanne ja se, mitä se on aiheuttanut meidän talouteemme. Juuri siitä syystä tämä hallitus tekee sellaisia reformeja, joita esimerkiksi edellinen hallitus ei ole kyennyt tekemään, [Miapetra Kumpula-Natri: Leikkaukset eivät ole kasvutoimia!] jotta me saisimme kestäviä, pidemmälle aikavälille katsovia, tulevaisuuteen katsovia, toimia, jotka parantavat toimintaedellytyksiä tässä maassa niin, että aitoa yksityisen sektorin kasvua voidaan saada aikaiseksi. Juuri sillä tavalla [Puhemies koputtaa] tämä hallitus toimii.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

2.2. Suullinen kysymys veronkorotuksista (Jouni Ovaska kesk)

Suullinen kysymys SKT 186/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysyjä, edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.29 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa herra puhemies! Me todellakin toivomme sitä kasvua. Tällä hetkellä vain valitettavasti meillä noin 500 työtöntä tulee joka viikko tämän hallituskauden aikana lisää, ja yksi, mikä tähän vaikuttaa, on tietysti verotus. Orpon hallitushan korotti yleisen arvonlisäveron historiallisen korkealle, paljon korkeammalle kuin esimerkiksi muissa Pohjoismaissa pidetään hyväksyttävänä. [Välihuutoja oikealta] Kotitalousvähennys on joutumassa giljotiiniin. Nyt sitten kymmenen prosentin alvikanta nostetaan 14 prosenttiin, ja sehän koskee jopa lääkkeitä, kulttuuria ja liikuntaa. Samaan aikaan hallitus myös iskee majoituspalveluihin ja liikenteeseen, eli niihin aloihin, joiden yritykset juuri kärsivät korona-aikana ja ovat juuri päässeet jaloilleen — ja nyt sitten veroja nostetaan.

Eli hallituksella on kiire korottaa veroja ja verottaa kaikki mahdollinen ja vielä enemmän. Kysynkin: milloin viimeksi tässä maassa hallitus on nostanut enemmän arjen veroja kuin mitä tämä hallitus nyt tekee, ja uskotteko todella, [Puhemies koputtaa] että verottamalla lisää arkea Suomen talous saadaan tervehtymään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.30 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palataan ensin siihen isoon linjaan: maan kokonaisveroaste ei nouse tämän hallituksen toimien myötä siitä, mikä se on ollut, kun tämä hallitus on aloittanut.

Me olemme valitettavasti joutuneet tekemään veronkorotuksia, joitakin jo hallitusneuvotteluiden aikaan ja erityisesti sen jälkeen, tämän julkisen talouden tilanteen vuoksi. En usko, että tässä hallituksessa on hirvittävästi verotukseen myönteisesti suhtautuvia ihmisiä, jotka haluaisivat korottaa näitä. Ne ovat vaikeita päätöksiä, kuten ovat vaikeita päätöksiä monet leikkauksetkin. Emme me tee niitä mistään muusta syystä kuin siitä, että me saisimme tuloja ja menoja lähemmäksi toisiaan, että me saisimme kestävämmälle tasolle tämän meidän järjestelmän, jossa koko hyvinvointipalvelut, etuudet, sosiaaliturva, sairaanhoito, sosiaalipalvelut, tienpito, turvallisuus, kasvavat puolustuksen tarpeet, koulutus ja kaikki kustannetaan. Tämä on syy sille. Me emme haluaisi korottaa veroja, emmekä haluaisi tehdä monia leikkauksia, mutta tämä hallitus on sitoutunut tähän julkisen talouden tasapainottamisen tavoitteeseen, [Puhemies koputtaa] ja toivottavasti sitä tässä maassa myös muualla jaetaan. [Sheikki Laakso: Se on vastuunkantoa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

16.32 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Perussuomalaiset lupasivat ennen vaaleja, että ihmisten elinkustannuksia alennetaan ja ihmisten ostovoimaa parannetaan. Tämä arvonlisäverotuksen himokorottaminen — ensin yleinen alvi ja nyt sitten alvin kymppikannan korottaminen — korottaa kaikkien suomalaisten elinkustannuksia. Varapääministeri Purra, te olette tässäkin törkeästi pettäneet omat lupauksenne.

Sen sijaan pääministeripuolue kokoomus lupasi ennen vaaleja ja totesi ennen vaaleja näin: Sitä, mitä verotetaan vähemmän, saadaan enemmän. Sitä, mitä verotetaan enemmän, saadaan vähemmän. Katsotaan, miten on käynyt tällä kaudella: Orpon hallitus on keventänyt oluen verotusta 25 miljoonalla eurolla. Sen sijaan nyt hallitus on kiristämässä liikuntapalveluiden ja kirjojen arvonlisäverotusta yhteensä 28 miljoonalla eurolla. Tämän lisäksi meille ovat iskemässä vielä kovat säästöt kulttuurialalle. Britannian oikeistokonservatiivinen pääministeri Winston Churchill sanoi aikanaan, että jos kulttuurista leikataan, niin mitä meillä on puolustettavaa sitten tässä maassamme. Siksi kysyisinkin nyt tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multalta: [Puhemies koputtaa] miten te koette kulttuuri- ja tapahtumalalle nämä arvonlisäverotuksen kiristykset, [Puhemies koputtaa] vielä kun kohdistetaan samaan aikaan kovia leikkauksia kulttuuri- ja taidepuolelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

16.33 **Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on paljon puolustettavaa. Meillä on upeaa kulttuuritoimintaa ympäri Suomen [Vasemmalta: Ei ole kohta!] ja erittäin saavutettavissa myös erittäin hienoa toimintaa, jota ammattilaiset meillä ympäri Suomen tekevät, niin kulttuuriperintöä museoissa kuin sitten teatteria, esittävää taidetta, orkestereja ja niin edelleen.

Meillä on, kuten valtiovarainministeri on tässä moneen kertaan todennut, erittäin vaikea tilanne Suomen taloudessa. Sen vuoksi tämä kokoluokka, yhdeksän miljardin euron sopeutustoimet tällä hallituskaudella, kun olemme valinneet panostaa merkittävästi maanpuolustukseen, turvallisuuteen, korkeakoulutukseen, tieteeseen ja tutkimukseen, kehitystoimintaan, valitettavasti ne säästö- ja sopeutustoimet osuvat erittäin monelle muulle alalle — voi sanoa, että lähes kaikille muille aloille — ja näin tapahtuu myös kulttuurin osalta.

Arvonlisäverotuksesta vastaa toki valtiovarainministeriö, mutta olemme hyvin tietoisia siitä, että nämä sopeutustoimet osuvat osittain samoihin toimijoihin, osittain toki niin, että yrityspuolelle ehkä vielä vahvemmin tämä arvonlisäverotuksen korotus, ja sitten taas näihin valtion ja kuntien rahoituksella [Puhemies koputtaa] ja lipputuloilla toimiviin tulee rahoitusta monesta eri lähteestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

16.35 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on nostamassa jopa lääkkeiden verotusta. Samanaikaisesti kuin toimiva apteekkijärjestelmämme uhataan ajaa hankalaan tilanteeseen — nämä hallituksen apteekkijärjestelmään suunnittelemaat uudistukset uhkaavat lakkauttaa monta pientä apteekkia etenkin maaseudulta — tähän samaan syssyyn sitten vielä näillä kovilla säästövaatimuksilla uhataan suomalaisten lääkejakelua.

Monet tavalliset suomalaiset ovat arjessaan jo nyt todella kovalla koetuksella. Joudutaan tinkimään ihan arjen perustarpeista: kodista, ruuasta vai lääkkeistä? Tällainen kysy-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

mys esitetään monessa perheessä. Sen sijaan ministerituloisten, veronalennuksista nautti-
neiden todellisuus on varsin erilainen kuin sillä tavallisella pienituloisella suomalaisella,
jonka rahat hädin tuskin riittävät esimerkiksi lääkkeisiin.

Arvoisa puhemies! Kysynkin teiltä, valtiovarainministeri: Pitääkö todellakin myös lääke-
keiden verotusta kiristää näiden kovien sosiaaliturvasäästöjen päälle? Eikö voisi ministe-
rin [Puhemies koputtaa] taseisia tuloja nauttiva suomalainen nyt tinkiä vähän omastaan?
[Puhemies koputtaa] Jätetään lääkkeiden veronkorotus tekemättä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.36 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhe-
mies! Tässä arvonlisäverokeskustelussa — eli yleisen kannan puolentoista prosenttiyksik-
sön korotuksessa — on hyvä muistaa se, että keskustan oma esitys oli yhden prosenttiyksik-
sön korotus. [Antti Kurvinen: Emme korottaisi lääkkeitä! — Keskustan ryhmästä: Ei
lääkkeitä!] Eli mikäli tästä kritisoihte meitä, niin sallikaa sen jäädä siihen 0,5 prosenttiyksik-
sikköön.

Vastaavasti aivan pian pääsemme käsittelemään teidän vaihtoehtobudjettejanne, ja mie-
lenkiinnolla näemme, miten säästöjä peruuttamalla, veronkorotuksia peruuttamalla, lisä-
kohteita keksimällä te kykenette pääsemään samaan fiskaaliseen tavoitteeseen kuin tämä
hallitus. Se jää nähtäväksi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Sieltä tulee tyhjä paperi!]

Kyllä, arvonlisäveroon tehdään myös alempiin kantoihin korotuksia, 10:stä 14 prosent-
tiin. Sieltä pois jäävät ainoastaan sanoma- ja aikakauslehdet. Toisaalta yleinen arvonlisä-
verokanta nousi sinne 25,5 prosenttiin, mikä myös vaikuttaa hyvin monella alalla.

Mielestäni vastasin veronkorotusten tarpeesta — siitä huolimatta, ettemme niistä pidä
— edellisessä vastauksessa. [Aki Lindén: Lääkkeistä jäi vastaamatta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.37 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lukutaito heikkenee
Suomessa, ja kirjailijoiden tulonmuodostus on käynyt aiempaa vaikeammaksi, kun ääni-
kirja-alustat valtaavat alaa. Kirjailija-ala on toivonut nolla-alvia, mutta sen sijaan Suomi on
valinnut korottaa alvia ja paljon muita maita raskaammin. Alvin nosto 10 prosentista 14
prosenttiin menee todennäköisesti kuluttajahintoihin, ja luovien alojen kasvupotentiaali
unohtuu.

Arvoisa puhemies! Lapsiperheiden lukuharrastuksella on selvä yhteys lukutaitoon ja op-
pimistuloksiin. Sitäkin pitäisi tukea, ei vaikeuttaa. Keväällä 2022 EU hyväksyi direktiivin,
jonka turvin jäsenmaat voivat pudottaa kirjojen ja lehtien alv:n nolnaan. Kysynkin: aikoo-
ko hallitus lähteä edistämään suomalaisten sivistystä ja kirjojen alvin pudottamista nol-
laan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.38 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhe-
mies! Niin paljon kuin erilaisia veroja olisi mukavaa alentaa, pelkäänpä, että tällä hallitus-
kaudella siihen ei ole suuria mahdollisuuksia. [Anne Kalmari: Ainoastaan hyvätuloisille!] Mitä
tulee kirjojen lukemiseen ja perheisiin ja lapsiin, onneksi kuitenkin tämä arvonlisäve-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

ron korotus siltä osin toivottavasti ei ole suuri vaikutus tähän. Suomessa on onneksi mahdolluttoman hieno kirjastolaitos, jota ainakin itse olen hyödyntänyt myös lasten kanssa. [Vasemmalla: Siitäkin leikataan!] Toisaalta se, että vanhempia kannustetaan lukemaan omille lapsilleen, [Vasemmalla: Siitäkin leikataan!] on tietenkin sekä lukutaidon että sanavaraston kehittymisen että yleisten kansalaistaitojenkin kannalta erittäin positiivinen asia. Tässä varmasti kaikki, ainakin me vanhemmat, voimme tehdä entistä paremmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

16.39 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Purra, te sanotte, että te ette halua leikata. Minä sanon teille, että se on arvovalinta, jonka te olette tehneet. Te pistätte pienituloiset maksamaan teidän epäonnistuneen talouspolitiikanne.

On todella tärkeää, että edustaja Kurvinen nosti täällä esille kulttuurin merkityksen, sillä se on juuri näin, että kulttuuria kuritetaan nyt montaa eri kautta: kurittamalla köyhien taiteilijoiden toimeentuloa sosiaaliturvaleikkauksilla, leikkaamalla massiivisesti suoraan kulttuurista — ja se osuu myös niihin kirjastoihin, ministeri Multala — ja korottamalla kirjojen alvia esimerkiksi. Perinne länsimaisissa sivistysvaltioissa on ollut se, että kulttuuria vaalitaan myös huonoina taloudellisina aikoina. Miksi on niin, ministeri Multala, että te rikotte tämän hienon perinteen? [Ben Zyskowitz: Ai, nytkö sinne ei anneta yhtään rahaa kulttuurille?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

16.40 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten äskenkin sanoin, olen todella ylpeä ja iloinen siitä, että meillä on ammattitaiteilijoita, [Vasemmalla: Joilta leikataan!] ja näin tulee olemaan myös jatkossa. Myös jatkossa valtion rahoitus kulttuuriin säilyy vahvana. Toki on totta, että myös kulttuuriin kohdistuu leikkauksia, en sitäkään väistä. On totta myös se, että kun leikkauksia tulee, niillä on myös vaikutuksensa. Erityisesti niillä varmasti on vaikutusta tällä hetkellä VOS-laitoksiin, joita ovat siis esittävän taiteen laitokset, kuten teatterit, orkesterit, museot. Silloin se on selvää, että kun toimintamenot vähenevät, sillä varmasti vaikutuksensa on. On kuitenkin myös niin, että meidän valtiontalouden tilanne on äärimmäisen vakava, ja kun me olemme halunneet suojata ja jopa panostaa lisää esimerkiksi peruskoulutukseen jopa 200 miljoonaa euroa vuodessa tämän hallituskauden lopulla ja moniin muihin tärkeisiin kohteisiin, valitettavasti myös kulttuuriin kohdentuu leikkauksia. Sinne tulee kuitenkin myös hyviä uutisia, kuten esimerkiksi luoville aloille olemme valmistelemassa kasvustrategiaa, ja sinne tulee t&k-puolelle rahoitusta yhdeksän miljoonaa euroa vuodessa, jonka avulla toivottavasti luovan alan yritykset [Puhemies koputtaa] löytävät mahdollisuuksia kehittää toimintaansa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Savola, olkaa hyvä.

16.41 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä veropolitiikassa yksi keskeinen asia on se, että on ennustettavuutta, ja sitä nimenomaan yritykset

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

kaipaavat. Nyt on aika paljon poukkoilua tässä teidän veropolitiikassa. Esimerkiksi maakeisten verotus: te tyrmäsitte sen, mutta sitten se kuitenkin tuli, ja tämä on investointien kannalta Suomeen kyllä suurta myrkkyä.

Nyt kokoomuksesta on esitetty perintöveron määräaikaista huojentamista. [Vasemmalta: Ohhoh!] Kyllä nyt minä kysyn sen perään, että kun yritykset suunnittelevat sukupolvenvaihdosta ja on tieto, että mahdollisesti tulee tällainen määräaikainen perintöveron, lahjaveron, huojuksen, niin mitä tapahtuu tällä hetkellä suunnitteilla oleville sukupolvenvaihdoksille. Näille sukupolvenvaihdoksille on äärimmäisen kova tarve. Itse tulen alueelta, jossa ikääntyviä yrittäjiä on paljon ja pitäisi näitä sukupolvenvaihdoksia saada aikaan.

Kysyn teiltä, valtiovarainministeri Purra, tuleeko hyvitys perintö- ja lahjaveronasiasta, vai onko tämä [Puhemies koputtaa] määräaikainen, kuten kokoomus esittää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.43 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on kirjaus, jossa halutaan selvittää esimerkiksi perintöveroon tulevia muutoksia. [Vasemmalta: Työryhmää!] Sen sijaan, kuten olen jo aiemmin sanonut, valitettavasti tällä hetkellä tämä meidän julkisen talouden tila ja nämä meiltä vaadittavat toimet... Erityisesti kun muun muassa hyvinvointialueiden tilanne näyttää entisestään heikkenevän, mikä tulee tarkoittamaan sitä, että meidän kehysvarauksiin kohdistuu entistä suurempi paine, niin valitettavasti näen, että mikäli meillä on mahdollisuutta alentaa joitakin veroja, se pitää hyvin tarkkaan harkita.

Mutta samassa tilanteessa, kun me olemme joutuneet tekemään paljon säästöjä, meillä on tämä 9 miljardin kokonaisuus erilaisista toimista, ja tulemme tarkastelemaan, pitääkö sitä vielä muuttaa sen mukaan, miten velkasuhteen vakauttamisen tavoite etenee, ja toisaalta siihen vaikuttaa se, miten pääsemme talouden kasvuun kiinni. Tässä tilanteessa meillä ei ole todennäköisesti sen suurempaa mahdollisuutta esitellä uusia veronalennuksia. [Vasemmalta: Sori, kokoomus!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys Ukrainan tukemisesta (Hanna Holopainen vihr)

Suullinen kysymys SKT 187/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysyjä, edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.44 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Valta vaihtuu Yhdysvalloissa. Presidentinvaalien tulos antaa aihetta huoleen. Mikäli Yhdysvallat käpertyy sisänpäin, tulevalla kaudella Yhdysvaltojen sitoutuminen kansainväliseen maailmanjärjestykseen on epävarmempaa kuin tähän asti.

Erityisesti kannan huolta Ukrainan tilanteesta. Rauha Ukrainassa on mahdollista ainoastaan ukrainalaisten ehdoilla, ja siihen asti Euroopan on tuettava Ukrainan puolustautumis-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

ta niin pitkään kuin on tarpeen. Samaten eurooppalaisten Nato-maiden on jatkossa kannettava entistä suurempi vastuu Euroopan puolustamisesta itse. [Ben Zyskowiec: Oikein!]

Mikäli käy niin, että Yhdysvaltojen sitoutuminen Ukrainan tukemisen horjuu, Euroopan on otettava johtajuus. Ukrainan tuki vaatii sitoutumista, rahaa ja panostuksia. Ukrainalaisille on lähetettävä viesti, että Eurooppa seisoo heidän rinnallaan. Kysynkin puolustusministeri Häkkäselä: Mitä Suomi aikoo tehdä osoittaakseen ukrainalaisille, että Suomen ja koko Euroopan tuki heille on horjumatonta nyt ja jatkossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

16.45 Puolustusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne on todellakin vakava edes ilman mitään vaalivaihtoksia. USA:n ja Euroopan yhteistyö Venäjän imperialististen pyrkimysten pysäyttämiseksi on äärimmäisen tärkeää, ja sen takia Ukrainaa pitää tukea.

Nyt pitää ottaa rauhassa. Ei USA:n vaalit hetkessä mitään dramaattista muuta, mutta pidemmässä juoksussa on joka tapauksessa selvää, että Euroopan täytyy investoida enemmän omaan puolustukseensa ja myös Ukrainan tukeen. Se on ihan selvä. Minkälaiseksi USA:n tuki muotoutuu Ukrainan suuntaan lähiaikoina, se vasta nähdään, mutta kyllä Euroopalla pitää olla valmius myös merkittävästi enemmän panostaa Ukrainan tukemiseen, se on ihan selvä. Uskon, että tästä on varmaan kaikissa valtioissa tällä hetkellä Euroopassa keskustelu käynnissä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys Gazan humanitäarisestä kriisistä (Anna Kontula vas)

Suullinen kysymys SKT 188/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Kontula, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.46 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Israel on hyväksynyt lain, joka kieltää YK-järjestö UNRWA:n toiminnan miehitetyillä palestiinalaisalueilla. Päätös on kansainvälisen oikeuden vastainen, ja se on tuomittu laajasti sekä EU:n että yksittäisten maiden toimesta. Israelin päätös estää käytännössä kaiken avustustoiminnan Gazassa ja syventää entisestään alueen katastrofaalista tilannetta. Satojentuhansien ihmisten terveydenhuolto, ravinto, koulutus ja suoja ovat vaakalaudalla.

Mediatietojen mukaan EU:n ulkoasioiden edustaja Borrell on ollut valmis tuomaan pöydälle esitykset Israelin ja EU:n välisen kauppayhteistyösopimuksen jäädyttämisestä ja ministereihin kohdistuvista sanktioista. Kysynkin ulkoministeri Elina Valtoselta, onko Suomi valmis kannattamaan näitä toimia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Valtonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

16.47 **Ulkoministeri Elina Valtonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn kysyjän huoleen Gazan erittäin haastavasta humanitaarisesta tilanteesta. Siellä on Pohjois-Gazassa tällä hetkellä saarroissa jopa 100 000 ihmistä, joiden tilanne on kriittinen. 300 000 ihmistä muun muassa on merkittävässä nälänhädässä. Noin kuukauteen alueelle ei ole toimitettu riittävästi humanitaarista apua, jos ollenkaan. UNRWA:n rooli humanitaarisen katastrofin purkamisessa tai yleensäkin humanitaarisen avun toimittamisessa Gazaan ja laajemminkin alueella on keskeinen. Sitä ei pysty lyhyellä tai keskipitkällä tähtäimellä korvaamaan.

Sitten mitä tulee kysyjän huomioihin ja kysymyksiin Euroopan unionin mahdollisiin vipuvarsiin, niin Suomi on ollut ensinnäkin keväällä jo ajamassa sitä, että kutsumme Israel-assosiaationeuvoston koolle, jossa esimerkiksi tätä kysyjän ehdottamaa kauppasopimusta voidaan tarkastella erityisesti ihmisoikeuksien noudattamisen näkökulmasta. Ja toisena asiana olemme olleet mukana myös sanktiopaketeissa ja olleet valmiita laajentamaan niitä tarvittaessa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys EU:n yhteisestä varautumisesta (Jarno Limnell kok)

Suullinen kysymys SKT 189/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Limnell, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.48 **Jarno Limnell kok:** Arvoisa puhemies! Poliittisten päättäjien tärkein tehtävä on huolehtia kansalaisten turvallisuudesta, etenkin tässä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa, jossa näyttää, että merkit ovat paremminkin menossa yhä epävakampaan suuntaan.

Mutta on meillä hyviäkin uutisia. Maailmalla tällä hetkellä ihaillaan meidän suomalaisten kokonaisturvallisuuden mallia, jossa siis kyetään osallistamaan koko yhteiskunta yhteisen turvallisuuden tekemiseen. Sille on tällä hetkellä vahva tarve.

Presidentti Niinistö esitteli viime viikolla komissiolle valmistelemansa raportin Euroopan unionin yhteisestä varautumisesta ja sen kehittämisestä. Se on tässä hetkessä viisautta. Kysynkin, arvoisa eurooppaministeri Strand: Miten hallitus näkee presidentti Niinistön EU:lle valmisteleman raportin ja siinä tehdyt ehdotukset niin, että me voimme entisestään vahvistaa yhteistä eurooppalaista puolustautumista [Puhemies koputtaa] ja varautumista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Strand, olkaa hyvä.

16.49 **Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niinistön raportti on erittäin laadukas, erittäin analyttinen, ihan kuten esimerkiksi Draghin raportti. Sillä raportilla viestitään oikeastaan kolmelle eri taholle: Ensinnäkin EU-kansalaisille siitä, että varautuminen lähtee yksilöstä, viestitään EU:n kumppaneille siitä, että Eurooppa pitää huolta omasta turvallisuudestaan, ja viestitään myös mahdollisille vihamielisille toimijoille. Eliikä, kuten edustaja hyvin kuvasi, keskeis-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

tä on luoda Euroopalle yhteinen strategia varautumisesta — läpileikkaava, horisontaalinen strategia, jossa myös yksityinen sektori on vahvasti mukana. Ja itse olen ymmärtänyt, että päämiehet keskusteleval tästä neuvostossa joulukuussa, ja raportista nyt jo keskustellaan hyvinkin laajasti niissä pöydissä, joissa myös itse käyn.

Olen myös kuullut, että uuden komission vastuukomissaari Lahbib tulee laatimaan ehdotuksen varautumisstrategiaksi ja tulee mahdollisesti myös tekemään ehdotuksen jonkinlaisesta yhteisestä varautumislaista EU-tasolla, ja siihen tietenkin tämäkin hallitus ja eduskunta sitten aikanaan ottavat kantaa. [Puhemies koputtaa] Mutta tämä on erittäin korkealla tulevan komission agendalla, [Puhemies koputtaa] joten kiitos presidentti Niinistölle erinomaisesta työstä tässäkin yhteydessä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys kansainvälisten opiskelijoiden lukukausimaksuista (Teemu Keski-sarja ps)

Suullinen kysymys SKT 190/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Keski-sarja, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.51 **Teemu Keski-sarja ps:** Arvoisa puhemies! Korkeakouluissamme yleisimmät ulkomaan kansalaisuudet ovat Bangladesh, Nepal, Sri Lanka, Pakistan, Intia, Kiina, Vietnam, Nigeria — länsimaita hädin tuskin kärkekymmenikössä. Kansainvälistymiskiima on kivaa mutta sikahintaista veronmaksajalle, harva houkuteltu tänne töihin jää. Maksuttomuus muistuttaa kehitysapua, maksajina myös suomalaisnuoret vailla opiskelupaikkaa. Me per-sut olemme aina ajaneet kaukomaalaisten lukukausimaksuja.

Ministeri Multala, kysyn teiltä: kiinnittykö koulutukseen viimeinkin järjestellinen hinta-lappu? [Antti Kurvinen: Onko kokoomus samaa mieltä?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

16.52 **Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhe-mies! Meillä on toki paljon kansainvälisiä opiskelijoita meidän korkeakouluissa, ja se on aivan hyvä niin. On kuitenkin tärkeää, että meillä verovaroin maksettu korkeakoulutus voi-daan mahdollistaa mahdollisimman monelle nuorelle myös Suomesta käsin. [Antti Kurvi-sen välihuuto] EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevilta korkeakouluopiskelijoilta on voi-nut periä maksuja vuodesta 2017 alkaen, [Hälinää vasemmalta] mutta näin ei tosiasiassa kuitenkaan ole aina käynyt, [Oikealta: Ohhoh!] vaan nämä maksut ovat olleet osittain joko alhaisia tai niin, että on annettu melko avokätisiä stipendejä, jolloin maksuista ei ole voitu kattaa koulutuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Nyt eduskunta juuri itse asiassa eilen hyväksyi täällä lain, jolla jatkossa korkea-kouluopiskelijoilta, jotka tulevat näiden EU- ja Eta-alueiden ulkopuolelta, pitää periä jat-kossa koulutuksen kustannuksia vastaavia maksuja. [Jenna Simula: Oikein! — Välihuuto-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

ja perussuomalaisten ryhmästä] Jatkossakin voi olla niin, että stipendejä voidaan myöntää, mutta tähän luodaan tällainen yhteinen stipendijärjestelmä niin, että kriteerit olisivat sitten myös yhtenäiset eri korkeakoulujen välillä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys perheiden hyvinvoinnin edistämisestä (Mikko Ollikainen r)

Suullinen kysymys SKT 191/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Nästa fråga, ledamot Ollikainen, varsågod.

Keskustelu

16.53 **Mikko Ollikainen r:** Ärade talman! På söndag firar vi fars dag och föräldraskap, och de egna barnen skapar väldigt stor glädje i mitt liv. Jag gläds också över de goda nyheterna om föräldraledighetsreformens positiva inverkan på antalet föräldraledighetsdagar som papporna har tagit ut. De har nämligen fördubblats och vi är på väg i rätt riktning.

Arvoisa puhemies! Sanonnan mukaan tarvitaan koko kylä kasvattamaan lapsi. Vaikka isien perhevapaiden käyttö on lisääntynyt tuoreen perhebarometrin mukaan, niin naiset kantavat edelleen päävastuun kodinhoidosta ja erityisesti lastenhoidosta.

Monesti ruuhkavuosia elävät vanhemmat tarvitsevat laajoja tukiverkostoja, jotta arjen palapeli saadaan toimimaan. Me RKP:ssä olemme ehdottaneet, että tehdään selvitys mahdollisuudesta palkalliseen sairaan lapsen hoitovapaaseen työelämässä oleville isovanhemmille tai muille läheisille samoilla ehdoilla kuin vanhemmille.

Kysyn, arvoisa ministeri Juuso, miten voisimme edistää perheiden hyvinvointia ja mahdollistaa hoitovastuun tasaisempaa jakautumista, [Puhemies koputtaa] kuten hallitusohjelmassa on sovittu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.54 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan toivottaa hyvää isänpäivää jo näin etukäteen kaikille isille ja isoisille.

Tärkeä kysymys. Perhevapaajärjestelmän kehittäminen on yksi askel kohti tasa-arvoisempaa vanhemmuutta, ja ajattelen myöskin, että se on ehdottomasti sellainen asia, jota kannattaa viedä eteenpäin myös isien takia. Eli isät saisivat viettää enemmän aikaa lastensa kanssa, se kantaa pitkälle tulevaisuuteen ja on ehdottomasti myöskin lapsen oikeus ja etu.

Perhevapaajärjestelmän kehittämistä jatketaan, se on todella tärkeää työtä. Viime hallituskaudella tehtiin perhevapaaudistus. Se on lisännyt hiukan isien perhevapaiden käyttöä, mutta todella pitkä matka on edelleen tasa-arvoiseen vanhemmuuteen. Eli numerot ovat edelleen melko synkät sen suhteen, jos näin haluaa sanoa, joten edelleen isiä toivoisin

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

ja kannustaisin ottamaan isompaa vastuuta ja sitä kautta sitten edistämään myöskin vanhemmuuden ja työelämän tasa-arvoa.

Kiitos myös uusista ehdotuksista. Tällä hetkellä hallitus valmistelee väestöpoliittista ohjelmaa, jossa on paljon asiantuntijatyötä pohjalla, ja voimme siinä yhteydessä pohtia myös kaikkia niitä uusia ehdotuksia, joita teillä on tähän teemaan liittyen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys ikäihmisten pankkipalveluista (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 192/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.56 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Olen huolissani siitä, kuinka ikäihmiset pääsevät arjen peruspalveluiden piiriin. Nyt haluan nostaa esiin huolen pankkipalveluista, siitä, kuinka tavallinen laskujen maksu ikäihmisiltä onnistuu.

Pankkikonttorien verkosto on voimakkaasti harventunut. Lähin pankki on voinut muuttaa monien kymmenien kilometrien päähän. Tämän myötä laskujen maksulle muun muassa R-kioskeilla, varsinkin pienemmillä paikkakunnilla, on ollut paljon kysyntää. Finanssilainsäädäntö on kuitenkin tiukentumassa, ja sen vuoksi vuodenvaihteen jälkeen kioskeillaan ei enää voi maksaa laskuja. Digilaitteita ei kaikilla ole mahdollisuus hankkia, eikä niiden käyttö kaikilta onnistu. On arvioitu, että yli 70-vuotiaista kolmasosa ei ole lainkaan käyttänyt internetiä.

Arjen perusasioiden, myös laskujen maksun, on kuitenkin oltava mahdollista myös ikäihmisille, myös pienemmillä paikkakunnilla ja harvaan asutuilla alueilla. Kysyisinkin asianomaiselta ministeriltä: Oletteko tietoisia näistä ongelmista, ja mihin toimiin hallitus on ryhtynyt niiden ratkaisemiseksi? [Eduskunnasta: Todella hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.57 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyjä on aivan oikeassa. Peruspankkipalveluihin ja maksamiseen liittyvissä kysymyksissä on tällä hetkellä ongelmia, ei pelkästään ikäihmisiin liittyen vaan myöskin yrityksillä, yhteisöillä, on aika ajoin hankaluuksia myöskin tiliensä avaamisessa tai niiden peruspankkipalveluiden saamisessa, jotka kuitenkin ovat monella tapaa perusoikeuksien kaltaisia tarpeita nykypäivän yhteiskunnassa. Tämä on tiedostettu.

Laadimme jo keväämmällä selvityksen näistä ongelmista, mitä tällä hetkellä on, ja nyt olen myöskin asettanut työryhmän selvittämään peruspankkipalveluiden saatavuutta. Kyse on siis siitä, että etsimme sekä lainsäädännöllisiä kysymyksiä, joilla saatavuutta voidaan helpottaa, että sitten pankkien toimintaan liittyviä kysymyksiä, joilla voidaan varmistaa sitten sitä, että palvelut ovat saatavilla. Tähän liittyy myöskin se, että arvioimme käteisen käytön asemaa laajemminkin Euroopan unionissa ja sitä, minkälaisia erilaisia maksamisen

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

välineitä tulevaisuudessa voisi olla rinnakkain, jotta maksaminen olisi kaikille mahdollista, pankkipalvelut saatavilla kaikille ja jotta myöskin järjestelmämme olisi sen verran kestävä, [Puhemies koputtaa] että se kestäisi paremmin myöskin mahdollisia häiriötiloja.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys suurpetopolitiikasta (Timo Vornanen tv)

Suullinen kysymys SKT 194/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.58 Timo Vornanen tv: Arvoisa puhemies! Tulen itärajalta Pohjois-Karjalasta, ja tuon Pohjois-Karjalan ja Savo-Karjalan ihmisten viestiä: Olen tässä salissa aikaisemminkin puhunut suurpetopolitiikasta, ja puhun jälleen. Pohjois-Karjalassa ja Savossa ollaan lopen kyllästyneitä tämänhetkiseen suurpetopolitiikkaan. Susia ja karhuja juoksentelee kaupunkien keskustoissa ja maatilallisten pihapiireissä. Elinkeinonharjoittajat, lammastarhurit ja metsästäjät ovat kohtuuttomassa tilanteessa tämän asian kanssa. Pelkästään tänä vuonna sudet ovat valtakunnan alueella hyökänneet 47 koiran, 164 kotieläimen ja 83 lampaan kimppuun. Yhteensä näitä hyökkäyksiä on siis liki 300.

Tähän touhuun tarvitaan jotain tolkkua ja nopeasti. Nyt tarvitaan erittäin pikaisia lakimuutoksia tämän tilanteen korjaamiseksi. Arvoisa ministeri Essayah, mikä on lainvalmistelun tilanne, ja aiotteko te pikaisesti tehdä lakiesityksiä, joilla saadaan parannettua tätä aivan kohtuutonta tilannetta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

17.01 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia kysyjälle. Todellakin tämä suurpetotilanne tällä hetkellä Suomessa on vaikea ja haastava erityisesti siellä alueella, mistä edustaja ja myöskin allekirjoittanut ovat kotoisin.

Olen asettanut jo keväällä suurpetojen poikkeuslupia uudistavan työryhmän, jolta nyt heinäkuussa tulivat ensimmäiset esitykset, jotka ovat mahdollistaneet nämä vahinkoperusteiset luvat. Niitten kohdalla on tehty uudistuksia, joissa on esimerkiksi pystytty varmistamaan, että vaikkapa sulana aikana, jolloinka meillä ei ole jäljitettävissä kyseistä susiyksilöä, joka on tehnyt vahinkoa esimerkiksi vaikka lammastilalla, tämä yksilö voidaan sitten poistaa kohdistuen poikkeuslupa kokonaiseen laumaan. Sen lisäksi on myöskin tätä poikkeuslupa-aikaa jatkettu kymmenellä päivällä, eli mikä mahdollistetaan myöskin se, että lupa on kauemmin voimassa.

Sitten mitä tulee kannanhoidolliseen metsästyksen, niin meillä on tämän kuun lopussa tämän työryhmän määräaika, jossa on myöskin esityksiä lainsäädäntöön liittyen, [Puhemies koputtaa] ja todellakin sitten sen jälkeen pystymme tekemään näitä kysyjänkin toivomia muutoksia lainsäädäntöön.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Siirrymme päiväjärjestyksen muihin asioihin.

3. Ympäristövaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 76/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ympäristövaliokunnan jäseneksi edustaja Krista Mikkosen.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2024 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 153/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 15/2024 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 15/2024 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Meillä on todella täällä käsittelyssä nyt tämän vuoden kolmas lisätalousarvio, ja pääsääntöisestihän muutokset, joita hallitus on lisätalousarvioon esittänyt, ovat hyvinkin teknisiä.

Varmaan se positiivisin uutinen koko lisätalousarviosta on se, että tällä talousarviolla nyt vähennetään aika lailla miljardilla tämän vuoden velkaantumista, mitä jokainen varmaan pitää positiivisena asiana. Ja tätähän selittävät kaksi asiaa: Ensinnäkin se, että menoarvioita on tarkennettu alaspäin ja joitakin tuloarvioita ylöspäin. Lähetekeskustelussa moni hallituspuolueen edustaja perusteli, että tämä on hallituksen ansiota. Vaikka olisikin varmasti mukavaa, että jokaisesta asiasta voisi ansiot ottaa, niin ehkä kuitenkin tosiasiat on hyvä käydä lävitse. Elikkä suurin yksittäinen tekijä, jolla esimerkiksi näitä menoarvioita on alennettu, liittyy itse asiassa hävittäjähankintojen jaksotukseen. Tältä vuodelta siirretään menoja vuodelle 28 yli 400 miljoonaa. Se on siis suurin yksittäinen asia, joka siellä pienentää menoarviota. Tuloarviopuolella taas yksittäisesti suurin tuloarviossa tapahtunut lisäys liittyy itse asiassa perintö- ja lahjaveroon, mikä kertoo siitä, että verokertymä on ollut tänä vuonna suurempi. Toinen isompi kokonaisuus liittyy tupakkaveroon, joka liittyy enem-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

mänkin veronkorotuksen jaksotukseen, mikä tarkoittaa, että tänä vuonna kertyy enemmän veroja ja ensi vuonna vastaavasti vähemmän.

Mutta yhtä kaikki, on hienoa, että velkaantuminen tänä vuonna vähenee, mikä tosin kylä tarkoittaa sitten sitä, että kun katsomme tuota keltaista kirjaa, joka on siis hallituksen esitys ensi vuoden talousarvioksi, niin tässä käykin niin, että ensi vuonna velkaantuminen tähän vuoteen verrattuna lisääntyy — ei suinkaan vähene, vaan lisääntyy. Eli hallitus esittää ensi vuodelle suurempaa velkaantumista kuin mitä tänä vuonna on toteuma, mikä tietenkin kertoo siitä, että vaikeassa tilanteessa olemme.

Syy sille, miksi olemme näin vaikeassa tilanteessa, liittyy juuri siihen, mistä äsken kyselytunnillakin puhuimme, eli kasvun puutteeseen, joka näkyy myös siinä, että meillä Suomessa todella työllisyyskehitys on tällä kaudella ollut Euroopan surkeinta. Ja tämä näkyy myös tässä lisätalousarviossa, koska keskeisimmät tuloarvioita alentavat asiat liittyvät juuri meidän ansiotuloverokertymään, joka on pienentynyt siitä johtuen, että ihmisillä ei ole töitä, työttömyys on lisääntynyt. Toinen liittyy siihen, että arvonlisäverokertymää on tarkistettu alaspäin jatkuvasti tämän vuoden osalta, koska ihmisillä ei ole varaa kuluttaa. Vaikka hallitus esitti jo toisessa lisätalousarviossa tälle vuodelle kesken vuotta voimaan tulleen historian suurimman kertakorotuksen yleiseen arvonlisäveroon, niin siitä huolimatta arvonlisäverokertymä supistuu.

Tämän takia on keskeistä myös kiinnittää huomiota juuri niihin kasvutoimiin, joista puhuttiin äsken kyselytunnilla. Niiden kasvutoimien puute näkyy juuri siinä, että tänä vuonna verotulokertymät niissä veroissa, jotka liittyvät nimenomaisesti sitten työllisyyteen ja kasvuun, ovat pienentyneet. Ja vaikka Suomessa on ollut aivan samalla tavalla kuin koko Euroopassa vaikea suhdannetilanne, niin jokin selittää sitä, että Suomessa työllisyyskehitys on todella ollut kaikista surkeinta koko Euroopassa, vaikka suhdanne on aivan sama. Senpä takia on syytä todella kysyä sen perään, ovatko nämä kasvutoimet, joita hallitus on hehkuttanut, tosiasiallisesti sellaisia, että niillä on vaikutusta.

Kun edellisen kerran näistä on keskusteltu, niin hallitushan oikein juhlisti, että meillä on yli 500 vaikuttavaa kasvutoimea. Ja kun todella niitä käy lävitse, niin on helppo huomata, että siellä on kyllä aika paljon sellaista, millä ei ole mitään tekemistä kasvun kanssa. Otan nyt muutama esimerkin. Siellä on kahteen kertaan mainittu esimerkiksi nikotiinipussit, siis kahteen kertaan kasvutoimena nikotiinipussit. [Antti Kurvisen välihuuto] Niin, toinen ylähuuleen, toinen alahuuleen, ja avot. Siitkö se kasvu tosiasiallisesti käynnistyy? [Hannu Hoskosen välihuuto] No ei tietenkään käynnisty, ja senpä takia olisi ollut syytä tehdä vähän toisenlaisia toimenpiteitä.

Ja tässä lisätalousarviossa, jota sosiaalidemokraatitkin ovat esittäneet, olisi muutama nopeavaikutteinen keino ollut syytä tehdä. Ensimmäinen asia on tämä arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nostaminen, joka näkyisi nimenomaan siinä, että helpotettaisiin pienyritysten asemaa. Se olisi helppo nostaa 20 000:sta 30 000:een. Hallitushan siis kiristi nimenomaan pienyritysten toimintaa. Ja toinen liittyy siihen, että näitä alempia arvonlisäverokantoja ei ole enää syytä nostaa tämän yleisen kannan päälle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

17.08 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Me keskustassa omaamme talonpoikaiset juuret, ja talonpoikaiseen taloudenpitoon kuuluu ajatus siitä, että talo jätetään seuraavalle sukupolvelle paremmassa kunnossa kuin millaisena se saatiin edelliseltä suku-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

polvelta. Lisäksi ajatuksena on aina se, että sitä kotitilan ja -talon varallisuutta ja omaisuutta kerrytetään ja ainakaan sellaista pitkäaikaista omaisuutta ei hussata ja myydä kevyin perustein.

Kuitenkin me tiedämme sen, että Orpon hallitushan on rahoittamassa omia menonlisäyksiään ja veronkevennyksiään valtion omaisuudesta luopumalla. Tämä on siellä kovasti kehitossa hallitusohjelmassa, mutta tarkempia suunnitelmia siitä, miten valtion omaisuutta ollaan myymässä, ei ole aiemmin kerrottu, mutta nyt sitten pikkuhiljaa alkaa totuus paljastua.

Nyt käsittelyssä olevan kolmannen lisätalousarvion yhteydessä hallitus nimittäin esittää merkittäviä muutoksia meidän liikenneyhdinfran toteuttaviin yhtiöihin. Nyt tässä käsiteltävänä olevassa asiassa ehdotetaan, että Finavia Oyj:stä ja VR-Yhtymä Oyj:stä eduskunnan tulisi mahdollistaa 49,9 prosentin omistusosuuden myyntimahdollisuus sijoittajille. Tällä hetkellä valtio omistaa 100 prosenttia VR:stä, meidän junayhtiöstä, ja myöskin Finaviasta, joka pyörittää suomalaisia lentokenttiä alkaen Helsinki-Vantaasta, ja nyt Orpon hallitus on ilmeisesti myymässä näistä yhtiöistä lähes puolet, kun se pyytää eduskunnalta tällaiseen myyntivaltuuksia. Eihän, puhemies, mitään järkeä muuten olisi ehdottaa tällaista omistusrajan alentamista, ellei tällainen myyntisuunnitelma olisi takana.

Nyt voikin perustellusti kysyä valtiovarainministeriltä ja varapääministeriltä: Hyvä Purra, oletteko te myymässä nyt valtion kansallisomaisuutta, jotta yksityislääkäreille saadaan paremmat Kela-korvaukset ja että saadaan kaljaa halvemmin kaupasta, saadaan kaljaverotusta alennettua?

Arvoisa puhemies! Tämä on aivan järjetöntä politiikkaa keskustan mielestä. Keskusta ei hyväksy VR:n myymistä, keskusta ei hyväksy Finavian myymistä. Minusta tässä näkyy, puhemies, se, että hallitus pyrkii systemaattisesti myymään meidän luonnollisia monopoleja. Vesihuollon osalta halutaan mahdollistaa, että 49 prosenttia voisivat kunnat myydä vesihuollosta, ja nyt halutaan sitten junat ja lentokentätkin laittaa myyntiin. Keskustan mielestä, ennen kuin ruvetaan viemään valtion kansallisomaisuutta markkinoille, täytyy käydä laajapohjainen periaatteellinen keskustelu yhteiskunnassa tästä. Sitä ei ole käyty. Emme tule hyväksymään tällaista kirjausta, mikä tässä lisätalousarviossa on. Ja voisi sanoa tällä lailla eteläpohjalaisittain, että Orpo ja Purra ovat jo myyneet ne perämettät — ne perämettät, joista aina isovanhemmat pelkäävät, että perämettät joudutaan hakkaamaan — ja nyt aletaan myymään jo kivijalkaakin. Kivijalkaakin myydään, kun VR ja Finavia halutaan yksityistää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

17.11 Laura Meriluoto vas: Arvoisa puhemies! Tämän vuoden kolmas lisätalousarvio valitettavasti kertoo ennen kaikkea hallituksen talouspolitiikan epäonnistumisesta ja Suomen talouden synkästä tilasta.

Hallitus on pitkittänyt ja syventänyt Suomen matalasuhdannetta kurjistavalla talouspolitiikallaan. Lisätalousarvion tulojen lisäykset ja menojen vähennykset tapahtuvat lähinnä teknisillä muutoksilla ja luovalla kirjanpidolla, kun taas verotulot kertovat karua tarinaa Suomen talouden todellisesta tilasta. Ensinnäkin ansio- ja pääomatuloveron tuottoarviota ehdotetaan alennettavaksi 141 miljoonalla eurolla. Toisekseen arvonlisäveron tuottoarviota ehdotetaan alennettavan 252 miljoonalla eurolla, kun vielä vuoden toisessa talousarvioesityksessä alvin tuottoarviota ehdotettiin korotettavaksi 107 miljoonalla eurolla yleisen

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

alvin korotuksen myötä. Eli hallituksen hätäkoity ja haitallinen päätös korottaa arvonlisäveroa keskellä vuotta ei ole tuonut valtion kassaan sentin senttiä. Sen sijaan päätöksellä on heikennetty pienten yritysten ja erityisesti pieni- ja keskituloisten suomalaisten asemaa. Itse asiassa alvin korotus keskellä vuotta pikemminkin syvensi matalasuhdannetta niin pahasti, että sen tuotot laskivat odotetusta. Tämä on jälleen yksi hyvä huono esimerkki hallituksen epäonnistuneesta talouspolitiikasta, joka syventää taantumaa ja pahimmillaan vain lisää alijäämiä ja kasvattaa velka-astetta.

Arvoisa puhemies! Voittojen kerryttäminen valtion omaisuutta myymällä on kirjanpidollinen silmänkääntötempu. Omaisuuden myyminen vähentää valtion nettovarallisuutta, joten vaikutus on aivan sama kuin lisävelan ottamisella. Valtion omistajapolitiikalla on ollut merkittävä rooli Suomen teollisessa rakennemuutoksessa ja vaurastumisessa. Omistajapolitiikka on keskeinen talous- ja yhteiskuntapolitiikan työkalu, jonka avulla voidaan turvata huoltovarmuus ja monia julkisia peruspalveluita, ohjata talouden kestävä kehitystä pitkäjänteisesti sekä vahvistaa valtion kassaa. Hallitus on nyt kuitenkin heikentämässä valtion kykyä harjoittaa yhteiskunnan kokonaisuutena palvelevaa omistajapolitiikkaa avaamalla strategisesti keskeisiä valtionyhtiöitä yksityiselle voitontavoittelulle. Myymällä valtion omaisuutta hallitus voi saada alijäämät näyttämään hetkellisesti pienemmiltä, mutta todellisuudessa tuottavan omaisuuden myynti ei paranna julkista taloutta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikalta on pudonnut pohja jo aikoja sitten. Siksi se turvautuu näihin hätäratkaisuihin ja silmänkääntötempuihin. Todellisuudessa sillä ei näytä olevan aavistustakaan siitä, miten talous saadaan kuntoon. Hallitus teetti taannoin selvityksen oman hallitusohjelmansa sisällöstä ja iloitsi täällä löytäneensä ohjelmasta yli 500 kasvutoimea. Sittemmin on paljastunut, että kasvutoimiksi on luettu muun muassa se, ettei hallitus lakkautta lentokenttiä, tai se, että EU:lla toivotaan olevan keskeinen rooli digitaalitalouden globaalien standardien luomisessa. Joku voisi pitää tätä kansalaisten sumuttamisena.

Kysynkin nyt, hyvä hallitus: olisikohan jo aika alkaa kuunnella opposition viestiä ja esimerkiksi ensi alkuun perua tämä haitallinen yleisen arvonlisäveron nosto? Toivon myös, että avoimin mielin perehdytte pian julkaistaviin vaihtoehtobudjetteihimme. Vasemmistoliitolla nimittäin on teille ehdotus, joka tasapainottaa taloutta kestäväällä ja oikeudenmukaisella tavalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

17.15 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Talouden kuva on synkkä, ja kyllä se näkyy myös tässä lisätalousarviossa. Hallitus ei ole puuttunut ajoissa näihin ongelmiin, ja itse asiassa sanoisin niin, että hallitus on jopa omilla toimillaan hidastanut tätä talouden elpymistä. Olisi jo kauan sitten pitänyt reagoida rakennusalan ahdinkoon, se jätettiin totaalisesti tekemättä, ja myöskään ensimmäisessä talousarviossaan hallitus ei lainkaan uskonut tähän tuloseutukseen, ja sen seurauksena sitten me joudumme näihin paniikinomaisiin ratkaisuihin, eli hallitus joutui kesken vuotta tekemään tämän jättimäisen korotuksen arvonlisäveroon. Ja nythän me näemme tästä lisätalousarviosta, että tämä keino ei ole toiminut eikä tule toimimaan. Tässä arvonlisäverotuoton arvioita lasketaan alaspäin. Se tarkoittaa, että kulutus sakkaa.

Tämä on vakava asia, nimittäin, ministeri, nythän te olette itse pistämässä vielä lisää jarrua tähän kehitykseen. Meillä on verojaostossa parhaillaan pöydällä esitys näitten alennet-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

tujen arvonlisäverokantojen nostosta, ja se iskee lääkkeisiin, joukkoliikenteeseen, ja se iskee myös kasvuun. Olen usein tässä salissa puhunut esimerkiksi luovasta taloudesta, kulttuurialan toimijoista, joihin iskevät kovat leikkaukset mutta myös tämä arvonlisäveromoukari, ja siinä sitten kyllä tulee menemään työpaikkoja. Niitä työpaikkoja menee ihan hallituksen oman toiminnan tuloksena, ja siitä minä olen kyllä äärimmäisen huolissani.

Me tarvitsemme sen jarrun sijaan kasvua, emmekä toden totta tarvitse ihan sellaisia kasvutoimia kuin mitä tässä on ihmetelty niin kyselytunnilla kuin tässäkin keskustelussa. Itse erityisesti olen ihmetellyt sitä, kuinka asumisoikeusasuntotuotannon lakkauttaminen voisi olla kasvutoimi. Me olemme asunto- ja ympäristöjaostossa kuunnelleet lukumäärin asiantuntijoita, ja kaikki kantavat huolta valtion asuntopolitiikasta, hallituksen asuntopolitiikasta. Yksi huolenaihe on ollut siellä nimenomaan, että asumisoikeusasuminen ollaan lakkauttamassa. Tätä muotoa tarvitaan paitsi monimuotoisen asumisen vuoksi myös esimerkiksi siksi, että yhteiskunnallisesti voimme ehkäistä segregatiota ja muuta, ja tämä nyt sitten on kasvutoimi — sillähän vain ongelmat lisääntyvät, kun tehdään segregatiota asuntopolitiikassa.

Puhemies! Tuossa edustaja Räsänen aiemmin jo kertoi meidän SDP:n ehdotuksista. Meillä on ponsiehdotuksia muun muassa tässä lisätalousarviossa, ja me esitämme, että alennettujen arvonlisäverokantojen nostosta luovuttaisiin — se olisi aivan oikea ja tärkeä päätös nyt — ja toinen meillä on esimerkiksi se, että näiden pienten yrittäjien asemaa parannettaisiin siten, että tämä arvonlisäverovelvollisuuden alaraja nostettaisiin 30 000:een, mitä moni asiantuntijakin on esittänyt. Ministeri, ihan kysyn teiltä tässä, kun nyt olette paikan päällä — sitä tuolla kyselytunnillakin sivuttiin — voisiko edes tähän tarttua, sillä moni pieni yrittäjä tätä kautta saisi varmasti paremman tilanteen. Eli kannatan kyllä lämpimästi näitä edustaja Räsänen ja SDP:n esityksiä tässä lisätalousarviossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

17.18 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallitus ei ole esittänyt perusteluita sille, miksi valtion tällä hetkellä kokonaan omistamissa Finaviassa ja VR-Yhtymä Oy:ssä eduskunnan tulisi mahdollistaa 49,9 prosentin omistusosuuden myyntimahdollisuus sijoittajille. Äskeisellä kyselytunnilla omistajaohjausministeri Strand yritti vakuutella, ettei hallituksella olisi myyntiaikeita. Luonnollisesti hallitus ei voi kertoa myyntiaikeistaan, mutta eihän valtuuksien korotuksia haeta, jolleivät nämä myyntiaikeet olisi todellisia.

Tätä alleviivaa myös se, että hallitusohjelman mukaan neljän miljardin euron investointiohjelma toteutetaan valtion omaisuuden myyntituloilla. Siitä noin kolme miljardia euroa liittyy väyläpolitiikan rahoittamiseen. Investointiohjelmallaan hallitus peittelee tekemiään väylärahoituksen budjetti- ja kehysleikkauksia. Näin se pääsee hehkuttamaan, että teemme hyvää väyläpolitiikkaa. Valitettavasti väyläpolitiikan perintö seuraaville hallituksille leikattuine rahoituksineen tulee olemaan karmea. Poliitiikan tekeminen valtion omaisuuden myyntituloilla on kuitenkin kertaluonteista pikavippiirahoitusta. Tästä ikuisina korkokuluina koituvat joka vuosi huonommat osinkotulot sekä heikkenevät palvelut. Sijoittajia kiinnostaa vain voiton maksimointi, ei yhteiskunnallinen vastuu.

Arvoisa puhemies! Investointiohjelmalla, joka rahoitetaan myymällä valtion omaisuutta, rahoitetaan muun muassa Turun tunnin junaa. Voisiko ministeri kertoa, kuinka Turun tunnin juna hyödyttäisi esimerkiksi edustaja Hoskosen Pohjois-Karjalaa tai edustaja Kurvisen Etelä-Pohjanmaata tai esimerkiksi monia alueita, missä meillä on maakuntalentoi-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

kenttiä niissä aikeissa, että lentokenttiä lakkautetaan ja lentoliikenne loppuu kokonaan. Toki hallitusohjelmassa luvataan kauniisti, että hallitus ei lakkauta lentokenttiä, mutta miksi silloin liikenneministeri Ranne on käynnistänyt vuoden alussa lentokenttäverkkoselvityksen, jos lakkauttamisaikeita ei olisi? Toimeksiannossa sanotaan suoraan, että maakuntalentokenttiä on tarkoitus poistaa Finavian vastuulta, ja niitä ollaan työntämässä kuntien vastuulle, joilla ei sellaiseen ole varaa.

Mutta, arvoisat kollegat, ei ole ensimmäinen kerta, kun hallitus sysäisi leikkaus- ja keskittämispolitiikkansa ikävät päätökset muiden vastuulle. Esitetty väite, että lentoliikenteen loppuessa sitä voidaan korvata bussiliikenteellä, on ylimielisyydessään vailla vertaa. Mitä pidemmälle tämä vaalikausi etenee, sitä vähemmän tämä hallituspolitiikka yllättää. Miksi näin? No, kun hallituspolitiikkaa voidaan kyllä luonnehtia kamreerimaiseksi identiteetti-politiikaksi, jonne on koottuna leikekirjanomaisesti kokoomuksen suuria yrityksiä ja hyväosaisia suosiva talouspolitiikka ja perussuomalaisen ulkomaalaispolitiikka. Päähallituspuolueita yhdistävät leikkaukset keski- ja pienituloisilta, verojen kiristämiset sekä hyväosaisten hyysääminen. Tältä hallitukselta puuttuu täysin tulevaisuudenvisio, mistä yksi esimerkki on tämäkin myyntiesitys. [Joona Räsänen: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

17.22 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Meillä on nyt tosiaan käsittelyssä valtiovarainvaliokunnan mietintö vuoden kolmannelta lisätalousarviosta. Täällä on jo moneen kertaan asioita toistettukin, elikkä edustaja Räsänen hyvin nosti esiin, että positiivista on, että lisätalousarvio vähentää velanottoa liki miljardilla, mutta myöskin avasitte sen, mitä se sisältää. Siellä ovat nämä monitoimihävittäjien hankintaan liittyvät maksatusmääräyksen ehdotukset myöhennettäväksi, ja sitten on tätä tupakkaveroa ja lahjaveroa — siitä pitkältikin koostuu tämä miljardi.

Lisätalousarvion hyväksymisen myötä valtion vuoden 24 nettolainanotoksi arvioidaan noin 11,8 miljardia euroa ja budjetoidun valtionvelan määrän arvioidaan olevan noin 168 miljardia. Se on noin 60 prosenttia suhteessa bkt:hen. Nämä eivät ole mitenkään kauniita lukuja. Tilanne on erittäin vakava. Siksi hallituksen tavoite sopeuttaa julkista taloutta yhdeksällä miljardilla eurolla kautensa aikana on entistäkin tärkeämpää, ja sopeutuksen on myöskin onnistuttava. Niiden osalta katseet ovat kiistatta erityisesti hyvinvointialueissa. Muistetaan kuitenkin, että hallituksen sopeutustoimilla velkasuhteen kasvu saadaan vain pysäytettyä. Jotta ne saadaan pysyvästi laskevalle uralle, täytyy sopeutusta jatkaa myös tämän vaalikauden jälkeen ja varmaan sitten seuraavankin vaalikauden jälkeen.

Säästöjen ja kustannusten kasvun taittamisen lisäksi tarvitsemme maahan tietysti myös kipeästi uutta kasvua. Tänä onkin aika laajasti puhuttu, ja ministeri Purraakin on vastannut jo useamman kerran meidän kasvutoimistamme. Niitä on kyllä tehty, vaikka oppositio toisin väittää, ja puoliväliriihessä sitten tulee varmasti lisää.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa on myös tärkeitä määrärahalisäyksiä, jotka kohdistuvat erityisesti turvallisuuteen. Suojelupoliisin suorituskyvyn turvaamiseen myönnetään viisi miljoonaa euroa ja Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin ja investointeihin 24 miljoonaa euroa. Naton puolustus suunnittelun toteuttamiseen ja yhteensovittamiseen sekä rauhanajan tehtäviin osallistumisen kustannuksiin osoitetaan 23 miljoonaa euroa. Puolustuksesta huolehtiminen on tässä nykyisessä tilanteessa entistä tärkeämpää. Suomi on onneksi tältä osin täyttänyt hyvin tonttiansa. Meidän pitää viestiä puolustuspanostusten tär-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

keyttä myös niille Nato-maille, jotka eivät vielä ole yltäneet kahteen prosenttiin bkt:sta — ja mielellään vaikka vähän sen ylikin, se kaksi prosenttia ei ole mikään veteen kirjoitettu raja, se tulee varmasti elämään.

Arvoisa herra puhemies! Kolmannen lisätalousarvion hyväksymisen myötä valtio saa... Sanotaan nyt näin, kuten omistajaohjausministeri tuossa hetki sitten oikein kertoi, että säädetään rajoja, eliikkä valtio saa luopua omistuksestaan — kuten täälläkin on jo puhuttu Finavia ja VR:stä — kuitenkin siten, että se enemmistöomistus säilyy meillä, eliikkä sitä ei todellakaan olla myymässä millekään ulkolaisille. Tämä koskee vain sitä, että säädetään nämä rajat nyt tässä kohtaa.

Mitä tulee sitten tuossa edustaja Kurvisen... [Antti Kurvinen pyytää vastauspuheenvuoroa] Tämä vesiasia ei tietenkään liity tähän millään tavalla, mutta mitenkähän se teidän hallituksen aikana oli? Että olisi varmaan saatu meidän kaikki vedet myytyä. Mutta nyt tämä hallitus tulee varmistamaan sen, että sielläkin enemmistöosuus [Joona Räsänen välihuuto] ja päätösvalta säilyvät meillä, yhteiskunnalla. Mutta ei siitä sen enempää.

Mutta korostaisin, että valtion omaisuuden myynnin suhteen tarvitaan aina harkintaa. Se on ihan totta, ja menneistä virheistä pitää oppia, ehdottomasti. Meillä on muun muassa Caruna-kaupat muistissa, ja tiedämme, mitä se tarkoitti. Mutta nämä ovat valintoja. Nyt esimerkiksi voidaan miettiä, että miten siellä Pohjanmaalla tai Itä-Suomessa — haluammeko, että tieverkkomme korjausvelkaa puretaan ja tällä tavalla pidetään myöskin maa asuttuna, ja huoltovarmuusasiakin on siinä sitten rinnalla. Tätähän tämä hallitus on nyt tehnyt, ja varmasti näillä mahdollisilla valtionfirmojen omistuksen vähentämisellä, osuudella, näitä tieverkkoja, infraa, laitetaan kuntoon myöskin ensi vuonna. Tänä vuonna sitä tehtiin oikein kiitettävästi. — Kiitoksia, herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, olkaa hyvä.

17.27 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on aika vakavaa se, että nyt täällä ilmeisesti täysin julkiselta keskustelulta piilossa, eduskunnan piilossa, on lähdetty myymään meidän lentokenttäyhtiötä ja meidän VR:ää. Edustaja Koskela oli tässä rehellinen ja avoin: perussuomalaisten linja on se, että myydään VR, myydään Finavia ja sillä laitetaan sitten uutta asfalttia. En vastusta uutta asfalttia, mutta kyllähän tällaiset normaalit toimenpiteet yhteiskunnassa pitää hoitaa myymättä meidän monopolijunayhtiötä.

Ja vaikuttaa siltä tosiaan, edustaja Koskela, että perussuomalaiset eivät ole oppineet Carunasta yhtään mitään, koska juuri nämä Carunan sähköverkkojen myyntiongelmathan nyt sitten kymmenkertaistuvat tässä, jos ruvetaan myymään VR:ää ja Finaviaa. Ja nyt, kun uutta lakia tehdään, ensimmäistä kertaa säännellään vesihuollon myyntimahdollisuuksia Suomessa, perussuomalainen hallitus päättää sitten tehdä semmoisen lain, joka mahdollistaa puolet vesijohtoverkon myymisestä. Tämä on minusta nyt hyvin mielenkiintoista.

Äsken kyselytunnilla omistajaohjausministeri Strand sanoi, että ei olla mitään myymässä. Perussuomalaiset sanovat, että myydään. Kumpi on nyt hallituksen kanta, RKP:n kanta vai perussuomalainen kanta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä edustaja Jari Koskelan minuutin vastauspuheenvuoro, ja sitten palataan puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

17.28 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Nyt on edustaja Kurvinen ymmärtänyt väärin asioita. Toistin omistajaohjauksesta Strandin sanoja, eli säädetään rajoja. Se ei vielä tarkoita yhtään mitään, mutta tässä nyt säädetään rajoja ja katsotaan, mikä tulevaisuudessa sitten on tärkeitä. Mutta se tietysti mahdollistaa tämänkin, että sieltä sadasta prosentistakin mennään vähän pienempään. Mutta se enemmistö tulee ja päättävältä säilyy meillä, ei se mihinkään katoa. Ihan rauhassa voitte olla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

17.29 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Sen verran vielä kommentoin edustaja Koskelan sinällään ansiokasta puheenvuoroa, että en ymmärrä, miksi niitä rajoja säädetään. Ei kai niitä rajoja huvikseen säädetä, jokuhan siinä on tarkoituksena. [Antti Kurvinen: Juuri näin!] Olisin kyllä hieman varovainen näitä ratkaisuja tehdessä. Ja kun Koskela itse tämän vesiasian halusi nostaa täällä esille, niin sama asia liittyy myöskin tähän vesien myyntiin: missään nimessä ei semmoista lakia kannata tähän saliin tuoda, mikä mahdollistaa lähes 50 prosentin myynnin jatkossa.

Arvoisa herra puhemies! Tosiaankin pääministeri Orpon hallitus on rahoittamassa tätä investointiohjelmaansa valtion omaisuudesta luopumalla. Nämä suunnitelmat ovat tietysti — varmasti myöskin ihan tarkoituksenmukaisesti — osittain pimennossa, ja varmasti tiettyissä tilanteissa omaisuuden myynti voi olla ihan järkevääkin, mutta kyllä ainakin tuolla maakunnissa, maaseudulla, edelleen muistetaan se vanha viisaus, että sen omaisuuden voi myydä vain kerran — omaisuuden voi myydä vain kerran — ja silloin täytyy miettiä todella tarkasti, mihinkä ne omaisuudenmyyntitulot käytetään, mihin investointiin ne käytetään. Ja — myöskin tähän edustaja Koskelan äskeiseen puheenvuoroon liittyen — varmasti on järkevää käyttää niitä uuteen asfalttiin tuolla maakunnissa, mutta kokonaan toinen asia on sitten se, onko niitä järkevää käyttää esimerkiksi Turun tunnin junaan, onko niitä järkevää käyttää yksityisten terveysjättien bisnekseen. Tässä menee varmasti se ero nyt keskustan ja hallituksen linjan välillä, mihin näitä omaisuudenmyyntituloja aiotaan sitten jatkossa käyttää.

Ja todellakin nyt tähän käsittelyssä olevaan. Vuoden 24 kolmannen lisätalousarvion yhteydessä hallitus esittää, että lentokenttäyhtiö Finavia ja VR-Yhtymä jatkossa tämän päätöksen myötä olisi mahdollista yksityistää jopa sinne 49,9 prosenttiin saakka. Kyllä keskusta ehdottomasti pitää näitä yhtiöitä yhteiskunnan kannalta niin merkittävänä toimijoina, ettei tämmöistä omistususuuden muutosta voi toteuttaa, ainakaan ilman painavia perusteita ja tämmöistä laajempaa parlamentaarista keskustelua siitä, mitkä ovat sitten tämän ratkaisun hyödyt ja riskit. Nämä molemmat yhtiöt ovat äärimmäisen tärkeitä Suomen liikennejärjestelmän toimivuuden ja sen alueellisen kattavuuden kannalta. En missään nimessä pidä tarkoituksenmukaisena, että nyt lähdetään näitä lentokenttä- ja rautatieyhtiöitä myymään.

Valtiovarainministeri Purra, arvostan, että olette täällä paikalla, ja haluan tähän loppuun vielä kysyä erikseen tästä: onko todella järkevä tämä hallituksen linja, että yksityistetään lentokenttäyhtiöitä, yksityistetään rautatieyhtiöitä ja käytetään näitä investointituloja sitten esimerkiksi Turun tunnin juna -hankkeeseen tai yksityisten terveysjättien bisneksen rahoittamiseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.33 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä lisätalousarvioesitys on tehnyt kyllä ainakin minulle hieman hämmentyneen mielen, kun olen sitä lukenut. Varsinkin nämä kaksi asiaa, joita suuresti ihmettelen, että esimerkiksi perussuomalaisten edustaja Koskela äsken puolusti ankarasti, eli että VR voidaan myydä ja samoin Finavia Oyj. Sitä, että avataan portti sille ja yleensä lähdetään tekemään mahdollisuutta, että tämmöisiä valtakunnan toiminnan kannalta erittäin arvokkaita ja aivan välttämättömiä yhtiöitä myytäisiin edes osin, pidän sellaisena tuhopolitiikkana, jota en voi hyväksyä. Se on vähän sama asia kuin jos maanviljelijä möisi peltonsa ja sanoisi naapurille kehuun, että minäpä möin pellot pois ja ostan niillä rahoilla isomman leikkuupuimurin — vähän samanlainen malli on teillä menossa, mitä ihmettelen pikkusen — tai maanviljelijä möisi lehmänsä pois ja sijoittaisi rahat yhä parempaan lypsyrobottiin. Eihän tuossa politiikassa ole järjen häivää.

Mitä tulee liikennevaliokunnan puheenjohtaja Ovaskan kysymykseen koskien tämän Turun tunnin junan vaikutusta Pohjois-Karjalalle tärkeän itäradan korjaamiseen tai yleensä itäisen liikennemahdollisuuden parantamiseen, niin vertaus on kyllä vähän kummallinen, mutta Karjalan kansa on ollut kärsivällinen ja pitkämielinen. Olemme Syrjäsalmen siltaa jo kolme vuotta odottaneet, ja ensi kesänä sen pitäisi tulla. Toivoisin, että tällaisia rinnastuksia ainakaan hallitus ei tekisi ja että näitä rahoja ei käytettäisi näin. Kyllä perusinfra pitää pitää kunnossa aina, koska jos halutaan puhua, että luodaan kasvua, ja kasvupolitiikkaa tehdä, niin ensimmäinen asia on näiden väylien kunnossapito. Tämä on se asia, josta minä todella olen huolissani, että mennäänkö me sellaiseen menettelyyn, jossa reuna-alueet unohtuvat sen takia, kun tällaisia... Kenen aika on niin arvokasta, että 15 minuuttia säästään voi unohtaa jonkun maakunnan oman onnensa nojaan? Viimeaikaisissa keskusteluissa taitaa olla ainoastaan sen Naton maajoukkojen komentajan kommentti, joka kehotti, että pitääkö nuo itärajan seutukunnat elinvoimaisina, että niitä on helpompi puolustaa, jos asia niin vaatii. Edelleen tuolla itärajalla asuu vahvasti tulevaisuuteen uskova kansa, joka on tyytynyt vähään, mutta nyt viime aikoina on ruvennut se uskokin rapistumaan, kun tuntuu, että ei enää edes rautateitä saada kuntoon, ja alempi tieverkko on siinä kunnossa, että jos lähtee liikenteeseen, niin kannattaa kaikki irtotavara autosta jättää pois, muuten leviää tielle koko auto.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä se huomio näistä vesihuoltosysteemeistä, kun niitäkin ollaan tuotu, että vesiyhtiöistä, joita kunnat omistavat, myytäisiin sitten joku prosenttimäärä pois, että edes sitä mahdollisuutta ei pidä avata, ei ikinä. Ei siellä missään esityksessä voi lukea niin. Ne on pidettävä tiukasti, sata prosenttia, suomalaisten hallussa ja kuntien omaisuutena. Ei missään nimessä! Luontaisia monopoleja ei pidä myydä yhtä ainoaa kappaletta. Se kannattaa kaikkien muistaa.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kun esittää kritiikkiä, niin teen myös korjausesityksen: Valtion taloustilanne on kammottava, ja se johtuu aika pitkälti siitä, mitä päästökauppa on Suomelle vahinkoa tehnyt. Sähkön hinta on keinotekoisesti nostettu aivan valtavaksi, koska on purettu sähköntuotantokapasiteettia enemmän kuin 4 000 megaa eliikkä käytännössä suurin piirtein sen verran kuin Olkiluoto yhteensä tuottaa tehoa valtakunnan verkkoon, tekemällä turve kriminalisoiduksi ja aiheuttamalla sellainen ketjureaktio, joka nostaa sitten puun sen tilalle ja aiheuttaa valtavia kustannusnousuja, jotka sitten vaikuttavat kaikkiin asioihin Suomen talouselämässä. Sanokaa minulle, arvoisat edustajakollegat, onko yhtään tuotetta tai palvelua, johon energian hinta ei vaikuta? Kukaan ei ole vielä esittänyt, mikä olisi se tuote tai palvelu, ja mitä pitemmälle tehty tuote tai palvelu on, sen enemmän siinä on energian hintaa. Ihan varmasti on. Jos me ei tätä kulua automaattia aleta purkaa, joka on

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

väärin perustein annettu päästökauppatieto, se 15 miljoonaa tonnia, jonka kustannus Suomen valtiolle tällä hetkellä on noin miljardi vuodessa... Ja sitten talouselämän kautta tuleva vahinko muuten sattuu suurin piirtein laskien olemaan sama summa, minkä pääministeri Orpon ja ministeri Purran yhteishallitus on muodostanut — kun siellä on tämä kuuden miljardin hallitusohjelmassa määrätty leikkaus ja sitten on tullut vielä siihen päälle kolme miljardia ensimmäisissä budjettineuvotteluissa eli siis noin yhdeksän miljardia — eli sattumoisin tämä summa sattuu suurin piirtein sille tasolle. Jos te, arvoisa ja kunnioittamani valtiovarainministeri Purra, lähдете tätä pommia purkamaan, niin purkakaa nyt ne väärät luvut sieltä pois. Aivan varmasti Euroopan unioni hyväksyy tämän menettelyn, koska ei verotusperusteissa koskaan voi olla vääriä lukuja. Ne on oikeus vaatia korjattavaksi. Sehän on jo laissakin, itseoikaisuvelvoite, jos virkamies on tekemässä virheen, ja se varmaan koskee myös ministereitä. Toivon, että tässä toimitaan. Selittelyjä on nyt ihan riittävän kauan kuultu, ja näin ei voi pitkään jatkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purran aikataulujen vuoksi annan hänelle nyt vastauspuheenvuoron, noin viisi minuuttia.

17.38 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Kiitoksia kansanedustajille tästä palautekeskustelusta, joka perustuu siis valtiovarainvaliokunnan mietintöön koskien vuoden kolmatta lisätalousarvioesitystä.

Tosiaan sen iso kuva on se, että valtiontalouden alijäämä jää kuluvalta vuodelta noin miljardin arvioitua pienemmäksi, noin 11,8 miljardiin. Varsinaista juhlimisen aihetta tässä ei kuitenkaan ole, kuten puheenvuoroissakin on todettu. Pääasiassa nämä selittyvät ajoitusmuutoksilla, mistä juuri seuraa se, että miinusta on sitten jossain muussa kohdin enemmän. Ajoitusmuutokset koskevat esimerkiksi tupakkaveron ajoituksia, hävittäjiin liittyviä kustannuksia, Euroopan unioniin liittyviä menoja, ja niin edelleen.

No, joka tapauksessa tässäkin lisätalousarviossa seula on ollut tiukka, eli varsinaisia uusia harkinnanvaraisia menoja on niukasti, ja ne lähes kaikki kohdistuvat turvallisuuteen, sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen, ja Ukrainan tukemiseen. Suojelupoliisi ja Rajavartiolaitos saavat varsin merkittävästi lisää määrärahoja. Puolustuksen menoja nostetaan, samoin Nato-liitännäisiä menoja, ja Ukrainan tukemiseen tulee lisää määrärahoja. Myös erilaiset väylät saavat tässä kolmannessa lisätalousarviossa rahoitusta.

Yksi, mikä ei ole tässä keskustelussa tullut esille, on helsinkiläinen arkkitehtuuri- ja designmuseo, josta päätöksiä on tehty aiemmin. Kun on myös täällä viime aikoina puhuttu näistä kulttuuriin kohdistuvista leikkauksista, niin tähän on lisää rahoitusta — toki sillä ennakkoehdolla, että Helsingin kaupunki osallistuu vastaavalla summalla ja myös yksityiset rahoittajat osallistuvat tähän. [Jouni Ovaska: Guggenheim!]

Arvoisa puhemies! Joissain puheenvuoroissa jälleen kuvattiin sitä, että olisi helppo perua niitä säästöjä ja niitä veronkorotuksia, olisi helppo lisätä rahaa sinne ja tänne. Valitettavasti tästä asemasta on pakko sanoa, että tämä on kyllä kaikkea muuta kuin helppoa. Me olemme vaikeassa julkisen talouden tilanteessa, jossa on näitä uusia tarpeita, joita esimerkiksi meidän puolustukseen ja sisäiseen turvallisuuteen liittyy — tuskin ainakaan vähenevässä ovat nämä tarpeet. Vastaavasti hyvinvointialueiden alijäämät ovat edelleen kasvussa, ja samaan aikaan meidän on pakko saada tätä taloutta julkisen talouden osalta oikeaan suuntaan. Odotamme tietenkin kaikki, että reaalityous lähtee parantumaan ja saamme Euroopan tasollekin esimerkiksi meidän omaa vientimarkkinaa etenemään, koska pelkillä

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

leikkauksilla ja veronkorotuksilla, kuten oppositio täällä on moneen kertaan sanonut, kasvuun ei kyllä päästä kiinni. Siksi me teemme merkittäviä kasvutoimia myös eri sektoreille.

No, sitten vielä aivan lyhyesti näihin valtionyhtiöihin, jotka oli vastalauseessa nostettu esille ja täällä useissa puheenvuoroissa: Tosiaan meidän omistajapolitiikkaa koskevassa periaatepäätöksessä on tehty päätökset näistä valtion omistusosuuksien vähimmäisrajojen muutoksista tiettyjen yhtiöiden osalta, ja itsessään se ei mitään muuta tarkoita. Mutta kuten keskustelussa on käynyt ilmi, meillä on neljän miljardin investointiohjelma, joka rahoitetaan kokonaan valtion omaisuustuloilla. Se ei itsessään siis lisää meidän velkaa. Noin yleisesti valtion omistajapolitiikka on aktiivista, avointa ja pragmaattista, ja valtio on vastuullinen omistaja ja huolehtii siitä, että strategisilla aloilla omistus pysyy korkealla. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten jatkamme keskustelua. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

17.42 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämän vuoden kolmas lisätalousarvio sisältää monia myönteisiä seikkoja, vaikka valtio velkaantuukin edelleen huolestuttavaa tahtia, kuten valtiovarainministeri Purra juuri äsken tuossa totesi.

Marraskuun alussa voimaan astunut tupakkaveron korotus tuo kuitenkin arvioiden mukaan valtiolle runsaasti lisätuloja jo tänä vuonna. Toki on huomattava, että osa näistä lisätuloista on jaksotuksesta johtuvia, mutta silti vaalikauden loppuun mennessä tehtävät tupakkaveron korotukset tuottavat vuonna 2027 jo noin 150 miljoonan euron verran lisätuloja valtion kassaan, ja se on erittäin merkittävä summa tässä erittäin vaikeassa taloustilanteessa. Ja tietysti tupakkaveron korotukset vähentävät samalla kansanterveydellisiä haittoja tuntuvasti.

Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa myös tässä lisätalousarviossa sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen. Ne ovat olleet hallituksen painopisteitä jo pitkään ja tulevat varmasti olemaan jatkossakin. Se on varsin tarpeen tässä nykyisessä epävakaaassa ja epävarmassa maailmantilanteessa. Muun muassa Naton puolustus suunnitteluun ja yhteensovittamiseen myönnetään lisärahaa 15 miljoonaa euroa, suojelupoliisille 5 miljoonaa euroa ja Rajavartiolaitokselle yhteensä noin 23 miljoonaa euroa muun muassa Venäjän hybrdivaikuttamiseen varautumiseen. Ja olen ollut havaitsevinani, että nämä hallituksen tekemät lisäpanostukset on otettu vastaan hyvin myönteisesti myös opposition taholta.

Arvoisa puhemies! Salissa on tänään herättänyt keskustelua melko runsaasti se, että hallitus valmistautuu optimoimaan valtionyhtiöiden omistusrakennetta rahoittaakseen sillä investointiohjelmaansa ja edistääkseen kansantaloutemme kasvun edellytyksiä. Hallituksen tarkoituksena on purkaa mahdollisia valtionyhtiöiden ylipääomituksia. Näin tehtiin itse asiassa jo kaksi kautta sitten eli Sipilän hallituskaudella. Jo silloin tämä menettely, josta silloinen pääministeri Sipilä käytti termiä ”taseet töihin”, herätti voimakkaasti kritiikkiä oppositiosta, ja näin näyttää itse asiassa käyvän tälläkin kaudella. Olen havainnut senkin, että erityisesti kovin kritiikki tulee silloisen pääministeripuolueen keskustan riveistä, ja kyllä minä hieman ihmettelen tätä. [Antti Kurvinen pyytää vastauspuheenvuoroa] Tässähän nyt ei vielä näitä omistuksia suoraan muuteta, mutta tehdään nämä rajat, niihin päivityksiä. Muun muassa Kemijoki Oy:n vähimmäisäänioikeuden osuuden nosto tapahtuu, se nousee nollassa yli kolmannekseen. Se on hyvin tärkeää ja järkevää muun muassa strategiasta ja huoltovarmuuden näkökulmasta. [Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Kiitän lopuksi hallitusta tästä hyvästä lisätalousarvioesityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

17.46 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Ihmettelen, että perussuomalaiset puhuvat täällä ristiin tästä asiasta. Tietysti asia on kipeä ja vaikea, ja on ymmärrettävää, että yritetään sitten vähän jallittaa ja sumuttaa täällä. Valtiovarainministeri, joka joutui muihin kiireisiin lähtemään — toki ymmärrettävästikin on kiireitä varmaan — totesi, että ”itsessään mitään ei tarkoita” tämä, että alennetaan omistusrajaa. Jos tällä ei ole mitään merkitystä, miksi tämä päätös pitää tehdä? Kyllähän siellä taustalla on pohdinnassa jonkunlainen myyntiajatus.

Minusta on aika naurettavaa, kaikella kunnioituksella edustaja Saviolle, että te puhutte ylipääomituksesta, että meidän kansallinen junayhtiö VR on ylipääomitettu, kun sen omistaa Suomen kansa kokonaisuudessaan. Ja samoin meidän kansalliset lentokentät, jotka jo maanpuolustuksen kannalta ovat aivan keskeisiä, on ylipääomitettu, kun ne omistetaan.

Me emme todellakaan Sipilän hallituksessa myyneet mitään luonnollisia monopoleja, mitään vesihuoltoja ja tällaista maanpuolustuksenkin kannalta tärkeää infraa. Pikemminkin nyt marssii Orpon hallitus Kataisen hallituksen tietä. Caruna-kauppojen tiellä ollaan: [Puhemies koputtaa] myydään luonnollisia monopoleja ja infraa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten palaamme puhujalistalle. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.47 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Täällä kokouksen alussa edustaja Joonas Räsänen selvitti lyhyesti tämän koko lisätalousarvion rakenteen, ja samalla tavalla myös tietysti ministeri kävi tätä asiaa läpi. Itse en lähde näitä nyt toistamaan.

Tämä on pitkälti tekninen. Tässä on näitä jaksotuksia menojen puolella ja sitten tuloarvioiden jaksotuksia, joista sitten seuraa tämä kokonaisuus, mutta on joukossa mukana yksittäisiä lisämäärärahoja. Ja sitten se, mikä tässä ehkä eniten on herättänyt keskustelua: näiden tärkeiden valtionyhtiöiden, sanotaanko, osien myyminen tai tämän prosenttiosuuden muuttaminen niin, että se mahdollistaa myynnin.

No, siinä yhteydessä me tiedämme jo hallitusohjelman pohjalta, että ainakin yksi tarkoitus tällä myynnillä on se, että sieltä ohjataan sitten määräaikaista rahoitusta sinne sairausvakuutuksen puolelle niin sanottuihin lääkärinpalkkioihin eli Kela-korvauksiin. Kun katsoin sitten tuolta budjettikirjasta, mikä sairausvakuutusmomentti kaiken kaikkiaan on, niin siellä vähennetään 440 miljoonaa euroa sairausvakuutuksen määrärahaa. Tässä ei ministeri ole enää paikalla — ymmärrän hänen kiireensä — ja ajattelen jopa niin, että tämä perusajatus ei voi olla valtiovarainministeri Purra lähtöisin. Sen verran fiskaalikonservatiiviseksi hän on itse itsensä maininnut, että on vaikea ajatella, että me nyt toisaalta rahoitamme selvästi käyttötaloustyyppistä menoa, joka on budjetoitu sinne pääluokkaan 33 STM:n alaisuuteen sairausvakuutuksen momentille, sitten toisaalta rahoitamme tuottavaa omaisuutta myymällä ja määräaikaisena ja sitten kutsumme sitä investoinniksi.

Tänään on ollut tämä niin sanottu suuri veropäivä, ja yksi asia, joka siellä kiinnitti huomiota, oli se, että suurimman yksityisen terveystalouden johtajajäsen toimitusjohtajalla oli 7,2 miljoonaa euroa tuloja, joista pääomatuloja oli 6,6 miljoonaa euroa, ja tiedämme, että

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

pääomatulojen verotus on tietysti alemmalla kuin huomattavasti pienempienkin ansiotuloverojen. Nyt kysymys on siitä, että ei ole minusta ihan vakavasti otettava oikeisto- tai vasemmistokysymys, minkälainen terveyspolitiikka on järkevää. Ei sellainen terveyspolitiikka oikeasti ole järkevää, että me otamme sieltä hyvinvointialueiden rahoituksesta pois — niin kuin budjettikirjassa on, 300 miljoonaa euroa — sitten laitamme sinne Kela-rahoitusta ja sillä tavalla ajattelemme, että siellä yksityissektorilla voitaisiin hoitaa enemmän potilaita ja se olisi täältä julkiselta puolelta pois. Ei tämä ole kestävä tapa rahoittaa. Ei tämä takaa hoidon jatkuvuutta, joka on kuitenkin se, mikä on kokonaisuutena kaikkein tärkeintä. Tämä on yksittäisten käyntien rahoitusta, jossa omavastuut tulisivat jatkossa kuitenkin jäämään niin paljon suuremmiksi kuin ne käytännössä ovat siellä niin sanotun julkisen puolen asiakasmaksuissa, vaikka niitäkin korotetaan. Että ei tämä ole kestävä terveyspolitiikkaa.

Toinen asia, johon haluan tässä kiinnittää huomiota, on se, että otan esille asian, joka tavallaan puuttuu tästä lisätalousarviosta mutta joka voisi olla siellä. Kun meillä oli ensimmäinen lisätalousarvio käsittelyssä tänä vuonna, siellä oli eräitä määrärahamuutoksia kuntien valtionosuuksiin ja sitten myös hyvinvointialueiden rahoitukseen. Nyt me kaikki tiedämme, mikä on hyvinvointialueiden tilanne. Ne ovat ensi vuonna saamassa sen 1,4 miljardia takautuvaa jälkikäteistarkistusrahaa vuoden 23 alijäämän pohjalta ja sitten indeksitarkistuksen. Mutta se tilanne, johon ne ovat nyt ajautuneet — joka johtuu siitä, että vuonna 23 tuli tämä suuri alijäämä ja se tulee myös vuonna 24, koska sitä talouden pohjaa ei ole korjattu vielä vuonna 24 — on se, että nytten ne joutuvat tasapainottamaan, tai yrittävät valtiovarainministeriön voimakkaasti painostaessa tasapainottaa, vuoden 26 loppuun tämän taloussuunnitelmakauden. Käytännössä on osoittautunut mahdottomaksi, että puolentoista miljardin alijäämä viime vuodelta ja puolentoista miljardin alijäämä tältä vuodelta pystyttäisiin tasapainottamaan vuoden 26 loppuun, ja tämä on nyt johtanut alueilla sitten niihin voimakkaisiin leikkauksiin ja yksiköiden sulkemisiin.

Tämä olisi osittain ollut vältettävissä sillä, että tähän lisätalousarvioon olisi otettu esimerkiksi osa ensi vuonna tulevasta jälkikäteistarkistuksesta ennakkona, jolloin tietysti se kokonaisuus ei olisi siinä varsinaisesti muuttunut, mutta se ei olisi pakottanut näitä alueita tämänkaltaisiin paniikkiratkaisuihin, joita ne nyt ovat tekemässä. No, tällaista esitystä siellä ei ole, mutta nostin tämän sen takia tässä esille, että minusta siellä olisi pitänyt olla tällainen esitys. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

17.53 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio on herättänyt kiivasta keskustelua ja arvosteluakin tuolta opposition puolelta. [Välihuuto vasemmalta] Kuulostaa siltä, että kuitenkin meillä olisi syytä vähän katsoa semmoista isompaa kuvaa ja vähän taustoittaa sitä tilannetta, minkä takia tämmöisissä asioissa ja tilanteissa oikein ollaan.

Asiahan on niin, että Suomen valtion velkaantumistasaste suhteessa bruttokansantuotteeseen on 84 prosentin tietämillä, ja tuo yhteisesti sovitun Emun elikkä Euroopan talous- ja rahaliiton asettama hälytysrajahan on 60 prosenttia, ja sen ylittämiseen ei pitäisi olla minäkäänäköistä asiaa. Edellisen kauden alussa, ihan siellä alkuvaiheessa, meidän velkaantumistasaste pyöri jo 58 prosentin tietämillä. Silloin hivuteltiin jo tuota hälytysrajaa, ja muistan oikein hyvin, kuinka Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastajat olivat äärimmäisen huolestuneita tästä tilanteesta ja penäsivät hyvinkin voimakkaita toimenpiteitä sen suhteen, että se velkaantuminen saadaan aisoihin. Huoli oli silloin todella merkittävä ja käsin

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

kosketeltavissa. Noh, edellisen kauden lopussa velkaantumisaste oli yli 80 prosenttia. Että eivät ne varoitukset ja se huoli menneet millään tavalla läpi, ja sen rajankin yli mentiin niin, että rytinä vaan kuului.

No, jos katsotaan vielä edellisen kauden alkua, niin silloin valtiontalouden budjetti oli siellä 55 miljardin tietämillä. Nyt se on 88,8 miljardin tietämillä, [Aki Lindénin välihuuto] ja menot ovat näin ollen lisääntyneet todella rajusti ja tulot taas toisaalta eivät. Ensi kaudellahan tulot tulevat olemaan 76,6 miljardia, mikä tarkoittaa sitä, että alijäämää on jopa niinkin paljon kuin 12,2 miljardia. Renki syö todellakin enemmän kuin tienaa.

Edustaja Kurvinen täällä totesi hyvinkin ansiokkaasti, että perintö pitäisi jättää aina seuraavalle sukupolvelle paremmassa kunnossa kuin millaisena sen on itse saanut. Ja näinhän se pitäisi tehdä, mutta kun näitä lukuja tarkastellaan, ei niin ole tapahtunut — siitähän huolimatta, että Kurvinen itse siellä hallituksessa hääri useammankin ministerin vakanssilla, näin kuitenkin pääsi tapahtumaan.

Valtion menoja on kasvatettu valtavasti. Se on selvä asia. Senkin takia hallitus joutuu nyt tekemään historiallisen suuria tasapainotustoimia: 9 miljardia, joka on valtavan suuri määrä. Samalla on siten etsitty myöskin niitä kasvutoimia, ja niitä on löydettykin yli 500. Ja on aivan selvä asia, että kun näitä lukuja katsotaan ja tarkastellaan, niin kyllä tämän hallituksen piti puuttua peliin viimeisellä hetkellä. Että jos katsotaan, että näin suuret tasapainotustoimet ja kasvutoimet ja näittenkin jälkeen velkaantuminen sen kun vain jatkuu ja ensi kaudellakin joudutaan ottamaan velkaa se 12 miljardia, valtava määrä, niin jos olisi jatkettu tällä linjalla, niin olisi ollut aivan selvää, että Suomi olisi joutunut kyllä alijäämämenettelyn kohteeksi.

No, mitäs se tarkoittaa? Se tarkoittaa sitä, että luotottajat menettäisivät luottamuksen Suomen velanmaksukykyyn, ja se tarkoittaisi taas sitä, että korot lähtisivät aivan toisella tavalla kasvuun, ja se tarkoittaisi myös sitä, että uutta lainaakaan ei enää saataisi tai jos saataisiin, niin korot olisivatkin käytännössä kaksinumeroisia. Tämähän se oli silloin aikoinaan Kreikan tilanne, ja kun on puhuttu Kreikan tiestä, niin jonkinlainen yhtäläisyys siinä kyllä on. Että kyllä tämä peli ja se linja, missä oltiin edellisen kauden jälkeen, oli todellakin se Kreikan tie, ja se perintö, mikä sieltä tuli, oli melkoisen raskas.

Opposition tehtävänä on todellakin arvostella hallitusta — se on selvä asia — ja nostaa sieltä niitä negatiivisia asioita esille, ja se on raskasta puuhaa, toivotan siihen voimia. Hallituksella on täydet syyt kyllä vaipua epätoivoon ja syvään pessimismiin, sen verran kammostava on tämä perintö, minkä se on saanut hoivattavakseen. Mutta hallitus ei sellaiseen vajoa, vaikka kuinka Suomi onkin vaarallisesti velkaantunut hyvinvointivaltio. Pessimismi on enemmänkin opposition hommaa. Optimismi on hallituksen touhua, oli tilanteet miten hankalia tahansa, ja siinä kulkee se olennainen ero sen suhteen, ketkä kantavat vastuuta ja ketkä eivät.

Ja edustaja Kurvinen siteerasikin tässä Churchillii äskettäin kyselytunnilla. Minä siteeraan myös, herra puhemies: pessimisti näkee ongelmassa vain vaikeuksia, optimisti mahdollisuuksia.

Kyllä tästä vielä nouseaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

17.58 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kilpi piti polveilevan puheenvuoron, jonka sisällöstä monelta osin olen ihan samaakin mieltä, taloustilanne on Suo-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

messä vakava. Mutta ehkä on syytä kuitenkin nyt hieman harrastaa tällaisia arkeologisia kaivauksia, kun edustaja Kilpi antoi ymmärtää, että tästä kaikesta karneudesta voi edelleen edellistä hallitusta syyttää.

Ensinnäkin tämä viittaus tähän menotasojen muutokseen elikkä siihen, paljonko edellisen vaalikauden alussa olivat valtion menot ja paljonko sitten nyt ovat valtion menot. On syytä ehkä kuitenkin huomata, että tässä välissä kymmenillä miljardeilla kuntien menoja on siirretty valtion menoiksi — siis kuntien menoja siirretty valtion menoiksi. Onko tämä lisännyt tosiasiallisesti julkisen talouden menoja? Julkisen talouden menot ovat lisääntyneet totta kai sen takia, että palveluntarve näissä palveluissa, joiden kustannusvastuu on siirtynyt valtiolle, on noussut. Sehän selittää sen, minkä takia eniten tässä menot ovat nousseet. Ja kun te sitä velkaantumista kävitte läpi, sitä, miksi yhtäkkiä se velkaantuminenkin on sitten pompannut, niin sehän johtuu tästä samasta, että samassa suhteessa myös se paine valtion velkaantumiseen siirtyi valtiolle.

Sitten kun muistellaan nyt vielä sitä, että jos viime kauden velasta ollaan niin huolissaan ja paljonko silloin on velkaannuttu koronakriisin tai Venäjän aloittaman hyökkäyssodan johdosta, niin minulla on sellainen muistikuva, että kokoomus taisi oppositiossa 95-prosenttisesti kuitata jokaisen velkaeuron, jonka edellinen hallitus otti, siis jokaisen velkaeuron. Ja siltä osin, jos nyt sitten pitää vaikkapa näitä korkokuluja suurina — niin kuin ne ovatkin, ne vievät meiltä miljardeja rahaa, jota varmasti haluaisimme käyttää jonnekin muuall — on varmasti hyvä ihan meidän kaikkien mennä sinne peilin eteen ja katsoa, mitä tässä on tehty.

Tosiasiassahan tämä Suomen julkisen talouden tilanne on seurausta siitä, että 2009 finanssikriisin jälkeen meillä kroonisesti tulotaso tippui ja menotaso jatkoi nousuaan samalla tavalla. Siitähän tässä on kysymys. Viimeiset 15 vuotta meillä on ollut tilanne, missä meillä joka vuosi menot ovat kasvaneet nopeammin kuin tulopohja antaa myöden. Jokainen hallitus tässä on pyrkinyt matkan varrella sopeuttamaan. Sitten kun oli tämä viittauksenne tähän 9 miljardin sopeutukseen, että se nyt on jotenkin historiallisen suuri, niin siinäkin on nyt ehkä ihan hyvä muistaa, että kun sen bkt:n suhteuttaa, niin se on aika lailla sama kuin mitä kaudella 2011—2015 on tehty. Elikkä se siitä ennätyksestä, varsinkin kun Valtiontalouden tarkastusvirasto on vielä todennut omissa arvioissaan, että itse asiassa 9 miljardin sijaan olisi syytä puhua ehkä 4,4 miljardista tosiasiallisesti.

Ja tästä, puhemies, päädynkin siihen, että kun näistä talousasioista keskustellaan, niin ehkä kaikki me yrittäisimme pitäytyä totuudessa, ainakin noin suurin piirtein. Se ehkä nostaisi keskustelun tasoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi, vastauspuheenvuoro.

18.01 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä, se on totta, että edellisellä kaudella jouduttiin ottamaan velkaa tilanteessa, jolleka ei voitu käytännössä mitään, ja kokoomuskin niitä on siellä kuittaillut. Kyllä, pitää paikkansa. Mutta samaan aikaan peräänkuulutimme koko kauden niitä parannuksia, niitä keinoja, joilla saadaa taloutta kuntoon, saadaa sitä velanmaksukykyä, pystytään hoitamaan myös se velkaantuminen. Ja nämähän eivät menneet teille perille, eivät sitten ollenkaan, ja sen takia me joudumme niitä nyt tekemään sitten melkoisen kasan kerralla. Siinä on melkoinen työ-sarka olemassa.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Se olisi ollut täysin ok, kun sitä velkaa otettiin, jos olisitte pitäneet huolta siitä velanmaksukyvystä, mutta siitä ei pidetty pätäkään kiinni. Ja tätä esimerkiksi Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastajatkin penäsivät, [Puhemies koputtaa] ja näistä asioista keskusteltiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

18.03 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Ihan tuohon äskeiseen puheenvuoroon. Kyllä minä muistelen, että edellisen hallituksen perintö nimenomaan tälle hallitukselle oli ennätysellisen hyvä työllisyystilanne. Ja tällä hetkellä tämä hallitus on hoitanut työllisyyttä surkeiden koko Euroopassa, saldo miinus 50 000 työllistä — miinus, ei plus — ja tässä on ollut toki aikaa jo aika paljon tällä hallituksella tehdä niitä kasvutoimia.

Puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron ihan vain siksi, kun täällä puhutaan nyt omaisuuden myynnistä. Haluan muistuttaa, että vähän vastaavatyypistä on käynnissä jo nyt. Nimittäin hallitushan on suuressa viisauudessaan päättänyt tyhjentää Valtion asuntorahaston ja ajaa sen alas. Tämä Valtion asuntorahasto on nimenomaan ollut historian saatossa väline, jonka avulla on rakennettu ihmisille kohtuuhintaisia koteja ja peruskorjattu niitä, sekä suhdanneväline. Eli silloin, kun tulee taloustaantumaa ja tarvitaan vetoapua, tätä suhdannevälinettä ollaan voitu käyttää ja rakentaa ihmisille kohtuuhintaisia koteja. Ja nyt tämä väline tuhoetaan. Se ensinnäkin tyhjennetään tällä kaudella, sieltä viedään 800 miljoonaa pois ihan muuhun kuin asumisen tarkoituksiin, ja sen lisäksi tämä koko rahasto sulautetaan valtion budjettiin ja asuntorahastovirasto lakkautetaan, mikä tarkoittaa, että tulevaisuudessa meillä ei ole vastaavan kaltaista elementtiä, jolla rakentaa ihmisille kohtuuhintaisia koteja, eikä meillä myöskään ole suhdannevälinettä, jota muuten tässä suhdanteessa kyllä käytetään tähän kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon, kun suurin osa asunnoista syntyy vain sen kautta, kun muuten asuntotuotanto ei vedä.

Eli tässä suhteessa me olemme tekemässä norsun kokoisen muutoksen tähän asuntopoliittikkaan ja erittäin huonoon suuntaan. Ja minä todella toivon, että hallitus olisi harkinnut tällaisia toimia, koska kyllä niitä huonoja suhdanteita asuntopuolelle tulee jatkossakin ja ihmiset tarvitsevat kohtuuhintaisia koteja myös jatkossa, puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.04 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Myös itse painoin tuota puheenvuoropyyntönappia kommentoidakseni täällä edustaja Kilven puheenvuoroa.

Haluan sanoa samalla tavalla, että lähtökohtaisesti haluan aina ymmärtää oikealla tavalla sen, mitä kollegat täällä sanovat, vaikka olisi erilaisia näkemyksiä. Näin ollen se suurin viesti varmasti edustaja Kilven puheenvuorossa oli huoli valtiontaloudesta, ja jaan sen, mutta siellä oli kolme tällaista yksityiskohtaa, joissa numeroita käytettiin, voisiko sanoa, vähän niin kuin boheemimaisesti, vapaasti soveltaen.

Ensimmäiseen tässä jo edustaja Räsänen puuttui. Se oli se, että ehkä joissain tupailloissa voi mennä kertomaan, että valtion budjetti nousi sieltä 58 miljardista 88 miljardiin, ja synnyttää kuvan, että tällaista tuhlailua ja menojen käyttöä on ollut, mutta silloin on unohtanut sanoa sen, että 18 miljardia siitä oli rahansiirtoa kunnilta valtiolle. Eli kun me nyt rahoitamme hyvinvointialueita 26 miljardilla, niin me aikaisemmin rahoitimme siitä rahasum-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

masta kuntia 8 miljardilla, ja 18 miljardia oli kuntien omaa kuntaverorahoitusta, joka nyt näkyy valtion budjetissa. Ainakin tämä nyt pois siitä kasvusta.

Toinen asia oli sitten myös nämä prosenttiosuudet siitä, mitenkä velka on muuttunut. Meillä on tässä melkein kaikilla pöydällä tämä ensi vuoden budjettikirja, ja täällä lopussa on tämä taloudellinen katsaus, ja sen sivulla 68 on aivan erinomainen grafiikka siitä, miten julkisyhteisöjen velka on kasvanut. Nimenomaan julkisyhteisöjen velka on käsitteenä laajempi kuin pelkkä valtionvelka. Eli täytyy aina täsmentää, puhuuko valtionvelan suhteesta bruttokansantuloon vai puhuuko näiden julkisyhteisöjen suhteesta budjettikirjaan, joissa on muitakin — siellä on kunnat, sosiaaliturvarahastot ja muita tällaisia rahastoja mukana. Tämän taulukon mukaan julkisyhteisöjen velka — tässä on sinisinä pylvinä se absoluuttinen määrä ja keltaisena viivana se prosenttiosuus — kaksinkertaistui vuosien 2008 ja 2015 välillä. Siis se kaksinkertaistui. Sitten vuosien 2015 ja 2022 välillä siinä tapahtui kylä nousua, mutta se nousu oli paljon lievempi kuin mitä oli tapahtunut edellisen yhtä pitkän jakson aikana, ja siihen juuri ajoittui tämä Venäjän hyökkäys ja tarve tuplata meidän puolustusmenot sekä koronatuot, joita me annoimme suoraan yrityksille, että ne pysyisivät hengissä ja ihmiset voisivat olla töissä. Suomen bkt:n putoaminenhan koronan aikana jäi alle kolmeen prosenttiin, kun se monissa meihin verrattavissa maissa oli sitten seitsemää ja jopa yhdeksää prosenttia, koska niiden palvelurakenne oli tietysti erilainen kuin meillä.

Tässä vain ihan kommentteja tähän keskusteluun. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

18.08 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia erinomaisesta kommentoinnista ja keskustelusta. Kyllä, siis eihän se nyt niin yksiselitteinen asia ole, että valtiontalous yhden kauden aikana paisuu noin vaan siitä 55:stä 88:aan, melkein 89 miljardiin, vaan siihen vaikuttaa moni asia. Näin onkin, kyllä, ja varsinaisesti en tätä nyt sillä tavalla tuolta pöytästä käsin sanonutkaan, että sitä on tahallisesti sieltä nostettu. Siellä on todellakin isoja muutoksia, mitkä vaikuttavat näihin asioihin.

Mutta se on myöskin kyllä yleisesti tiedossa oleva asia, että julkinen talous on kasvanut niin suureksi, että sitä on meidän valtiontalouden kantokyvyn kannalta mahdoton kantaa. Tämäkin on sellainen asia, jota on nostettu esille jo pitkän aikaa, viime kaudellakin useaan kertaan, että tälle pitää tehdä jotakin, näin ei voi jatkaa. Ja juurikin kun tulee tällaisia suurempia muutoksia ja tulee kriisejä, niin silloin on myöskin tarkasteltava hyvin tarkasti sitä, minkälainen on julkinen talous, kuinka suureksi se on kasvanut, kuinka raskas se on pyörittää, kuinka paljon se imee varoja ja resursseja. Tämänhän se juuri siellä pohjalla on. Kyllähän se vain niin on, että paras tae kriisin varalle on vahva julkinen talous. Tätähän se ei tällä hetkellä ole missään nimessä, ja herra paratkoon, jos tähän tulisi vielä joku isompi kriisi, niin ihmeissämme olisimme.

Sitten vielä sen voisin tähän tietenkin kommentoida — mitä edustaja Lindén sanoi tuosta julkisen talouden ja velan kasvun tilasta — että siinä on myöskin sellainen, mikä kannattaa ottaa huomioon, että silloin, kun tuo Sipilän hallitus otti vastuun, se kausi alkoi aika erikoisella ilmoituksella, pääministerin ilmoituksella koko kansalle televisiolähetyksessä, että nyt on hyvin kriittiset tilanteet valtiontaloudessa ja meillä on tehtävä hyvin merkittäviä toimia, jotta velkaantuminen ja talouden tilanne saadaan korjattua. Kuinka ollakaan, sen kauden lopussa talous oli korjattu niin hyvälle tolalle, että pystyttiin maksamaan valtionvelkoja jopa ylimääräisiä erä pois, mikä oli todella, todella hieno suoritus. [Puhemies

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

koputtaa] Siitä aloitti sitten Rinteen/Marinin hallitus, eli he saivat silloin todella hyvän, todella hyvän perinnön siinä hoidettavakseen. Jos sillä uralla oltaisiin jatkettu, uskaltaisin väittää, että tilanne olisi tällä hetkellä valtiontalouden osalta aivan toisenlainen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

18.10 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! En nyt malta olla hieman kaivelematta menneitä, kun edustaja Kilpi nyt viittasi siihen, että todella kaudella 15—19, Sipilän hallituskaudella, tämä julkinen talous tai valtiontalous olisi saatu tasapainoon. Viittaatte varmaan siihen vuoteen 2018, jolloin on ollut lähimpänä menojen ja tulojen tasapaino — siis lähimpänä menojen ja tulojen tasapaino. Se oli erittäin hieno asia silloin, ja se perustui juuri kahteen asiaan, joita aina talouden tasapainotuksessa pitää tehdä: toisaalta pyritään menojen kasvupainetta hillitsemään, tekemään myös menosäästöjä, ja toisaalta tekemään sellaista politiikkaa, että pystytään myös tulopohjaa vahvistamaan joko kasvua aikaan saamalla, työllisyyttä lisäämällä tai sitten myös veroja korottamalla. Silloin 2018 se oli jo todella lähellä, mutta sitten sekin hallituskausi kyllä päättyi siihen, että tämä samainen hallitus esitti vuodelle 2019 jo taas enemmän velkaa kuin mitä vuodelle 2018. Eli sekin hallitus päätti siihen, että itse asiassa esitti seuraavalle hallitukselle perinnöksi jo enemmän velkaa kuin mikä oli tämä kyseinen vuosi, johon viittasitte.

Se perusongelmahan meillä todella tässä on se, että samanaikaisesti kun meillä menojen kasvupaine on tietynlainen ja me tiedetään, että tietyissä palveluissa, esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluissa, on kasvupainetta ihan meidän kustannusnousun takia, palveluntarpeen kasvusta johtuen, me tiedämme, että meillä on puolustuksellisia tarpeita, ja me olemme halunneet satsata turvallisuuteen ja niin edelleen, niin kaikki näkyy siinä, että meillä menotasot jatkuvasti nousevat. Ensi vuodellekin esitetään kuitenkin suurempia menoja kuin tälle vuodelle, vaikka samanaikaisesti sitten sopeutetaan.

Se keskeinen vaikeushan tulee juuri siitä, että todella nämä vuodet aina sieltä 2009:stä saakka ovat olleet sellaisia, että meillä tulopohjan kasvuvauhti ei ole mahdollistanut tällaista menojen kasvua, ja se johtuu siitä, että meillä myöskään sitä talouden kasvua ei ole saatu käyntiin. Sehän myös tässä lisätalousarviossa, joka meillä on tänään käsittelyssä, näkyy tämän vuoden osalta, mitä tuloja sieltä joudutaan korjaamaan alaspäin: ansio- ja pääomatuloja, juuri siitä syystä, että ihmisiä on jäänyt enemmän esimerkiksi työttömiksi. Työllisyys on kehittynyt Euroopan surkeiden. Meiltä on kadonnut työpaikkoja, ja siksi myös kansantulokertymä ei nouse. Tai esimerkiksi tämä arvonlisäverokertymä, joka korjaantuu alaspäin juuri siitä syystä, että vaihdantaa on vähemmän. Muistan kyllä silloin, kun keväällä hallitus sitten päätti, että tehdään tämä historian suurin arvonlisäverokorotus, ja se piti tehdä kesken vuotta sen takia, että vältetään tämä tarkkailuluokalle joutuminen. No, ei hän tässä niin ole käynyt, vaan meillä itse asiassa taloudellinen tilanne on huonontunut siitä, ja mikäli tätä ei tulkittaisi suhdanneluonteiseksi asiaksi, niin me joutuisimme sinne tarkkailuluokalle. Sempä takia minusta olisi ollut järkevää toimia niin — ymmärrän kyllä, että tätä yleistä arvonlisäveroakin täytyy tarkastella — että olisi nyt ainakin tehty se muutos tässä vuoden lopussa eikä silloin kesken vuotta, koska tämä aiheutti aivan turhan käänteen myös tähän taloudelliseen kehitykseen, mitä kautta siitä on kyllä enemmän tullut haittaa kuin hyötyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

18.14 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin kaivattaisiin ehkä sellaista poliittista muistia ja keskustelua, että oli se paikka siellä hallituksessa tai oppositiossa, niin politiikka jollakin tavalla pysyisi sitten kuitenkin samana. Jos ajatellaan vaikka kotitalousvähennystä, joka kokoomuksen ollessa oppositiossa oli yksi heidän keihäänkärkensä, ja he halusivat, että kotitalousvähennystä vahvistetaan, niin nyt sitten heidän ollessa hallituksessa koko tämä kotitalousvähennys on joutunut giljotiiniin. Tai vastaavasti oppositiossa ollessaan kokoomus on sanonut, että veroja ei saa korottaa, ja nyt arvonlisäveroon tehdään historialliset korotukset.

Mutta ehkä siitä — edustaja Kilpi viittasi tähän — mitä edellinen hallitus ei tehnyt. On varmaan paljon asioita, mitä edellinen hallitus ei tehnyt, mutta edellinen hallitus hoiti kuitenkin näitä kriisejä. Ja ehkä näin jälkepäin on joidenkin mielestä helppoa ja mukavaa lähteä arvostelemaan edellistä hallitusta, että siinä keskellä kriisejä olisi pitänyt tehdä suuria taloudellisia muutoksia, joilla julkinen talous olisi saatu korjattua ja vahvistettua, mutta kuitenkin siinä tilanteessa, missä me oltiin, kun yhtäkkiä koronakriisi iski, tai myöhemmin, kun sota alkoi, asioita vaan vyöryi hallituksen pöydälle niin paljon, että niistä piti jollakin tavalla selvitä. En lähde liikaa puolustamaan edellistä hallitusta ja sen hallituksen ministereitä, mutta jokainen vaan voi kuvitella kohdalleen, mitä tuollaiset geopolitiittiset ja maailmanpolitiittiset järjestykset aiheuttivat, puhumattakaan kulkutaudista. Mutta Suomi selvisi. Suomi selvisi siitä, ja nyt tämä hallitus koettaa osaltaan sitten vahvistaa julkista taloutta, niin kuin kuuluukin.

Oli ilo kuulla myös sitten siitä, kun muisteltiin Juha Sipilän hallituskautta 2015—2019, että silloin keskustan johdolla onnistuttiin todellakin tasoittamaan sitä julkisen talouden alijäämää, vahvistamaan kilpailukykyä, ja myöskin kokonaisveroastetta laskettiin, ja mielestäni se hallitus on aliarvostettu. Silloin saatiin paljon hienoja juttuja aikaiseksi, ja se myös auttoi tietysti sitten vuoden 19 hallitusta.

Mutta en voi olla tähän loppuun toteamatta: kun tätä mietintöä lukee, niin tuli tosiaan Juha Sipilän hallituksesta mieleen tämä Guggenheim. Ehkä muistatte silloisen puheenjohtaja Soinin, josta tuli hyvä laulukin, että ”Guggenheimiin ei tule valtion rahaa”, mitä toisteltiin mediassa ja sosiaalisessa mediassa. Silloinhan oli kyse siitä, että 1,3 miljoonaa euroa Sanni Grahn-Laasonen esitti valtionosuuksia vuosittain Guggenheimille ja Soinihan tämän tyrmäsi. Mutta katsoin, että nythän tosiaan sitten tulee tähän arkkitehtuuri- ja designmuseon pääomittamiseen 58 miljoonaa euroa. Eli näin on perussuomalainen puoluekin kehittänyt kulttuuriystävällisemmäksi puolueeksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

18.17 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Haluan kiinnittää tässä lisätalousarviossa huomiota yhteen yksityiskohtaan, joka on se, että hallitus on nyt ohjaamassa lähes 800 000 euroa näiden investointisuojasopimuskiistojen aiheuttamiin menoihin. Itse tietenkin ajattelen, että tämä ei ole järkevää talouspolitiikkaa eikä myöskään ympäristöpolitiikkaa. Eli sen sijaan, että valtiot pakotetaan suojelemaan yritysten tekemiä investointeja vanhentuneisiin, saastuttaviin energiamuotoihin, yritysten on tuotava toimintansa tälle vuosikymmenelle, ja yritysten pitää olla myös mukana ratkomassa näitä ilmasto- ja ympäristökriisejä eikä haastamassa valtioita oikeuteen näistä toimista.

Tämä ECT-sopimus eli Energy Charter Treaty on tällainen vanha investointisuojasopimus, joka käytännössä antaa sijoittajille mahdollisuuden haastaa valtion oikeuteen esimer-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

kiksi kivihiilen käytön kieltämisestä, kuten Uniper silloin teki, kun haastoi Alankomaat oikeuteen. Nyt tässä kohtaa tämä asia on ajankohtainen, koska sähköverkkoyhtiö Carunan ulkomaiset sijoittajat ovat nyt ilmoittaneet haastavansa Suomen välimiesoikeuteen. Tämähän on nyt varsin surullinen käänne taas tähän epäonniseen Caruna-myyntisaagaan, jota vasemmisto silloin aikoinaan tietenkin vastusti. Mutta yleisesti tässä sopimuksessa tilanne on se, että esimerkiksi EU on päättänyt, että tätä ECT-sopimusta ei enää noudateta EU:n sisäisesti, ja myös Suomi on EU:n jäsenenä kannattanut tätä päätöstä. Tätähän käsiteltiin myös valiokunnissa, ja itsekin olin käsittelemässä sitä talousvaliokunnassa. Eli myös Suomen pitäisi itsenäisesti poistua nyt tästä sopimuksesta mahdollisimman nopeasti eikä syyttää lisää rahaa näiden investintisuojasopimuskiistojen ratkaisemiseen.

Tämä sopimus on ilmastopoliittisesti niin haitallinen, että Suomen pitäisi myös edistää muidenkin maiden poistumista sen piiristä, ja moni EU-maahan on jo näin tehnyt. Nämä investintisuojasopimusten nojalla tehtävät oikeudenkäynnit ovat kalliita, ja näillä suuryrityksillä on tietenkin monesti isommat resurssit kuin pienillä kansallisvaltioilla, ja senkin takia tämä asetus on epätasainen. Nämä ovat epädemokraattisia toimia, koska nämä oikeudenkäynnit tapahtuvat suljettujen ovien takana, ja ylipäätensä tällaiset suojasopimukset ovat epädemokraattisia, koska silloin valtiot eivät voi itsenäisesti esimerkiksi tehdä tätä progressiivista ympäristöpolitiikkaa ilman pelkoa, että siitä haastetaan sitten oikeuteen.

Eli vetoaisin hallituspuolueisiin, että sen sijaan, [Puhemies koputtaa] että laitetaan rahaa näihin oikeuskiistoihin, lähdetään nyt ajamaan Suomen eroa tästä sopimuksesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

18.20 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Pyysin vielä tätä puheenvuoroa senkin takia, että on aivan ilmiselvää, että julkisen talouden tilanne ja sen vahvistaminen on ilmiselvästi meidän kaikkien prioriteeteissa siellä kärjessä ja yhteinen huolenaihe, ja se on hyvä asia. Nyt tässä keskustelussa on sitten käyty vääntöä siitä, millä tavalla on tullut velkaantumista ja kuka on ottanut mitäkin ja millä tavalla on tullut kasvua. Velkaantuminenhan on aina niin pitkään hyväksyttävää, kun on velanmaksukykyä, ja sitä velanmaksukykyä meillä ei ole tai se on huonossa jamassa — se johtunee ihan siitä, että 17 vuoteen meillä ei kasvua ole taloudessa ollut. Ja kun sitä mietitään, että miksi näin, niin siitä yksinkertaisesta syystä, että niitä työmarkkinoille ja talouteen kuuluvia muutoksia ja parannuksia ei ole tehty, mitä taas muissa Pohjoismaissa on tehty jo useita kymmeniä vuosia sitten, ja sen takia sitä kasvuakaan meillä sitten ei ole ollut. Nyt kun sitten on peräänkuulutettu niitä kasvutoimia, että niitä olisi mahdollisimman paljon, niin tässä on todistettu jo, että niitä on jo yli 500. Minä näkisin sillä tavalla tämän asian, että ei ole niinkään tärkeitä, kuinka paljon niitä on, kunhan vain on sellaisia, jotka ovat hyviä ja toimivia. Niitä ei tarvita kuin pussilinen.

Kyllä näkisin niin, että tällä hallituksella esimerkiksi tki-panostukset, kun ne nostetaan neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä, ovat merkittävä toimi. Se on valtavan iso toimi, ja sehän tarkoittaa itse asiassa sitä, että noin maailmanlaajuisesti kun vertaillaan, niin Suomi nousee silloin tki-panostuksissa toiselle sijalle heti Israelin jälkeen. Israel menee siellä ihan omissa sfäreissään, mutta sen jälkeen Suomi on tki-panostuksissa kyllä ihan globaali suurvalta. Ja väitän, hyvät ystävät, että tämä on kyllä valtavan iso kasvutoimi, josta on syytä odottaa merkittäviä tuloksia, ja se tulee vielä tapahtumaan, uskokaa tai älkää.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

18.23 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Kasvutoimien ja varsinkin vaikuttavien kasvutoimien tarpeesta en usko, että meillä täällä erimielisyyttä on. Mutta ehkä nyt heräsi vielä pieni tarve kommentoida tätä hallituksen kuuluisaa yli 500 vaikuttavan kasvutoimen listaa, että jos nämä kaikki toimet olisivat niin vaikuttavia kuin hallitus on hehkuttanut — ja muistamme todella silloin muutama viikko takaperin, kun kyselytunnilla pääministeri Orpo oikein sydämen kyllyydestä hehkutti, että mikään hallitus aikaisemmin, siis mikään hallitus aikaisemmin, ei ole tehnyt näin paljoa kasvun eteen kuin tämä hallitus — niin kaikihan perustui siihen, että tosiaan muutama viikko takaperin hallitus oli omassa iltakouluksaan käsitellyt näitä kasvutoimenpiteitä ja itse jopa tiedotti siitä, että hallituksella on yli 500 kasvutoimenpidettä. Silloinhan hallitus oikein hehkutti, että kyllä tämä on hallituksen lista.

No, tässä on kyllä kahdessa viikossa sitten jotain tapahtunut, koska tänäänhän kyselytunnilla pääministerin sijainen, valtiovarainministeri Purra, oli jo enemmänkin sitä mieltä, että ei tämä mikään hallituksen lista ole, tähän on Risto Murron lista, syyttäkää nyt Risto Murtoa siitä, että tämmöinen lista on muodostettu, vaikka juuri kaksi viikkoa aikaisemmin hallitus itse oli tätä hehkuttanut. Hallitus itse silloin jopa myönsi, että tästä listasta, jossa siis pitäisi kasvutoimenpiteitä olla yli 500, vasta alle viidennes on toteutettu. Nyt on kuitenkin puolet jo hallituskauden budjeteista annettu.

Ehkä tästä juuri johtuu se, minkä takia juuri tänä vuonna Euroopassa ei ole toista maata, jossa työllisyyskehitys olisi ollut niin surkeaa kuin Suomessa. Meidän velkaantuminenkin on noussut tänä vuonna kaikista Euroopan maista nopeiten, ja keskeinen syy on juuri se, että niitä toimenpiteitä, joita olisi pitänyt jo tässä alkukaudesta tehdä, ei ole tehty. Ne toimenpiteet, joilla oltaisiin esimerkiksi helpotettu rakennusalan tilannetta, että se ei olisi romahtanut; ne toimenpiteet, joilla olisi esimerkiksi helpotettu ihmisten ostovoimaa, jotta talous olisi pysynyt käynnissä; ne toimenpiteet, joilla me olisimme kyenneet toimimaan siten, että Suomi olisi entistäkin houkuttelevampi kohde niin ulkomaalaisille osaajille kuin esimerkiksi ulkomaalaisille investoinneille — kaikissa näissä valitettavasti hallituksen toimenpiteet, joita te olette tehneet, ovat menneet väärään suuntaan. Se näkyy nyt myös tässä lisätalousarviossa siinä, että juuri näitä verotulokertymiä, jotka kertovat siitä, meneekö taloudessa hyvin vai huonosti, on jouduttu tarkistamaan alaspäin.

Siinä mielessä uskallan kyllä sanoa, että jos todella hallitus nyt uskoo siihen, että tämä yli 500 toimenpiteen kasvulista on niin vaikuttava kokonaisuus, että kyllä Suomi sillä kääntyy, niin varmasti tästä sitten pääministeri voi pääministerin ilmoituksen antaa täällä eduskunnalle ja pääsemme sitten keskustelemaan oikein kunnolla, auttavatko nämä toimenpiteet todella Suomen kasvuun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.26 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä nyt on mainittu jo kyselytunnilla ja äskeisessäkin keskustelussa muutaman kerran toimitusjohtaja, tohtori Risto Murron nimi, niin pyysin siksi puheenvuoron, että sain juuri äsken loppuun luetuksi Risto Murron tuoreen kirjan Miksi Suomi pysähtyi? — pari kolme kuukautta sitten ilmestynyt teos, aivan erinomainen, syvälinen, monipuolinen katsaus, missä käydään toimialoittain läpi Suomen talouden rakenteelliset ongelmat ja tarinat, verrataan Ruotsiin, meidän inves-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

tointien määrät, meidän tutkimusrahoituksen määrät ja kaikki nämä kysymykset. En lähde sitä tässä nyt referoimaan, mutta toivon, että siihen mahdollisimman laajasti perehdyttäisiin. Ymmärrän, että tietysti me täällä eduskunnassa täysistunnossa näissä lyhkäisissä puheenvuoroissa otamme asiat aika kärkevästi, mutta tämä on todellisuudessa erittäin monimutkainen ja haasteellinen kokonaisuus, miten me saamme tämän tilanteen käännettyä.

Siinä kirjassa, jonka äsken tässä mainitsin, ei muuten millään tavalla korostu — oliko edes maininnalla — se, että nämä työmarkkinauudistukset, joita täällä eduskunnassa politiikassa puolestaan on voimakkaasti korostettu, olisivat erityisen keskeisessä asemassa. Tässä on enemmän kysymys ollut pääomien saannista, kasvillisesta omistuksesta ja monista muista tällaisista, joissa Suomi eroaa monella tavalla monista muista maista, ennen kaikkea tietysti naapurimaastamme Ruotsista.

Tämä on erittäin vakava ja syvälinen kysymys, ja kun itse olen nyt eduskunnan tarkastusvaliokunnassa, niin meillä oli erinomainen asiantuntijakuuleminen tuossa keväällä VTV:n finanssipolitiikan arvioinnin raportista. Kuulimme maan johtavia taloustieteilijöitä siinä, ja yksi sellainen asia tuli esille, että mitä tapahtui Suomessa verrattuna muihin Pohjoismaihin vuonna 2010: meidän ikärakenteemme kääntyi sillä hetkellä niin, että yli 65-vuotiaiden väestön osuus alkoi kasvaa suhteessa paljon voimakkaammin kuin muissa Pohjoismaissa ja työikäisen väestön, eli siis 20—65-vuotiaiden, määrä alkoi suhteessa supistua. Muissa Pohjoismaissa työvoiman määrä edelleen lisääntyi, käytännössä tietysti pitkälti jonkun verran korkeamman syntyvyyden mutta ennen kaikkea työperäisen maahanmuuton seurauksena. Vasta sitten viime ja toissa vuonna me saimme täällä, pitkälti ukrainalaisista johtuen, tätä työikäisten maahanmuuttoa merkittävämmiin aikaiseksi.

Tässä on hyvin monta aspektia, ja sen enempää nyt en tässä yhteydessä, mutta painakaa mieleen erinomainen kirja: Risto Murto, Miksi Suomi pysähtyi? [Juha Hänninen: Mies Kempeleestä! — Jenna Simula: Oliko tämä mainos?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.29 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä tietysti, kun puhutaan lisätalousarviosta ja taloudesta yleensäkin, en malta olla itsekin kommentoimatta sitä, että tästä tuottavuustoimesta, mikä tänään on ollut paljon keskustelussa ja aiheestakin, viikko sittenhän pääministeri puhui kauniisti, mutta pääministeri puhui turhan positiivisesti hallitusohjelmansa 500 tuottavuustoimesta. Nämä pääministerin kehumat kasvutoimet näyttävät aika lailla toisenlaiselta sen tavallisen kansalaisen näkökulmasta. Siellä näiden kasvutoimien ansiosta lapsia ja nuoria putoaa köyhyysrajan alle 17 000:n lapsen osalta. Nämä kasvutoimet lisäävät THL:n arvion mukaan työssäkäyvien köyhyyttä kolmen vuoden aikana 27 000 työllisellä. Samaan aikaan työmarkkinat ovat kaaoksessa mittavien, työntekijöitä koskevien heikennysten vuoksi.

Voisi tietysti kysyä ihan aiheellisestikin hallitukselta: Pitäisikö näiden kasvutoimien osalta päivittää niin sanotusti tiekartta? Olisiko aika tehdä täyskäännös kasvutoimissa ja ottaa käyttöön aitoja ja pikaisia kasvutoimenpiteitä, kuten esimerkiksi SDP on esittänyt? — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain, metsästyslain 89 §:n ja kalastuslain 99 ja 108 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 34/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 9/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 9/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja Simula, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.30 Jenna Simula ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan siis muutettavaksi Metsähallituksen erävalvonnasta annettua lakia, metsästyslakia ja kalastuslakia. Tavoitteena on tehostaa erävalvontaa sekä erityisesti metsästys- ja kalastuslainsäädännön noudattamista. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa siihen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muutettuina. Mietintöön sisältyy lausumavastalause. Esittelen nyt valiokunnan mietinnön.

Ehdotetun lain mukaan erätarkastajalla on rikoksesta epäillyn kiinniottamisen yhteydessä oikeus ottaa haltuunsa esine pakkokeinolaissa tarkoitettua takavarikointia tai laite-etsintää varten, jos asia ei siedä viivytystä. Lisäksi ehdotetaan oikeutta kieltää pääsy tietyille alueelle tai tutkittavana olevan kohteen lähelle, esineen siirtäminen tai muu vastaava toimenpide, jos se on tarpeen esitutkinnan turvaamiseksi. Erätarkastajalle ehdotetaan oikeutta antaa yksittäistapauksessa jokaista velvoittavia, erävalvontatehtävän toteuttamiseksi tarpeellisia käskyjä ja kielloja laissa säädettyjen toimivaltuuksien käytön yhteydessä. Tähän liittyen käskyn tai kiellon noudattamatta jättäminen ehdotetaan säädettyväksi niskoitteluna rangaistavaksi. Kalastuslaissa säädettyä valvontaviranomaisen tarkastusoikeutta ehdotetaan laajennettavaksi siten, että viranomaisella on mahdollisuus tietyin edellytyksin saada nähtäväkseen henkilön mukana olevissa tavaroissa oleva saalis ja pyyntivälineet. Metsästyslakiin ehdotetaan lisättäväksi vastaava säännös tarkastusoikeudesta.

Erävalvonnan toimialue rajautuu erävalvontalain 11 §:ssä säädettyin poikkeuksin valtion maa- ja vesialueisiin. Erävalvonnalla tarkoitetaan muun muassa metsästystä, kalastusta, luonnonsuojelua ja luonnonvaraisten eläinten kohtelua koskevien säännösten noudattamisen valvontaa. Erätarkastajat ovat poliisitaustaisia virkasuhteessa valtioon olevia henkilöitä.

Kaiken kaikkiaan erävalvontaviranomaisten toimivaltuuksiin ehdotetut muutokset tehostavat erävalvontaa ja parantavat erätarkastajien toimintaedellytyksiä. Lausuntopalautteen mukaan esitetyt muutokset ovat positiivisia ja tarpeellisia. Tehokas luonnonvaralainsäädäntö edellyttää viranomaisten yhteistoiminnan kannalta asianmukaisia ja riittäviä toimivaltuuksia. Lakia ja pyyntirajoituksia noudattavien metsästäjien etu on, että sääntöjä noudatetaan kestävästi riistatalouden turvaamiseksi. Valiokunta korostaa, että salametsästyksiksi kutsutulla toiminnalla ei ole mitään tekemistä laillisen ja vastuullisen metsästyksen kanssa.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Valiokunta kiinnittää huomiota voimassa olevan erävalvontalain 4 §:ään, jonka sisältämät periaatteet ohjaavat myös esityksessä ehdotettujen uusien toimivaltuuksien käyttöä. Sen mukaan erävalvontaan kuuluvat tehtävät on suoritettava asiallisesti, puolueettomasti ja sovellettavuutta edistään. Tehtävästä ei saa aiheutua suurempaa haittaa tai vahinkoa kuin erävalvonnan toteuttamiseksi on välttämätöntä.

Esityksen käsittelyn yhteydessä on noussut esiin kysymys siitä, tuleeko Metsähallituksen erätarkastajien toimivalta ulottaa yksityisille maa- ja vesialueille. Hallituksen esitykseen ei sisälly ehdotusta erätarkastajan alueellisen toimivallan ulottamisesta yksityisille maa- ja vesialueille. Erätarkastajien keskeinen tehtävä on valvoa valtion alueiden käyttöä. Toimialueen laajentaminen valtakunnalliseksi merkitsisi huomattavaa lisäresurssien tarvetta ottaen huomioon erätarkastajien vähäinen lukumäärä sekä koko toiminnan organisoimisen tarkastelua.

Yksityisillä maa-alueilla metsästyksen valvonta kuuluu maa-alueen omistajalle ja metsästysoikeuden haltijalle. Lisäksi riistanhoitoyhdistykset hoitavat metsästyksen valvontaa toimialueillaan. Metsästysseurojen toiminnassa noudatetaan siten omavalvontaa. Metsästystä valvovat myös poliisi, Rajavartiolaitos ja tulliviranomaiset omalla toimialallaan. Valiokunta korostaa riistanhoitoyhdistysten ja metsästysseurojen merkittävää roolia metsästyslainsäädännön noudattamisen valvonnassa sekä hyvän metsästystavan edistämisessä muun muassa koulutuksen ja omavalvonnan keinoin.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kalastuksen ja metsästyksen valvonnan tehostamiseksi valvontaviranomaisen oikeudesta tarkastaa henkilön mukana olevat tavarat. Tavaroiden tarkastus voidaan tehdä, jos on syytä epäillä, että metsästystä tai kalastusta koskevia säännöksiä tai määräyksiä on rikottu. Tarkastuksen syy voi perustua esimerkiksi tarkastettavan käytökseen tai kertomukseen taikka sivulliselta saatuun vihjeeseen. On huomattava, että perättömien ilmiantojen tekeminen häirintätarkoituksessa voi täyttää niskoittelun tunnusmerkistön.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan tarkastusoikeutta koskevaa sääntelyä on välttämätöntä täsmentää siten, että siinä säädetään tarkemmin, minkälaisen metsästystä tai kalastusta koskevien säännösten tai määräysten rikkomista koskeva epäily voi oikeuttaa tarkastusoikeutta koskevan toimivaltuuden käyttämiseen. Henkilökohtaista koskemattomuutta rajoittavan lain tulee olla täsmällinen ja tarkkarajainen sekä muutenkin täyttää perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset, kuten vaatimukset rajoitusten hyväksyttävyydestä ja oikeasuhtaisuudesta.

Maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa, että käskyvaltaa ja rangaistussäännöstä täsmennetään perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella. Niskoittelua ja käskyvaltaa koskien valiokunta ehdottaa niin ikään täsmennyksiä yksityiskohtaisissa perusteluissaan.

Valiokunta pitää metsästysrikosten ennaltaehkäisyä ja selvittämistä erittäin tärkeänä ja korostaa, että metsästyksessä tulee noudattaa lakeja ja määräyksiä. Valtaosa metsästäjistä näin toimiikin, ja he kunnioittavat lainsäädäntöä ja lupaehtoja tunnontarkasti.

Valiokunnan saaman lausunnon mukaan esimerkiksi vuonna 2022 riistanhoitomaksun suoritti noin 306 000 metsästäjää, joista 195 000 metsästi. Pienriistajahdissa kävi 160 000 metsästäjää, ja aktiivisia metsästyspäiviä pienriistajahdissa kertyi lähes 2,5 miljoonaa. Hirvieläinjahtiin osallistui noin 116 000 metsästäjää, ja metsästyspäiviä kertyi runsaat 1,7 miljoonaa. Kuitenkin metsästys- ja ampuma-aselainsäädännön noudattamisen rikkomuksiin liittyvät tapaukset ovat jääneet vähäisiksi metsästäjien lukumäärään ja metsästystapahtumien määrään suhteutettuna.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Arvoisa puhemies! Valiokunta kiinnitti käsittelyn aikana huomiota myös niin kutsutun Tracker-paikannussovelluksen käyttöön erävalvonnassa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sovelluksen käyttöä ei pidetä tarkoituksenmukaisena keinona erävalvonnassa. Muussa tapauksessa on olemassa vaara, että metsästyksen keskeytyksen pelossa metsästäjät jättävät hyödyntämättä paikannussovelluksen turvaominaisuuksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että muulla kuin epäilyyn perustuvalla rutiiniluonteisella valvonnalla häiritään mahdollisimman vähän luvallista metsästystä, etenkin käynnissä olevaa jahtia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

18.39 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys Metsähallituksen erävalvonnan muuttamisesta, jonka tarkoituksena on tehostaa erävalvontaa, on jäämässä tyhjäksi, jos erätarkastajien alueellista toimivaltaa ei laajenneta koskemaan valtion alueiden lisäksi myös yksityismaita.

Alueellisen toimivallan laajentaminen oli sisällytetty lausuntokierroksella olleeseen valtioneuvoston alkuperäiseen esitysluonnokseen, mutta lisäys poistettiin lopullisesta esityksestä, ja tämä on kriittinen heikennys. Näin on todennut myös muun muassa Poliisihallitus. Niin Metsähallitus kuin Poliisihallitus ovat todenneet, että erätarkastajien toimivallan raja valtion omistamille maille on liian suppea luonnonvararikollisuuden kitkemisen kannalta. Valvontaa ei nykyisen toimivaltarajauksen puitteissa pystytä harjoittamaan myöskään sirpalealueilla, joissa valtion hallinnassa olevat alueet ovat pirstaloituneina yksityisessä omistuksessa olevien alueiden kanssa.

Itse asiassa tällaisia alueita on paljon. Salametsästäjät totta kai valitsevat rikollisen toimintansa kohteeksi ne alueet, joilla erätarkastajilla ei ole valtuuksia suorittaa valvontaa. He tietävät, että riski salametsästyksestä kiinnijäämiseksi on lähes olematon. Suppea toimivaltarajaus on todellakin jättämässä yksityiset maa- ja vesialueet laittoman metsästyksen ja kalastuksen turvasatamiksi. Me kaikki muistamme vuosien 2019—2021 Savukukko-salametsästysvyyhdin, jonka aikana 34 epäillyn joukko surmasi ja haavoitti lukemattomia rauhoitettuja suurpetoja ja lintuja. Kaikki noista metsästysrikoksista tapahtuivat yksityisten tai yritysten omistamilla maa-alueilla.

Toimivallan laajentamista ei voi perustellusti vastustaa organisoimisen vaikeuden näkökulmasta. Ennen vuonna 2005 voimaan tullutta nykyistä erävalvontalakia poliisikoulutetuille erätarkastajille myönnettiin erityiset poliisivaltuudet, jotka olivat voimassaan kunkin poliisilaitoksen alueella riippumatta maa- tai vesialueen omistuksesta.

On myös täyttä hölynpölyä väittää, että toimivallan laajentaminen olisi lain hengen vastaista. Lain tarkoitus on nimenomaan ennalta ehkäistä ja selvittää alueiden käyttöön liittyviä rikoksia, toisin sanoen mahdollistaa erävalvonta luonnonvararikollisuuden kitkemiseksi. Erävalvojille myönnettyillä vajailla toimivaltuuksilla erävalvontalain perimmäinen tarkoitus ei tule onnistumaan, ja kyllä toimivallan laajentamisen ohella valvonnan resursseja tulee lisätä, jotta laki palvelisi tarkoitustaan.

Esitänkin, että Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 11 § hyväksytään muutosesitykseni mukaisena. — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

18.42 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on tehostaa Metsähallituksen erävalvontaa sekä erityisesti metsästys- ja kalastuslainsäädännön noudattamista.

Metsästys- ja kalastuslupien kysynnän ja luonnon virkistyskäytön kasvaessa myös erävalvonnan merkitys kasvaa. Metsästyksen ja kalastukseen liittyvissä rikoksissa kiinnijäämisen riski on todella pieni. Valvontaa tehostamalla riskiä pyritään kasvattamaan, jotta se toimisi pidäkkeenä näihin rikoksiin ryhtymiseen.

Salametsästyksen kitkemiseen tarvitaan nykyistä tehokkaampia keinoja. Valvonnan tehostaminen ja asianmukaisten toimivaltuuksien turvaaminen viranomaisille on tärkeää luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta. Tehokkaalla valvonnalla on tärkeä rooli metsästyksen ja kalastukseen liittyvien eläinsuojelurikosten torjumisessa sekä eläinten kärsimyksen ehkäisemisessä.

Kun poliisin voimavarat ovat rajalliset ja keskittyneet kaupunkeihin ja taajamiin, on erävalvonnasta vastaavien erätarkastajien toimintaedellytysten vahvistamisen merkitys entistään korostunut. Tehokkaan erävalvonnan kannalta on olennaista, että erävalvojilla on riittävät toimivaltuudet. On tärkeää, että valvontaa tehostamalla annamme yhteiskuntana yksiselitteisen viestin siitä, että luonnonvararikokset, kuten salametsästys, ovat jyrkästi tuomittavia.

Tehokas valvonta edellyttää riittävää resursointia sekä asianmukaisia ja riittäviä toimivaltuuksia. Hyvää on, että tällä hallituksen esityksellä toimivaltuuksia laajennetaan muun muassa siten, että erätarkastaja voi tarkastaa epäillyn tavarat ja erätarkastajaan kohdistuva niskoittelu säädetään rangaistavaksi.

Valitettavaa on kuitenkin se, että lausuntokierroksen jälkeen esityksestä poistettiin pykälä, joka olisi laajentanut erätarkastajien alueellisen toimivallan myös yksityisomistuksessa oleville maille. Tämä poisto tehtiin oikeusministeriön lausunnon pohjalta, mutta pykälä oli siis maa- ja metsätalousministeriön alkuperäisessä esityksessä mukana. Poisto on valitettava, koska salametsästystä esiintyy edelleen etenkin syrjäseuduilla.

Tässä jo edustaja Honkasalo viittasi tähän Pohjois-Savossa, Lapinlahdella, tapahtuneeseen laajaan salametsästysvyvyhtiin, jossa epäiltyjä tekijöitä oli peräti 34 ja salametsästäjät ampuivat muun muassa lukuisia rauhoitettuja suurpetoja ja lintuja. Paljastuneet tapaukset ovat kuitenkin vain jäävuoren huippu. Salametsästyksessä on kyse piilorikollisuudesta, josta vain pieni osa tulee viranomaisten tietoon.

Ongelma siis on, ettei nykyinen lainsäädäntö eikä nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys käytännössä salli erätarkastajien ennalta estävää valvontaa yksityisten omistamilla maa-alueilla. Tämä vaikeuttaa valvontaa erityisesti siellä, missä valtion hallinnassa olevat maa- ja vesialueet ovat pirstoutuneina yksityisessä omistuksessa olevien alueiden kanssa. On ilmeinen vaara, että laitton eläinten tappaminen ja salametsästys tapahtuvat valtaosin alueilla, joille erätarkastajien valvonta ei ulotu, ja ilman aktiivisen valvonnan mahdollisuutta näiden rikosten ilmitulo on hyvin satunnaista.

Ja kuten edustaja Honkasalo tässä totesi, tämän pykälän poistoa kritisoi muun muassa Poliisihallitus, joka toteaa maa- ja metsätalousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa, että valvontaoikeuden poisto yksityisomistuksessa olevilta mailta on selkeä heikennys sekä käytännön näkökulmasta että erätarkastajien ja poliisin välisen yhteistyön näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Lopuksi nostan esiin myös huolen Metsähallituksen toimesta hoidettavan erävalvonnan resursseista. Ne ovat lakisääteisiin tehtäviin suhteutettuna varsin rajalliset, kun erätarkastajia on koko maassa 13 ja yhden erätarkastajan valvottavana miljoona

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

hehtaaria. Tämäkin perustelee sitä, että erätarkastajien toimintaa kannattaa kaikin mahdollisin keinoin tehostaa. Yksi keskeinen keino siihen on valvonnan salliminen myös yksityisillä mailla, jolloin valvontaa voidaan kohdentaa maanomistusrajoista huolimatta sinne, missä salametsästystä epäillään tapahtuvan.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Honkasalon tekemää pykälämuutosesitystä erätarkastajien alueellisen toimivallan laajentamisesta myös yksityisomistuksessa oleville maa-alueille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kinnari.

18.47 Teemu Kinnari kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Tänään käsittelemme ehdotusta Metsähallituksen erävalvontalain uudistamisesta, ja kuten kuultu, kyseessä on laki, jonka avulla pyritään tehostamaan valtion hallinnoimilla alueilla tapahtuvaa luonnonvarojen käyttöä ja turvaamaan lainmukainen toiminta metsästyksen ja kalastuksen osalta.

Tämä lakiesitys tuo mukanaan uudistuksia, jotka parantavat erätarkastajan mahdollisuuksia puuttua rikkomuksiin ja varmistavat heidän toimintansa oikeudellista suojaa ja tehokkuutta. Esityksen mukaan erätarkastajille annettaisiin lisää toimivaltuuksia. Heillä olisi oikeus ottaa tiettyssä tilanteessa haltuun esineitä, mikäli niiden säilyminen on tärkeää tutkintatyön kannalta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi koirien paikannuslaitteita tai riistakameroita, joita on käytetty mahdollisesti lainvastaiseen toimintaan. Lisäksi erätarkastajille annetaan oikeus rajoittaa pääsyä tietyille alueelle tutkinnan turvaamiseksi, ja tällä pyritään parantamaan tutkintatyön tehokkuutta erityisesti syrjäisillä seuduilla, joilla ei ole aina saatavilla virka-apua.

Erätarkastajan toiminnan tulee olla lainmukaista ja tehokasta mutta samalla sovinnollista ja asiallista. On ensiarvoisen tärkeää, että heidän valtuutensa on määritelty tarkasti ja suhteessa valvonnan kiireellisyyteen ja tärkeyteen. Valiokunta on huomioinut myös kansalaisten oikeusturvan varmistamisen ja painottaa, että valvontatoimenpiteiden tulee olla perusteltuja ja suhteutettuja tilanteeseen. Esityksessä ehdotetaan, että erätarkastajan antaman käskyn tai kiellon noudattamatta jättäminen katsottaisiin niskoitteluksi, josta seuraa myös rangaistus. Tällainen toimivaltuus on erityisen tarpeellinen syrjäisillä seuduilla, joilla erätarkastajat työskentelevät itsenäisesti. Näin varmistamme, että erätarkastajan antama käsky turvaa esitutkinnan etenemisen. Ja kuten kuultu, niskoittelun kriminalisointi olisi sitten myös yhdenmukaista muiden viranomaisten kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunta on saanut lausuntoja siitä, että näitä erätarkastajan lisääntyneitä valtuuksia on säädeltävä tarkasti. Perustuslakivaliokunta on korostanut, että sääntelyn tulee olla tarkkarajaista ja laillisuusperiaatteiden mukaista, jotta oikeusvaltion periaatteet toteutuvat. Tässä lakiesityksessä korostetaan, että erätarkastajan tulee toimivaltansa rajoissa pyrkiä ensisijaisesti neuvomaan ja kehottamaan eikä turvautua voimakkaisiin toimenpiteisiin kuin vain niitä tarvittaessa. Tarkastajat voivat myös luopua toimenpiteistä, jos ne aiheuttavat kohtuutonta haittaa. Samoin laillista metsästystä ei saa häiritä ja turvallisuutta lisäävää teknologiaa ei tule käyttää valvontaan.

Erätarkastajan toiminta, valvontatyö, on ohjeistettu suoritettavaksi mahdollisimman sovinnollisesti. Tämä on tärkeää niin valvontatyön kohteille kuin kaikille metsästyksen ja kalastuksen harrastajille, joiden toiminta tapahtuu lain puitteissa. On tärkeää, että tarkastusten kautta saadaan suojaa luonnonvaroja hyödyntäville sekä turvataan kestävä riistatalous

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

ja kalakannat. Samalla pyritään ehkäisemään laittomuuksia ja saamaan nopea pääsy oikeudellisesti tärkeään näyttöön. Kaikkien, jotka noudattavat metsästyksen ja kalastuksen sääntöjä, tulisi nähdä lainsäädännön tiukentuminen positiivisena. Salametsästys ei ole metsästystä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta katsoo tämän lakimuutoksen tukevan tehokasta erävalvontaa ja sen myötä kestävää luonnonvarojen käyttöä. Lain avulla Metsähallituksen erätkastajat saavat käyttöönsä välineitä, joilla puututaan rikkomuksiin ja varmistetaan, että luonnonvarojen käyttö tapahtuu lain ja kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti. Yksityismailla meillä on jo toimivat käytännöt, ja kuten lakiesityksessä on, tämä koskee nimenomaan Metsähallituksen omien maiden valvontaa. Tosiasiassa meillä on 13 erävalvojaa tässä maassa, ja heidän työskentelystään tiedetään, että tämä valtion maiden seuraaminen on jo mittava alue. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

18.52 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Mietintö Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain ja metsästyslain 89 §:n ja kalastuslain 99 §:n ja 108 §:n muuttamisesta on saanut erinomaisen muotonsa tässä mietinnössä. Tähän mietintöön perustuslakivaliokunta antoi omat vahvat lausumansa siitä, miten erävalvojan tulee tilanteessa toimia, eliikkä hänen pitää mennä tilanteeseen neuvoen, opastaen ja tarvittaessa käskien.

Se, mistä tämä kritiikki nousi, nousi siitä, että tiedän muutamia tapauksia kotikunnassani, jossa erävalvoja on mennyt tarkastamaan rouvaa, joka puolukkasankkojen ja pienen kiinanpalatsikoiran kanssa meni keräämään puolukoita kotipihansa lähellä olevalle kankaalle. Siinä iski erävalvoja kiinni ja teki täyden tarkastuksen tähän rouvaan, jolla ei varmasti ollut asetta mukana, ja koirakaan ei ymmärtänyt metsästyksestä mitään, ei kerta kaikkiaan mitään, pelkäsi pientä hiirtäkin jo. Häntä epäiltiin salametsästyksestä. Onhan se nyt jotakin käsittämätöntä, että tämmöistä on päässyt tapahtumaan. Tätä varten perustuslakivaliokunta antoi vahvat ohjeet, miten tämän tulee olla, ja nimenomaan, että erävalvojalla pitää olla erittäin perusteltu syy mennä tekemään henkilöön menevää tarkastusta. Hänellä on oikeus neuvomalla ja ohjeita antamalla opastaa metsästäjiä, joita metsässä liikkuu, ja niin, että hän on oikealla tiellä ja kunnioittaa lakia.

Se väite — kuulin äsken tuossa puheenvuorot edustajilta Honkasalo ja Elo — että metsästäjät ovat rikollisia, ei pidä paikkaansa. Kyllähän siellä totta kai, niin kuin maantielikenteessäkin... Jos ajatte vaikka Helsingistä Lahteen, niin takuuvarmasti tälläkin välillä moni ajaa ylinopeutta ja rikkoo tieliikennelakia. Mutta ei niiden muutaman ylittäjän takia kaikkia Lahden ja Helsingin välillä liikkuvia ihmisiä pidä rikollisiksi leimata. Yhtä lailla siihen, mitä täällä riehuu, ihmisiä istuu kaduillakin, te voisitte joskus ottaa kantaa, että onko tämä Elokapiinan toiminta laillista, kun häiritään tavallista elämää. Siinä teidän ehkä kannattaisi ansioutua hieman paremmin.

Se rikolliseksi leimaaminen on törkeä kunnianloukkaus sitä ihmistä kohtaan, kehen te väitteenne kohdistatte. Metsästäjäjärjestöissä 99,99 prosenttia ihmisistä toimii erittäin puhtailla papereilla. Suurin osa metsästäjistä tekee riistanhoitotyötä ampumatta yhtäkään riistalaukausta. Tiedän yhdenkin metsästysseuran porukan, jossa on monta, monta kaupungista tulevaa metsästäjää seuran jäsenenä, ja heidän panoksensa on riistanhoito ja vahinkoeläinten pyytäminen, kuten villiminkit, supikoirat, ja erilaisten ruokintapaikkojen rakentaminen, jotta riista selviää kovasta talvesta vaikeissa olosuhteissa vähän paremmin. Hei-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

dän leimaaminen rikolliseksi on erittäin tuomittavaa. Toivon, että edustajat ottavat tämän asian vakavasti eikä viattomia, hyviä ihmisiä mennä leimaamaan rikolliseksi sen tautta, että joku on lakia rikkonut. Joka puolella Suomea rikotaan lakeja, mutta suurin osa ihmisistä elää rehellisesti ja kunnioittaa lakeja. Heidän leimaaminen on erittäin moitittavaa.

Perustuslakivaliokunta todella määritteli tarkasti, mitä oikeuksia erävalvoijalla on. Hänen pitää saada työtään tehdä, mutta se ei oikeuta häntä mielivaltaisuuteen. Kuvitelkaapa vaikka, että täällä Helsingissä kävelette kadulla ja poliisi tulee tarkistamaan teitä — teidän laukkujaanne ja omaisuuttanne, autoanne penkomaan — kun olette sattumoisin kadulla, jossa viime viikolla tehtiin väkivaltarikos. Ei käy perusteeksi toimia tällä tavalla. Tämän takia, olkoon missä tahansa päin Suomea, viranomaisella on tietty toimivaltuus, ja hän sitä noudattakoon. Ja on myös toisinpäin: jos henkilöä puhutetaan, niin hänen pitää toki perustella, miksi hän jotakin tekee. Mutta jos joku ihminen kävelee metsässä vaikka kuntoillen, ei hän ole millään lailla velvollinen kenellekään sanomaan, millä asialla hän siellä liikkuu. Suomi on vapaa maa. Täällä saa vapaasti liikkua, kun kunnioittaa lakia. Ja esim. jos lenkillä olevaa rouvaa tai puolukassa olevaa rouvaa ruvetaan tutkimaan, että hän on rikollinen, niin se on kyllä törkeä rikos siltä itse tekijältä.

Toivon, että tässä asiassa tämä höyrypäinen suhtautuminen metsästyksen... Ymmärän, että vihreillä ja vasemmistoliitolla on erittäin negatiivinen ja kielteinen asenne yleensä metsästystä kohtaan, mutta kannattaa muistaa, että se on ikiaikainen nautintaoikeus ja edelleen sitä tarvitaan riistakantojen järkevässä hoidossa, vahinkoeläinten poistossa.

Toivon hartaasti, että myös suurpetokannat saadaan järkevän metsästyksen piiriin, jotta voidaan kantaa hoitaa oikein. Se tilanne, mikä meillä tänäpäinä Suomen maaseudulla on... Ja kaupungeissakin: sitäkin te olette nähneet, nyt kaupungissa niitä juoksentelee, ihan tässä Helsingin ydinkeskustan lähelläkin. Sitäkö te odotatte, että joku pieni lapsi jää suden suuhun? [Veronika Honkasalo: Sudet juoksee Helsingin keskustan lähellä?] — Niitä on ihan lähellä ollut tässä. Vasta olivat tuossa Kirkkonummen... Mitä kuntaa se Kirkkonummi onkaan? Siis siinä Kirkkonummella — Kirkkonummi on itsellinen kunta — Kirkkonummella oli susi, sehän kuvattiin, se oli ihan... Jos edustaja Honkasalo viitsisi tutkia hieman vaikka nettitietoja, sieltä se löytyy se videonpätkä.

Elikkä jos te haluatte silmänne ummistaa tosiasioilta, niin te voitte sen toki tehdä, mutta kuinka moni äiti uskaltaa lapsen lähettää koulutielle, kun edellisenä päivänä susilauma on oleskellut siinä talon pihalla? Jos te joskus ajattelette tekojenne seurausta, puheittenne seurausta, niin olisitte varmaan hieman ymmärtäväisempiä sitä kohtaan, että suurpedot kuuluvat metsiin juoksemaan vapaasti — juuskoot siellä niin paljon kuin sielu sietää — mutta pihamaille, lasten kouluteille ne eivät kuulu. Tämä nykyinen politiikka, jossa on lähdetty siitä, että ihmisten pitää sietää suurpetoja pihamaillaan, on aivan väärää politiikkaa.

Sitten toinen, mikä on vielä pahempi juttu, ovat nämä niin sanotut koirasudet, joita sekä metsästyslain että lain vieraslajeista perustella pitäisi pystyä metsästämään ja saamaan ne pois saastuttamasta sitä oikean suden genetiikkaa.

Mitään vain ei ole asiassa tapahtunut. Mutta jos tämä meno jatkuu, niin tähän asiaan tulemme palaamaan paljon murheellisemmissa merkeissä. En sitä koskaan toivo, suorastaan kädet ristissä toivon, että kaikki säilyisivät huomiseenkin terveisinä, mutta tällä menolla se ensimmäinen onnettomuus sattuu varmasti, koska niitä susia on. Äsken sain kuvan, kaverin metsästyskoira oli revitty kappaleiksi Lieksassa. Ja niitä on paljon, todella paljon.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Toivon hieman pidättyvää ja kunnioitusta niitä kohtaan, jotka tätä jaloa harrastusta, metsästystä, tekevät. He ovat hyviä ihmisiä ja tekevät tärkeää panosta sekä metsästämisellä että yhteiskunnan monella muulla alueella.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman poissa. — Edustaja Räsänen, Joona.

18.58 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä todella tätä erävalvontalakia ollaan muuttamassa ja monelta osin tiukentamassa ja antamassa erävalvojille uusia oikeuksia. Täällä on moni asiantunteva edustaja jo käsitellyt tämän lainsäädännön sisältöä, ja yhdyn pitkälti niihin arvioihin, joita tästä on sanottu, myös siihen, mitä valiokunta on tässä mietinnössään todennut. Pidän tätä hyvänä askeleena parempaan suuntaan ja siihen suuntaan, että näin voidaan huolehtia myös siitä, että me kaikki, ketkä liikumme luonnossa, noudattamme myös yhteisiä pelisääntöjä ja mahdollisiin väärinkäytöksiin kyetään myös puuttamaan. Tämä on minusta tärkeää.

No, sitten tässä salissakin on noussut keskusteluun tämä erävalvojien alueellisten oikeuksien laajentaminen, mistä minusta ihan hyvät puheenvuorot täällä edustajat Honkasalo ja Elokkin ovat pitäneet. Ymmärrän hyvin sen näkemyksen, että olisiko tässä yhteydessä ollut nyt sitten syytä myös laajentaa tätä oikeutta. Tätähän todella siinä hallituksen esitysluonnoksessa jo esitettiin, ja tätä moni taho on tukenut. Mutta sitten on minusta hyvä huomata myös ne painavat perusteet, joilla itse asiassa niin oikeusministeriö kuin myös sisäministeriö ovat duubioineet sitä, että mikäli tällainen muutos tehdään, niin se itse asiassa tässä meillä suomalaisessa oikeudellisessa tulkinnassa, kun verrataan vaikkapa tämän muutoksen suhdetta pakkokeinolakiin ja niin edelleen, olisi kyllä aika mittava muutos. Ja sen takia itse kyllä päädyn siihen, että on hyvä, että nämä ensimmäiset askeleet otetaan, ja mikäli sitten jatkossakin on tarvetta edelleen näitä oikeuksia laajentaa, niin tätä olisi syytä arvioida uudestaan.

Tässä on hyvä huomata myös — niitä annettuja lausuntojakin kun katsoin — että täällä lähän nimenomaisesti viitattiin siihen, että Poliisihallituksen tätä oikeuksien laajentamista kannatti, mutta sitten esimerkiksi sisäministeriön poliisiosastohan vastusti, niin että tässä myös ministeriöllä ja virastolla on kohtuullisen erilaiset näkökulmat. Ja senpä takia myös päädyn siihen, että mikäli sitten jatkossa on vielä tarpeita laajentaa valvontaoikeuksia, niin se on sitten syytä tehdä kyllä vakaan harkinnan perusteella ja hyvien selvitysten perusteella.

Tässä vaiheessa lähtisin siitä, että viedään nyt täällä lävitse se, mitä myös valiokunta tässä on esittänyt, ja saadaan tehtyä nämä ensimmäiset muutokset ja ne tarvittavat tiukennukset, joita tässäkin on. Sen jälkeen voidaan, mikäli tarve niin vaatii, myös palata sitten myöhemmin tähän asiaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

19.01 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Ehkä politiikan vastenmielisimpiä piirteitä on se, että annetaan väärä todistus kanssaedustajien puheista. Me emme ole täällä edustaja Elon kanssa missään puheenvuorossa esittäneet, että metsästäjät olisivat rikollisia, joten nämä edustaja Hoskosen väitteet eivät miltei osin pidä paikkaansa. Omassa puheessani tukeuduin esimerkiksi Poliisihallituksen ja Metsähallituksen lausuntoihin. Ja ajat-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

telen niin, että on myös rehellisesti toimivien metsästäjien etu, että erävalvonta toimi ja että se on ulotettu myös yksityisille maille. Koen tämän edustaja Hoskosen toiminnan erittäin valitettavana, varsinkin kun hän nyt sitten näitten syytösten jälkeen vielä poistui salista.

Arvoisa puhemies! Halusin vielä varmistaa, että tämä esitys tuli tehtyä oikeassa muodossa, eli uusin tämän esityksen. Eli teen nimenomaan monisteen mukaisen pykälämuutosesityksen, jota edustaja Elo täällä aikaisemmin kannatti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Se on kyllä tullut oikeassa muodossa, mutta hyvä varmistus.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 117/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 15/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 15/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Ensimmäisenä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Puisto, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

19.03 **Sakari Puisto ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Esittelen talousvaliokunnan mietinnön.

Hallitusohjelman mukaan hallitus tukee siirtymää kohti reaaliaikataloutta edistämällä muun muassa yritysten liiketoiminnan tositteiden, kuten verkkolaskujen ja sähköisten kuittien, siirtymistä digitaalisessa muodossa eri osapuolten välillä ajantasaisesti ja turvallisesti. Hallitusohjelma sisältää myös muita digitalisaation edistämistä koskevia tavoitteita, jotka liittyvät julkishallinnon toiminnan kehittämiseen. Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys toteuttaa osaltaan näitä hallitusohjelmakirjauksia määrittelemällä reaaliaikatalouden kehitystyön vastuuta ja luomalla yhteistyörakenteita.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lisättäväksi Patentti- ja rekisterihallitukselle uusi tehtävä, jonka sisältönä on yritysten digitaalisen taloushallinnon verkoston ja yhteiskehittämisen koordinaatiovastuu. Esityksessä ehdotetaan lisäksi säädettäväksi yritysten digitaalisen taloushallinnon yhteistyöryhmästä, jonka tehtävänä on edistää Patentti- ja rekisterihallituksen ja sen sidosryhmien välistä yhteistyötä. Esitys Patentti- ja rekisterihallituksen uudeksi tehtäväksi ja sen yhteydessä esitetty rahoitus turvaavat Yrityksen digitalous -hankkeessa vuosina 21—24 tehdyn reaaliaikatalouden kehitystyön jatkamisen hallitusohjelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Yritysten digitaalinen taloushallinto tarvitsee kehittyäkseen yritysten ja julkisen hallinnon toimijoiden verkoston ja yhteentoimivan toimintaympäristön. Erityisesti Patentti- ja rekisterihallitus, Verohallinto, Valtiokonttori, Digi- ja väestötietovirasto sekä Tilastokes-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

kus ovat keskeisessä asemassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä tavoitteiden saavuttamisessa.

Lakiehdotuksella edistetään yritysten liiketoimintatiedon siirtymistä digitaalisessa ja rakenteisessa muodossa yritysten ja viranomaisten välillä reaaliaikaisesti ja turvallisesti vähentäen raportointivelvoitteista yrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Ehdotuksella luodaan myös edellytyksiä harmaan talouden torjuntaan taloushallinnon digitalisaation keinoin. Talousvaliokunta pitää näitä tavoitteita kannatettavina ja korostaa asiantuntijoiden tavoin yhteisen tilannekuvan merkitystä elinkeinoelämän ja julkisen sektorin toimijoiden välillä.

Yhteentoimivan toimintaympäristön kehitys mahdollistaa uudenlaisten palveluiden kehittymisen, yritysten liiketoiminta-asiakirjojen digitalisoinnin ja tehokkaamman hyödyntämisen sekä siirtymisen kohti viranomaisraportoinnin automatisointia. Näin ollen reaaliaikatalouteen siirtyminen sisältää merkittäviä hyötyjä yrityksille ja koko yhteiskunnalle. Hallituksen esityksessä todetaan, että tehtyjen selvitysten mukaan yrityksille ja julkiselle sektorille arvioidaan kertyvän hyvin merkittävät säästöt hallinnollisen työn ja kustannusten vähentyessä ainakin pitkällä aikavälillä. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että digitaalisessa muodossa olevat liiketoiminta-asiakirjat otetaan laajamittaisesti käyttöön yrityksissä ja julkishallinnossa.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan yksimielinen päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyisi lakiehdotuksen muuttamattomana. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 117/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n vihreitä joukkolainoja koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 77/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 16/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 16/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Jälleen esittelypuheenvuoro, edustaja Puisto, ja yleiskeskustelu.

Keskustelu

19.07 Sakari Puisto ps (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Esittelen tällä kertaa talousvaliokunnan mietinnön, jonka pohjana on hallituksen esitys EU:n vihreitä joukkolainoja koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi. Esityksen tarkoituksena on muuttaa kansallista lainsäädäntöä asetuksen voimaantulon johdosta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Finanssivalvonnasta annettua lakia, arvopaperimarkkinalakia ja kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettua lakia.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Asetuksella perustetaan liikkeeseenlaskijoille ja arvopaperistamisen alullepanijoille vapaaehtoiseen käyttöön eurooppalaisten vihreiden joukkolainojen standardi, niin kutsuttu EuGB-joukkolainastandardi, ja raportointimallipohjat muille ympäristönäkökulmia korostavien joukkolainojen liikkeeseenlaskijoille.

Hallituksen esityksessä Finanssivalvonnalle ehdotetaan lisättäväksi toimivaltuuksia valvoa asetuksen mukaisia liikkeeseenlaskijoita ja alullepanijoita koskevia velvoitteita ja määrätä seuraamuksia kyseisten velvoitteiden laiminlyönneistä. Asetus on osa komission kestävä rahoituksen strategian toimenpidekokonaisuutta, jonka tarkoituksena on edistää sijoituksia ympäristön, yhteiskunnan ja hyvän hallintotavan kannalta kestävämpään talouteen. Ehdotuksen tavoitteena on varmistaa asetuksen velvoitteiden noudattaminen ja valvontakehikön toteuttaminen kansallisella tasolla. Ehdotettavan kansallisen sääntelyn lähtökohtana on, että se vastaa mahdollisimman tarkasti EU-asetuksen sisältöä eikä sisällä kansallista lisäsääntelyä.

EU:n sääntelyllä pyritään lisäämään vihreiden joukkolainojen houkuttelevuutta tuottamalla vertailukelpoista tietoa joukkolainalla rahoitettavien hankkeiden ympäristövaikutuksista ja varmistamalla, että niiden valvonta ja ympäristöllisen kestävyys arviointi perustuvat yhdenmukaisiin kriteereihin. Käytännössä sääntely koskee suuria yrityksiä, joilla on mahdollisuus laskea liikkeelle joukkolainoja. Joukkolainoilla voidaan rahoittaa myös julkisia hankkeita.

Talousvaliokunta on jo aiemmin ottanut kantaa EU:n vihreitä joukkolainoja koskevaan asetusehdotukseen lausunnossaan 36/2021 vp. Lausunnossa valiokunta arvioi tuolloin, että yhtenäinen standardi on yksi keino, jolla voidaan parantaa vihreiden joukkolainojen markkinoiden toimivuutta, lisätä rahoituksen kohteena olevien hankkeiden ympäristövaikutusten uskottavuutta sekä vähentää viherpesun riskiä. Tiivis kytkeä EU:n taksonomiaan tarkoittaa, että taksonomiaa koskevat ratkaisut määrittävät sen, millaisiin hankkeisiin asetuksen mukaisia joukkolainoja voidaan käytännössä hyödyntää.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kansallisesta toimivaltaisesta viranomaisesta, sen toimivaltuuksista sekä asetuksen mukaisten velvoitteiden laiminlyöntien hallinnollisista seuraamuksista. Ehdotuksen mukaan Finanssivalvonta toimii asetuksessa tarkoitettuna kansallisena toimivaltaisena viranomaisena. Asetuksessa säädetään myös eräistä velvoitteista, jotka koskevat EU:n esiteasetuksessa ja EU:n arvopaperistamisasetuksessa tarkoitettuja toimivaltaisia viranomaisia. Finanssivalvonta toimii myös näissä asetuksissa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena.

Talousvaliokunta toteaa, että hallituksen esityksessä ehdotetut toimivaltaista viranomaista, sen toimivaltuuksia ja hallinnollisia seuraamuksia koskevat ehdotukset ovat perusteltuja osana EU:n vihreitä joukkolainoja koskevan sääntelyn kansallista täytäntöönpanoa. Asiantuntijalausunnoissa on kuitenkin esitetty joitain muutoksia ehdotukseen sisältyviin Finanssivalvonnan toimivaltuuksia koskeviin yksittäisiin säännöksiin. Niiden osalta valiokunta viittaa valtiovaraministeriön 26. syyskuuta 2024 päivättyyn vastineeseen, jonka mukaan hallituksen esityksen mukaista arvopaperimarkkinalain 15 luvun 2 §:n 6 momenttia koskien seuraamusmaksua ja lain 17 luvun 1 b §:ää koskien arvopapereita koskevan markkinoinnin kieltämistä on tarpeen täsmentää asiantuntijalausunnoissa esitettyjen huomioiden perusteella.

Yleisesti ottaen Finanssivalvonnasta annetun lain tietyt lain säännökset ovat useiden muutosten seurauksena muodostuneet hyvin vaikeaselkoisiksi. Talousvaliokunta kiinnittää vakavaa huomiota asiantilaan ja viittaa myös aikaisempaan, 7. kesäkuuta 2024 päivät-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

tyyn mietintöönsä 8/2024 vp. Talousvaliokunta viittaa valtiovarainministeriön 26.9.2024 päivättyyn vastineeseen, jonka mukaan valtiovarainministeriö aikoo käynnistää tarkastelun esimerkiksi Finanssivalvonnasta annetun lain 41 a §:n uudistustarpeista. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että asiantuntijalausunnoissa esitetyjä tiettyjä yksittäisiä säännöksiä koskevia muutosehdotuksia arvioidaan myös Finanssivalvonnasta annetun lain laajemman tarkastelun yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Talousvaliokunnan yksimielinen päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyisi muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvän 3. lakiehdotuksen ja että eduskunta hyväksyisi muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 77/2024 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 140/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 20/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 140/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Termit äiti ja isä säilytettävä lainsäädännössä, palveluissa ja yhteiskunnassa

Kansalaisaloite KAA 6/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään tunti, ja jos puhujalistaa ei ehditä käydä läpi, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.14 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on kansalaisaloite ”Termit äiti ja isä säilytettävä lainsäädännössä, palveluissa ja yhteiskunnassa”, ja ihan ensimmäiseksi haluaisin sanoa lämpimät kiitokset aloitteen vireillepanijoille. Vastuuhenkilöinä täällä ovat Sirpa Pursiainen-Hautala, Mia Joki, Marjut Hovi, Pasi Turunen ja Ville Auvinen, jotka ovat allekirjoittaneina, ja juuri huomasimme, että taitaa kansalaisaloitteen äiti ja ensimmäinen vireillepanija Sirpa Pursiainen-Hautala istua siellä lehterilläkin. Lämmin kiitos tästä

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

tärkeästä aloitteesta. Ajattelen, että tässä on yksi ja ensimmäinen, joka on tätä ollut synnyttämässä, ja iso kiitos siitä.

Lämmin kiitos myös kaikille niille 63 382 allekirjoittajalle, jotka ovat kannattaneet tätä kansalaisaloitetta. Itse olen myös sen allekirjoittanut, ja sanoisin, että tämä on erittäin erittäin tärkeä ja kannatettava aloite.

Nyt kun kansalaisaloitteen vireillepanijoiden ei ole mahdollista sitä tässä salissa esitellä, ajattelin, että nostan esiin ja esittelen tätä kansalaisaloitetta:

Tässähän me allekirjoittaneet ehdotamme, että eduskunta edellyttää valtioneuvostoa ryhtymään tarkastelemaan lakeja termien äiti ja isä palauttamiseksi lainsäädäntöön siltä osin kuin näitä termejä on poistettu. Lisäksi ehdotamme, että eduskunta edellyttää valtioneuvostoa säilyttämään nykyisin lainsäädännössä vielä olevat termit äiti ja isä sekä ohjaamaan käyttämään termejä äiti ja isä sosiaali- ja terveystalvissa sekä sosiaaliturvassa.

Ja minkä takia näin, perustellaan:

”Lainsäädäntöä ja sosiaaliturvaa on muutettu viimeisten vuosien aikana siten, että termit äiti ja isä on lähdeetty korvaamaan muilla termeillä.

Sanat äiti ja isä ovat merkityksellisiä ja tärkeitä termejä suomalaisessa yhteiskunnassa. Sanat äiti ja isä kuuluvat suomalaiseen perhekäsitykseen. Enemmistölle suomalaisista sanat äiti ja isä ovat tärkeä osa identiteettiä. Eduskunnan tulee varmistaa, että lainsäädännössä, sosiaaliturvassa ja yhteiskunnassa säilytetään sanat äiti ja isä.

Suomessa syntyvyys on laskenut merkittävästi, ja tämä vaikuttaa huolestuttavasti Suomen työllisyyspolitiikkaan ja talouspolitiikkaan tulevina vuosikymmeninä. Tästä syystä perhekeskeisen politiikan tärkeys korostuu.

Äidiksi tulevan on tärkeää luoda tunneside syntyvään lapseen sekä valmistautua tulevaan äitiyteen. On käsittämätöntä, että näin tärkeästä asiasta kuin äitiys on haluttu riisua tunneperäinen ja uutta elämänvaihetta kuvaava sana ’äitiys’ pois. Aikaisemmin Suomessa myönnettiin äitiyspäivärahaa. Tämä monille tuttu etuus on jo korvattu nimellä raskausraha.

Tämän lisäksi enenevissä määrin äidistä ja isästä on alettu käyttää nimikkeitä synnyttäjä ja siittäjä. Translaissa ja hallituksen esityksen perusteluissa translaista tämä asia korostui vahvasti. Äitinä ja isänä oleminen on muutakin kuin tekninen suoritus. Suomessa enemmistön oikeuksia ei saisi muuttaa siksi, että osa vähemmistöstä ei halua sanoja äiti ja isä käytettävän tai ei koe näitä sanoja itselleen omiksi.”

Edelleen kansalaisaloitteen teksti kuuluu: ”Todellisuutta rakennetaan osittain sanoilla ja sanojen merkityksillä. Sanat äiti ja isä kuvaavat suhdetta lapseen. Sanat myös synnyttävät ihmisissä mielikuvia ja tunteita, ja tästä syystä käytettäviin sanoihin ja termeihin tulee kiinnittää huomiota. Lapselle on lähtökohtaisesti tärkeää, että hänellä on häneen sitoutuneet vanhemmat, äiti ja isä. Vaikka tämä ihanne ei ollenkaan aina toteudu, niin isien kutsuminen siittäjiksi ei ainakaan edesauta sitä, että lähtökohtaisesti isyyteen liittyisi mielikuva sitoutumisesta uuteen perhejäseneen.

Kasvatuksen teorian ja tradition professorina Jyväskylän yliopistossa ja käytännöllisen filosofian dosenttina Helsingin yliopistossa toimivan Tapio Puolimatkan mukaan lapsen oikeus isään ja äitiin on ihmisoikeuskysymys. Puolimatkan mukaan lainsäädännössä vastakkain ovat lapsen oikeus isään ja äitiin ja vanhempien oikeus saada tietty status suhteelleen.

Perhe on lopulta yhteiskunnan tärkein tukijalka, ja lapsissa on kansamme tulevaisuus. Lainsäätäjän tulee huolehtia tämän tukijalan vahvuudesta omalta osaltaan. Lääketiedettä ja biologiaa ei tule korvata sukupuoli-ideologialla, vaan lapsen oikeudet äitiin ja isään tulee

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

varmistaa myös lainsäädäntö- ja terminologiatasolla.” — Näin siis kansalaisaloite. Kiitos hyvistä perusteluista ja tärkeästä aloitteesta.

Äiti ja isä on meille jokaiselle elinehto. Riippumatta perhemuodosta tosiasia on, että yhtäkään edustajaa ei tässä salissa olisi, yhtäkään ihmistä ei tässä maailmassa taaplaisi, ellei olisi äitiä ja isää. Äiti ja isä, uuden elämän mahdollistajat. Äiti ja isä ovat merkitykseltään niin ainutkertaisia, että äiti ja isä on myös termeinä sellaisenaan säilytettävä yhteiskunnassa, sen palveluissa ja myös säädös-, asetus- ja lakiteksteissä. Lapsella on ensisijainen oikeus äitiin ja isään. On hyvä muistaa, että se on lasten ihmisoikeus.

Minulla on monia nimityksiä liittyen ammattiini, eri tehtäviini ja luottamustoimiini. Kirkkaasti arvokkain näistä kaikista on arvonimi äiti. Olen itse äärimmäisen kiitollinen, että olen saanut tulla äidiksi, saanut tulla kolmen pojan äidiksi ja nyt jo pienen pojan isoäidiksi. Kaikista tärkeistä ja arvokkaista tehtävistäni, kansanedustajuus mukaan lukien, kaikista arvokkain ja tärkein tehtävä ja nimike on äiti ja siinä rinnalla isoäiti, mummu niin kuin se minulle kuuluu. Olen tavattoman kiitollinen näistä.

Äidin ja isän arvosta ja merkityksestä voisi puhua pitkäänkin, mutta aika käy jo vähiin. Isää ja isoisia juhlietaan sunnuntaina, joten tässä vaiheessa lopuksi haluan toivottaa oikein hyvää isänpäivää kaikille isille ja isoisille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

19.21 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Suomen kielen kauneimman sanan kuuluu olla osa lainsäädäntöämme. [Timo Furuholm: Niin se onkin!] Tämä sana on ”äiti”. Se valittiin vuonna 2007 Mikael Agricolan juhluvuoden kunniaksi järjestetyssä kilpailussa kiellemme kauneimmaksi sanaksi sekä useissa äänestyksissä sen jälkeenkin.

Isä- ja äiti-termien säilyttämistä lainsäädännössä ajava kansalaisaloite keräsi yli 63 000 kannattajaa. Aloitteessa ehdotetaan, että valtioneuvosto ryhtyisi palauttamaan nämä sanat niihin lakeihin, joista ne on nyt poistettu, sekä turvaamaan niiden säilymisen muussa lainsäädännössä sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä sosiaaliturvassa. Pidän tätä aloitetta hyvin tärkeänä.

Piilottamalla ”isä” ja ”äiti” pyyhitään pois elintärkeä osa ihmisyyttä. Vihervasemmistohallitus keskustan avustuksella poisti viime kaudella näitä äärimmäisen merkityksellisiä sanoja lainsäädännöstä oikein urakalla. Esimerkiksi äitiys- ja isyyslait yhdistettiin vanhemmuuslaiksi ja tehtiin translain muutos. Pienen vähemmistön ja harvinaisten yksityis- ja erityistilanteiden vuoksi riistettiin koko kansakunnalta sen tulevaisuuden kannalta kaikkein tärkeimmät termit. Termien todellinen sisältö ei ole korvattavissa. Sanoja vaihtamalla ei voida myöskään selittää pois niitä biologisia tosiasioita, että vain nainen voi synnyttää ja jokaisella lapsella on ja voi olla vain yksi isä ja vain yksi äiti. Nykyinen hallitus on onneksi jo osoittanut täysin toisenlaista suhtautumista. Kun vanhemmuuslakiin tehtiin tarvittavia äitiyden vahvistamiseen liittyviä muutoksia viime syksynä, puhuttiin äidistä rohkeasti äitinä.

Elämme ajassa, jossa syntyvyys on historiallisen matalalla tasolla ja meidän todellakin tulisi tehdä kaikkemme perhekeskeisyyden ja vanhemmuuden tukemisen eteen. [Timo Furuholmin välihuuto] Kuten aloitteessa hienosti tuodaan esiin, sanat ”äiti” ja ”isä” ovat tunnepitoisia termejä, jotka kuvaavat suhdetta lapseen. ”Äiti” ja ”isi” on usein lapsen ensimmäinen sana, koska suhde äitiin ja isään on lapselle kaikkein tärkeintä, nimenomaan suhde molempiin biologisiin vanhempiin, aina kun se on mahdollista. Tätä korostetaan myös

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

YK:n lasten oikeuksien sopimuksessa. Siellä sanotaan, että lapsella on oikeus tuntea vanhempansa ja olla heidän hoidettavanaan. THL:n mukaan äidin vahva kiintymyssuhde lapseen ja sosiaalisen verkoston tuki vaikuttavat hyvin positiivisesti pikkulapsen hyvinvointiin sekä fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen kehitykseen, esimerkiksi turvallisuuden tunteeseen sekä tasapainoisen tunne-elämän ja hyvän käyttäytymisen kehittymiseen, ja raskausajan kiintymyssuhteella on tutkitusti suuri merkitys lapsen kehitykselle.

Päätäjänä me kaikki olemme tärkeässä roolissa luomassa yhteiskunnallista ilmapiiriä ja vaikuttamassa siihen, millä tavalla asioista puhutaan ja millä tavalla vanhemmuus koetaan. Nostammeko esiin äitiyden arvostamista ja läsnä olevan isän merkitystä vai lähdemmekö vihervasemmistolaiseen woke-ideologiaan mukaan loukkaantuneiden pelossa mummisemaan epämääräisesti synnyttäjistä ja siittäjistä — tai pahimmillaan vapaaehtoisesta lapsettomuudesta ilmastotekona?

Ensi sunnuntaina on isänpäivä. Haluan toivottaa lämpimästi onnea kaikille isille. Ja jos tämä kehitys jatkuisi samalla linjalla, tulee mieleen kysymys, saammeko kohta enää edes liputtaa äitienpäivän ja isänpäivän kunniaksi. Kielletäänkö opettajia käyttämästä niitä sanoja samalla tavalla kuin poika- ja tyttö-termejä on nyt alettu syrjiä? En lainkaan ihmettelisi, jos näin ajan myötä kävisi, mikäli emme nyt käännä suuntaa.

Arvoisa puhemies! Lämmin kiitos tämän aloitteen tekijöille asian nostamisesta yhteiskunnalliseen keskusteluun. — Kiitos. [Timo Furuholm pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuoro, edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

19.26 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä nyt mainittiin vihervasemmisto ja se, että me teemme sitä ja tätä, niin on nyt pakko nostaa esiin, kun mainittiin myös tämä vanhemmuuslaki, että siinä laissa mainitaan 30 kertaa ”isä”. Se selviäisi, jos sinä — anteeksi, ei sinutella — te, edustaja Garedeu, googlaisitte vanhemmuuslain ja etsisitte sitten näitä sanoja sieltä, että tällaisista muutosta ei ole tapahtumassa.

Ja kun te nyt puhuitte perhemyönteisyydestä, niin tämä hallitus, teidän hallituksenne, leikkaa lapsikorotukset työttömyysturvasta, leikkaa sote-palveluista. Se luo sellaista näköalattomuutta, että se vaikuttaa siihen, ryhdytäänkö tässä maassa vanhemmaksi tai halutaanko tässä maassa vanhemmaksi. Tämä vihervasemmiston syyttely nyt tästä syntyvyysongelmasta on kyllä monella tapaa aika hassua. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Varsinainen puheenvuoro, edustaja Keskisarja.

19.27 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! Aikuiset kollegat, jotka kerran olitte vauvoja! Juuri noin kuin edustaja Garedeu äsken lausui: ”äiti” on tutkitusti kaunein sana ja ”isä” lähes yhtä kaunis. Kielen kauneus sykkii sydäimestä ja merkityksestä, rakkaudesta. Rakkauksia on monia. En nyt tarkoita vähemmistöjä sateenkaaren alla enkä enemmistöjäkään, vaan antiikin ja Raamatun rakkauslajeja: agape, storge, filia, eros. Nykyinen kulutususkontomme jumaloi erosta. Seksi on muoti-ideologioiden suursuosikki, liekö se kaiken a ja o? Ei — edelle pyhittyköön äidin ja isän rakkaus, kaikkivoipaisin kiintymys, joka säteilee isovanhempiin, adoptioihin, hoivaajiin, huolenpitäjiin. Ilman sitä perusrakkautta Homo

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

sapiens olisi kuollut sukupuuttoon jo luolissa ja savutuvissa. Isä ja äiti ovat ihmisyyden ydintä. Eloonjäämisen kannalta seksuaalinen identiteetti on pikku kutkus.

Perimmäisiä kysymyksiä, kuunnelkaapa! Ei kai seinähulluinkaan lainsäätäjä, vähämieleisinkään viranomainen ronki termeillään isyyttä ja äitiyttä? Jaa-a, me elämme seinähulluja aikoja. Synnytyssairaaloissa leviää sukupuolineutraali vauvakortti, todellakin. Sanaston rumentaminen on perversio, ei harmitonta ilveilyä vaan luonnonlakien väärentämistä ja biologian kiistämistä. Haikara pesiytyy uuskieleen ja munii kromosomeista riippumatta.

Poistuvatko isä ja äiti pykälistä sekä virkakielestä joskus? Ja mitä sitten? Teksteihin lentää satuolento, sukupuoleton keinovanhempi, joka äheltää uuden elämän alun rektumistaan. Suomineito ja suomipoika palleroinen kaipaavat äidinkieleensä eheytyshoitoa. Sitä tarjoilee täysjärkinen kansalaisaloite. Kiitos ja kumarrus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.31 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Nyt puhuu neljän tytön isä. Haluan kiittää kansalaisaloitteen laatijoita siitä, että ovat nostaneet esiin tämän tärkeän asian. Kiitos.

Termit ”äiti” ja ”isä” eivät ole pelkkiä sanoja. Ne ovat suomalaisille hyvin merkityksellisiä ja kuvaavat jotain syvää ja henkilökohtaista. Ne kertovat perinteisestä perhemallistamme ja vanhemmuuden roolista, jotka ovat olleet tärkeä osa yhteiskuntaamme ja kulttuuriamme sukupolvien ajan.

Olen vahvasti sitä mieltä, että meidän on varmistettava näiden käsitteiden säilyttäminen lainsäädännössä — siellä, missä ”äiti” ja ”isä” ovat tarkoituksenmukaisia — ja niiden tulee pysyä käytössä ja palautua sinne, missä ne on jätetty syrjään. Näiden käsitteiden säilyttäminen on tärkeä osa sitä arvopohjaa, jota me kokoomuksessa haluamme tukea ja vahvistaa.

Ymmärrän, että perhemuodot ovat moninaistuneet ja laki tarvitsee joustavuutta palvelukseen kaikkia perheitä. Siksi on perusteltua, että laissa käytetään rinnakkaisia ja sukupuolineutraaleja termejä niissä tilanteissa, joissa ”äiti” ja ”isä” eivät riitä kattamaan perhemuotojen moninaisuutta. Nämä lisäykset eivät kuitenkaan saa viedä tilaa perinteisiltä käsitteiltä. Näin voimme varmistaa, että lainsäädäntö tarjoaa jokaiselle perheelle oman tunnistettavan ja arvokkaan paikkansa yhteiskunnassamme. ”Äiti” ja ”isä” ovat käsitteitä, jotka kantavat mukanaan syvää arvostusta ja kunnioitusta, ja on meidän tehtävämme pitää huolta siitä, että ne säilyvät lainsäädännössämme ja yhteiskunnassamme.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä kansalaisaloite muistuttaa meitä siitä, että suomalaisten toiveet perinteisten perhearvojen säilyttämisestä ovat voimakkaat ja vahvat. Meidän tulee kuunnella ja ymmärtää tämä toive ja toimia sen mukaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

19.33 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Minä myös osaltani kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä tarttumisesta tähän tärkeään aiheeseen. ”Äiti” ja ”isä” ovat ensimmäisiä sanoja, joita lapsi oppii. Ne tarttuvat luontevasti varhaislapsuuden ympäristöstä mukaan, ja niiden merkitys on pienelle lapselle intuitiivinen. Niiden kautta osoitetaan rakkautta ja luottamusta vanhempiin, kun muu sanavarasto ei vielä siihen riitä. Niiden voidaan ajatella olevan käsitteinä ihmisille läheisimpiä, ja niin kuin täällä on todettu, ”äiti” on aikanaan valittu suomen kielen kauneimmaksi sanaksi.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Pyrkimys poistaa nämä sanat lainsäädännöstä esimerkiksi yhdistämällä äitiys- ja isyyslait vanhemmuuslaiksi, niin kuin tehtiin edellisellä vaalikaudella, on ongelmallinen, ja kansalaisaloite kiinnittää huomion aivan oikeaan asiaan. Pohjimmiltaan on kyse siitä, että lainsäädännön tulisi parhaalla mahdollisella tavalla vastata todellisuutta, tässä tapauksessa sitä, että lapsella on isä ja äiti. Lakiteksti muuttuu vaikeaselkoisemmaksi, tulkinta hankaloituu ja intuitiivisesti selvät asiat hämärtyvät, kun sanastoa muutetaan ideologisista syistä. Kun universaalisti selkeitä käsitteitä ei enää syystä tai toisesta haluta käyttää, on seurauksena aina kömpelömpää ja vaikeaselkoisempaa, ideologisesti värittyä kapulakieltä.

Sanat, joita käytämme, määrittävät myös sitä, miten maailmaa hahmotamme. Vanhemmuus ei todellakaan ole vain tekninen suoritus, jota voitaisiin kuvailla esimerkiksi termeillä ”siittäjä” ja ”synnyttävä” tai ”äidin kumppani”. Esimerkiksi nimike ”isä” on yhä useammin korvattu muulla ilmaisulla. Vaikkapa synnytyssairaalassa synnytyksen yhteydessä käytetään nimitystä ”kumppani”. Isä määritellään tässä vähättelevällä tavalla vain suhteessa äitiin, ei suhteessa lapseen. On kuitenkin tärkeää alusta lähtien myös käytettyjen nimitysten kautta vahvistaa isän suhdetta lapseen, niin että hän ei tule sinne synnytyssairaalaan äidin kumppanina vaan lapsen isänä. Erityisesti lähestyvän isänpäivän merkeissä tämäkin on syytä mainita.

Perheet muodostavat koko yhteiskuntamme pohjan ja tuen, ja ajattelen, että tällaisena aikana, jolloin kärsimme vauvapulasta ja syntyvyys on aivan pohjalukemissa, matalammalla tasolla kuin 250 vuoteen, tarvitsemme myönteisiä viestejä äitiydestä ja isyydestä. Suomalaiset isät ja äidit ansaitsevat kaiken arvostuksen, tunnustuksen ja tuen myös lainsäätäjien puolelta. Isien ja äitien erityistä tehtävää ei siis tule häivyttää sukupuolineutraalin ideologian alle. Joten jaan kansalaisaloitteen tekijöiden huolen ja tilannekuvan: jokaisella lapsella on isä ja äiti, ja tämän tulee näkyä myös lainsäädännössämme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

19.37 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme kansalaisaloitetta, joka on otsikoitu seuraavasti: ”Termit äiti ja isä säilytettävä lainsäädännössä, palveluissa ja yhteiskunnassa.” Mitä tästä pitäisi ajatella? Maassamme ovat saaneet jalansijaa pimeyden voimat, kun tällaisia itsestäänselvyyksiä joudutaan peräämään kansalaisaloitteen voimin. Yhteiskunnallinen keskustelu on jo vuosia sitten kääntynyt aivan vinksahaneeseen suuntaan, kun marginaaliporukat ovat saaneet johtaa keskustelua valtamedioissa.

”Äiti” eli pohojalaasittain ”äitee” on sana, jonka kuulemiseen ei koskaan kyllästy. Sain itse kokea äitiyden onnea vasta nelikymppisenä, ja esikoiseni syntyi toukokuussa äitiänpäivää edeltävällä viikolla. Olihan se hieno tunne viettää ensimmäistä äitiänpäivää. Äitiänpäivää on sittemmin vietetty näihin päiviin asti, ja sen tiedän varmuudella sanoa, etten koskaan haluaisi kuulla lasteni kutsuvan minua synnyttäjäksi, saati kohdulliseksi. En myöskään hyväksyisi sitä, että lapseni sanoisivat isäänsä siittäjäksi.

Muistan, kun koulumaailmassa alkoi isänpäiväkorttien tekeminen hiipua. Perusteluna oli se, että kaikilla ei ollut isää. Tässäkin mentiin vähemmistöjen ehdoilla. Jos jollakin oletettiin olevan kurjempaa kuin toisella, olkoon sitten kaikilla solidaarisesti kurjaa. Ne isällisetkään lapset eivät saaneet tehdä sitä isänpäiväkorttia, ettei se yksi isätön luokassa vain pahoita mieltään, vaikka olisi voinut tehdä sen kortin vaikka isoisälleen tai — kuten laulussa sanotaan — alakerran Ramille.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Kannatan aloitteen henkeä, sillä aloitteessa kuvatus kaltaisissa uudistuksissa on pohjimmiltaan kyse ennen kaikkea sukupuolineutraalista uuskielestä. Äitiyspäiväraha on nykyisin raskausraha ja isyys- ja äitiysraha-nimikkeitä ei enää tunneta. Tällä viedään samalla eteenpäin sitä ajatusta kaikkialle, että biologinen sukupuoli ei määritä ihmisen sukupuolta millään tavoin. Äiti voi olla siittäjä, isä synnyttävä, setä voi olla täti, tai miten päin nyt hyvänsä, kunhan sukupuolikokemus vain on kohdillaan. Aamulla voi peiliin katsoessaan tarkistaa, mikä sen päivän sukupuolifiilis on, niin että voi esimerkiksi uimahallissa valita mieheisensä pukuhuoneen.

Mikä voisi olla arvokkaampi titteli maailmassa kuin äiti tai isä? Se on paljon hienompi ja merkityksellisempi kuin kansanedustajan, ministerin tai Amerikan presidentin titteli. Sanat ”äiti” ja ”isä” ovat sanoina hyvin tunteita herättäviä, ja ne kuvaavat suhdetta lapseen. Miksi ihmeessä jonkun pienen marginaaliryhmän toiveiden mukaisesti valtaväestön tulisi luopua näistä arvokkaista titteleistä?

Arvoisa puhemies! Tavan kansalaiset saivat kevättalvella 2023 seurata televisiosta keskustelua siitä, kuka saa vaihtaa sukupuolta ja kuinka usein. On jo itsessään täysin nurinkurista, että sukupuoli on pelkistetty Suomen lainsäädännössäkin kokemuseräiseksi ja virallisiin papereihin ilmoitusluontoiseksi asiaksi. Löysin Digi- ja väestötietoviraston sivuilta tiedonannon, joka kertoo, missä henkisessä alennustilassa maamme on, lainaus: ”Jos äidin aviopuolison sukupuoleksi on syntymässä määritelty mies ja hän on siittänyt lapsen, hänet vahvistetaan tämän isäksi, vaikka hän olisi oikeudellisesti sukupuoleltaan nainen.” Ei tarvitse ihmetellä, että syntyvyys on Suomessa laskenut, kun jo lasten ja nuorten päät pannaan aivan sekaisin sukupuoli-ideologialla, jolla ei ole biologian kanssa mitään tekemistä. Perhearvot on heitetty romukoppaan, ja siihen pitäisi vielä saada päälle koko vanhemmuutta kuvaavien sanojen totaalinen mylläys. Terapiatakuulle on kysyntää entistä enemmän.

Arvoisa puhemies! Ensi sunnuntaina Suomessa vietetään isänpäivää. Tuolloin moni isä kuuntelee makuuhuoneen oven takaa kuuluvia kuiskimisia, kun lapset malttamattomina haluavat päästä esittelemään piirustuksiaan, korttejaan ja lahjojaan. Se on se päivä vuodesta, kun isä on kuningas, laumansa johtaja ja rakas vanhempi ja puoliso — lippu salkoon ja juhlat alkakoot. Isät ja tietenkin keväisin äidit ovat päivänsä ansainneet, eikä se ole keneltäkään pois. Oikein hyvää isänpäivää kaikille Suomen isille ja isoille! Ja lämmin kiitos tämän kansalaisaloitteen tekijöille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

19.43 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos aktiiviselle kansalaisjoukolle tästä hyvästä aloitteesta, jossa esitetään, että termit ”isä” ja ”äiti” on säilytettävä lainsäädännössä, palveluissa ja yhteiskunnassa.

Jokaisella meistä on isä ja äiti. Lisäksi totean, että isä on mies ja äiti on nainen. Yksinkertaisia asioita, jotka olivat itsestäänselvyksiä koko ihmiskunnan historian ajan aina viime hallituskauten asti. Viime hallituskauden aikana ja keskustan mahdollistamana meidän vihervasemmistomme poisti termit ”isä” ja ”äiti” lainsäädännöstämme. [Jessi Jokelainen: Ei pidä paikkaansa!] Tämä toteutettiin, koska vasemmiston keksimät uudet ihmisryhmät yhteiskunnassamme eivät kokeneet termejä omikseen. Tämä käsittelyssä oleva kansalaisaloite haluaa palauttaa äidin ja isän termit lainsäädäntöön siltä osin kuin näitä termejä on poistettu. Aikaisempi lainsäädäntö muutettiin, jotta äiti- ja isä-termit voitaisiin korvata

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

muilla termeillä. Esimerkiksi lapsen äidin kohdalla on puhuttu synnyttäjistä ja isästä on puhuttu siittäjänä. Lisäksi äitiyspäiväraha on vaihdettu raskausrahaksi.

Arvoisa rouva puhemies! Äitinä ja isänä oleminen on muutakin kuin tekninen suoritus. Usein pienen lapsen ensimmäinen sana on juurikin ”äiti” tai ”isä”. Tällä on suuri merkitys äitiydessä ja isyydessä erityisesti ensimmäistä kertaa isäksi ja äidiksi tulevilla. Se on lapsen oikeus. Myös itse olen kiitollinen siitä, että saan olla Tuomakseni äiti, ja se onkin ollut suurin tehtäväni, kehitykseni ja oppimiseni jo 26 vuoden ajan.

Suomessa enemmistön oikeuksia ei saisi muuttaa siksi, että osa vähemmistöstä ei halua sanoja ”äiti” ja ”isä” käytettävän tai ei koe näitä sanoja itselleen omaksi. Perhe on kuitenkin yhteiskunnan tärkein tukijalka, ja lapsissa on kansamme tulevaisuus. Lainsäätäjän tulee huolehtia tämän tukijalan vahvuudesta omalta osaltaan. Lääketiedettä ja biologiaa ei tule korvata sukupuoli-ideologialla, vaan lapsen oikeudet äitiin ja isään tulee varmistaa myös lainsäädäntö- ja terminologiatasolla. Kouluissakin meillä on oppiaineena äidinkieli, ja se siellä pysyköön korostamassa arvokasta suomalaista kulttuuria. ”Äiti” on valittu myös suomen kauneimmaksi sanaksi.

Arvoisa rouva puhemies! Lainsäädäntöön tulee palauttaa sanat ”äiti” ja ”isä” niiltä osin kuin ne on lainsäädännöstä poistettu.

Haluan tässä yhteydessä jo ennakoon toivottaa kaikille isille sekä isoille hyvää ja antoisaa isänpäivää. Isyys on kunniallinen ja arvokas tehtävä. Toivon kaikille isille jaksamista, voimia tärkeässä tehtävässä lapsienne kasvamisessa, kehittämisessä ja oppimisessa hyvään elämään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jokelainen.

19.47 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän kansalaisaloitteen laatijoita ja allekirjoittajia. Kansalaisaloitteet ovat keskeinen demokratian väline, ja olen iloinen siitä, että tätä välinettä käytetään, riippumatta siitä, onko aloite juuri minun mielestäni kannatettava vaiko ei.

Tämän käsittelyssä olevan kansalaisaloitteen osalta minun on vaikea nähdä, mikä on se lainsäädännöllinen tai yhteiskunnallinen ongelma, jota aloitteella pyritään ratkaisemaan, tai miten esitetty aloite tämän ongelman tosiasiallisesti ratkaisisi. Termit ”äiti” ja ”isä” eivät nimittäin ole poistuneet lainsäädännöstä. Tällaisia hankkeita ei liene myöskään vireillä. Tässä nyt on kuultu useampi hallituksen edustajan puheenvuoro, jossa on ilmaistu huolta ”äidin” ja ”isän” poistumisesta käyttämästämme kielestä.

Arvoisa rouva puhemies! Jos hallitus on haluton näitä sanoja poistamaan, kuka ne silloin kieltää? Nähdäkseni tässä nyt niin ikään nyrkkeillään varjoja vastaan.

Aloitteessa viitatus syntyvyyden laskun kääntäminen edellyttää lapsimyönteistä politiikkaa. On todellinen ja kipeä ongelma, että vastentahtoinen lapsettomuus koskettaa monia suomalaisia. Yhteiskunnan on tuettava vanhemmuutta, perheitä ja lapsen oikeutta vanhempiinsa riippumatta perheiden kokoonpanosta ja vanhempien sukupuolesta. Syntyvyys-haasteet eivät johdu, ole riippuvaisia, saati ratkea semantiikalla ja sanatason moraalihuolestumisella. Lähtökohtaisestikaan en näe, että tällä kansalaisaloitteella olisi läpi mennessäänkään minkäänlaista vaikutusta Suomen syntyvyyskehitykseen.

Lainsäädännön on oltava syrjimätöntä. Perheiden moninaisuuden tunnistaminen edistää lapsen oikeuksia ja perheiden hyvinvointia. Toisin kuin aloitteissa vihjataan, tämän edistäminen ja kaikenlaisissa perheissä elävien lasten oikeuksien turvaaminen eivät ole pois ke-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

nenkään muun oikeuksista. Jokainen saa edelleen nykytilassamme puhua ”äidistä” ja ”isästä” täysin vapaasti, mikäli sen kokee omakseen ja itselleen tärkeäksi. Se on täysin sallittua jatkossakin. Vanhemmuuden sisältöä, ihmisen identiteettiä tai vanhemman henkilökoh- taista suhdetta lapseen ei määritellä lainsäädännöllä. Toivon mukaan kenenkään kokemus itsestään vanhempana ei riipu ensi sijassa lakikielisisistä termeistä säädöksissä, joita tavallisen kansalainen tuskin kovin usein lukee.

Siltä osin kuin aloite ei koske lainsäädäntöä vaan viranomaisten tai palvelujen ohjaamis- ta käyttämään tiettyjä termejä, kyse ei ylipäättään liene eduskunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta seikasta tai asiasta, jota voidaan kansalaisaloitteella esittää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

19.50 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Pakko todeta alkuun, että kyllä tämä käynnissä oleva keskustelu on siinä mielessä aika arvoton, että eihän se tunnista yhteiskunnassamme olevaa moninaisuutta. Samaan aikaan se ei tunnista sitä, että meillä on monia täällä, jotka ovat vastentahtoisesti lapsettomia, ja kun he tätä keskustelua nyt kuuntelevat, niin ei tämä heille kyllä arvostusta osoita. Ja vielä ehkä lisään tähän sen, että onko jotenkin muisti mennyt sieltä oikeasta reunasta, kun täällä ollaan nyt näin huolissaan, vaikka te olette vallassa, teidän hallituksenne, kun silti on näin suuri pelko siitä, että täältä pyyhitään ”äitiä” ja ”isää” lainsäädännöstä pois. Tämä on vähän kimurantti tilanne ymmärtää nyt ainakin tällaiselle yksinkertaiselle edustajalle kuin minä.

Arvoisa rouva puhemies! Vasemmistoliitolle demokratian puolustaminen on kunniakas asia, ja kansalaisaloite on yksi tärkeimmistä tavoista, joilla tavalliset ihmiset voivat vaikuttaa yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon. Se on hieno ja arvokas institutio, jota olemme halunneet kehittää eteenpäin. Olemme myös pitäneet kiinni siitä, että kaikki yli 50 000 allekirjoitusta keränneet aloitteet saavat asiallisen ja reilun käsittelyn eduskunnassa myös silloin, kun eduskunnan kokoonpano vaihtuu vaalien jälkeen.

Arvoisa rouva puhemies! Tänäkin käsittelyssä oleva kansalaisaloite herättää kuitenkin kysymyksen, mikä todellinen ongelma tässä nyt yritetään ratkaista. Aloitteessa ei tunnu olevan selkeää osoitusta siitä, että suomalaisten arki olisi huonontunut, koska jotkin tietyt lainsäädännön termit ovat muuttuneet. Termit ”äiti” ja ”isä” eivät ole kadonneet lainsäädännöstä. Itse asiassa näitä sanoja käytetään edelleen monissa säädöksissä aivan kuten ennenkin. Pelko siitä, että vanhemmuuden peruskäsitteitä olisi tarkoitus pyyhkiä pois, on siis perusteeton, ellei tämä hallitus ala niitä nyt pois pyyhkimään.

Syntyvyyden laskuun viittaaminen aloitteessa on aivan oikea ja todella tärkeä huomio, mutta ratkaisut tähän ongelmaan ovat monimutkaisempia kuin yksittäisten termien muuttaminen lainsäädännössä. Lapsimyönteinen politiikka on se, mitä tarvitsemme. Sen sijaan, että täällä pelätään käsitteiden katoamista, pitäisi meidän luoda olosuhteet, joissa perheet voivat hyvin ja vanhemmuutta tuetaan kaikin mahdollisin tavoin. Tämän tavoitteen edistäminen on tärkeää kaikille riippumatta siitä, mitä sukupuolta vanhemmat ovat tai millaisista perheistä lapset tulevat. Ja tätä on syytä jokaisen tässä salissa reflektoida, minkälaisista on tämän hetken hallituspolitiikka perheiden näkökulmasta.

Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että lakimme ovat reiluja ja kohtelevat kaikkia tasa-arvoisesti, eivät syrji eivätkä lokeroi — tunnistamme, että perheet ovat monimuotoisia, ja tämä ei ole uhka kenellekään. Päinvastoin, kun kaikki perheet saavat tukea, lapsen oikeudet toteutuvat paremmin. Lapsen etu on meille kaikille tärkeä, ja sen edistäminen ei

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

vie keneltäkään pois mitään. Vanhemmuuden merkitys, ihmisen syvä identiteetti ja vanhemman suhde lapseen eivät riipu siitä, mitä sanoja käytetään laissa, ja uskon, että se on jokaiselle meistä itsestäänselvää, tai ainakin sen pitäisi olla.

Aloitteessa on ikävä kyllä virheellisiä väitteitä. Ei ole totta, että laeissamme olisi otettu käyttöön karkeita termejä, kuten ”synnyttaja” tai ”siittäjä”. Esimerkiksi vanhemmuuslaki vuodelta 2023 on vain tarkentanut säädöksiä niin, että sama laki kattaa molemmat vanhemmat tasa-arvoisesti. Myös perhevapaauudistus on antanut molemmille vanhemmille mahdollisuuden nauttia vapaista tasavertaisesti, eli ei ole erikseen isyys- ja äitiysvapaata. En saa tätäkään huonoksi asiaksi käännettyä, vaikka kuinka yrittäisin.

Lopulta herää kysymys siitä, mitä tämä kansalaisaloite oikeastaan edes esittää. Lainsäädäntöön tarvitaan konkreettisia ja selkeitä esityksiä, mutta tässä ei sellaista ole, eikä viranomaisten ohjeistaminen tietyllä tavalla kuulu eduskunnan valtuuksiin.

Arvoisa rouva puhemies! Sanat toki merkitsevät, mutta vielä enemmän merkitsevät oikeudenmukaisuus, lapsen etu ja perheiden hyvinvointi. Meidän tehtävämme täällä on pyrkiä siihen, että jokainen lapsi kasvaisi rakastavassa ja turvallisessa ympäristössä, että jokaisen vanhemman voimat riittäisivät välillä kovinkin rankaksi käyvän vanhemmuuden parissa. Siksi vasemmistoliitto seisoo vankasti sen takana, että lainsäädäntömme palvelee kaikkia perheitä ja varmistaa tasa-arvoiset oikeudet jokaiselle suomalaiselle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

19.55 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen allekirjoittajat ovat huolissaan äiti- ja isä-nimien korvaamisesta eri asiayhteyksissä toisilla nimillä. Lämmin kiitos tästä aloitteesta.

”Äiti” ja ”isä” ovat korvaamattomia nimiä — juhlimmehan vuosittain myös äitiensäpäivää ja isänpäivää, joista jälkimmäistä jo tulevana sunnuntaina 10.11. Onnea kaikille isille ja isoille!

Mikä voisi olla lapselle tärkeämpää maailmassa kuin omat vanhemmat: äiti ja isä. Vanhemmuutta on monenlaista: on ydinperheitä, yksinhuoltajia ja yhteishuoltajia. Käytännössä vanhemmuus—lapsi-suhde kestää läpi elämän, sen eri vaiheineen. Tulee aika, jolloin huoltosuhde kääntyy toisinpäin: lapset ja lastenlapset huolehtivat puolestaan omista vanhemmistaan ja isovanhemmistaan, kun heidän voimavaransa käyvät vähiin ja ikääntyminen etenee. Lasten ja heidän vanhempiansa suhteen soisi säilyvän hyvänä läpi elämän, toinen toistaan auttaen ja tukien. Vaikka ydinperhe olisikin särkynyt jossain vaiheessa lapsen elämää, ovat isä ja äiti olleet kuitenkin olemassa ainakin lapsen syntyhetkellä. Sijaan on voinut tulla myöhemmin myös bonusvanhempia tai sijaisvanhempia, mutta oma biologinen isä tai äiti on kuitenkin ollut se elämän lähtökohta. Monelle sijoitetulle lapselle kasvatustuvien vanhemmat muodostuvat niin läheisiksi ja tärkeiksi, että lapset kutsuvat heitä äidiksi ja isäksi, vaikka omatkin vanhemmat ovat olemassa. Biologinen vanhempi on olemassa, vaikka tie äidiksi ja isäksi olisikin ollut erilainen, esimerkiksi lahjoitetusta sukusolusta syntyneillä lapsilla, ja vaikka kasvatustuvien vanhemmat ja lapsen elämän ovat rakentaneet perheen lapselle tarjonneet rakastavat vanhemmat.

Perherakenteiden monimuotoisuus ei tee kuitenkaan ydinperheestä vähemmän tärkeää. Tänä päivänä meidän tulisi kannustaa perheitä lastenhankintaan. Äitiyden ja isyyden kätkeminen kiertoilmauksien taakse ei tue tätä tavoitetta. Äidin ja isän merkitys lapsen elä-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

mässä ei ole hävinnyt mihinkään. Tärkeintä, mitä vanhemmat voivat lapselleen antaa, on olla äiti ja isä lapsen elämässä ja taata turvallinen ja tasapainoinen kasvuympäristö lapselle.

Lainsäädäntö mukautuu erilaisiin perhemalleihin, olipa se sitten kahden äidin tai isän perhe. Enemmistön oikeuksia ei saisi muuttaa vain siksi, että osa vähemmistöstä ei halua sanoja ”äiti” tai ”isä” käytettävän tai ei koe näitä sanoja itselleen omaksi. Suurelle osalle perheistä ja lapsista nämä sanat ovat juuri rakkaita.

Arvoisa puhemies! Vanhemman rakkaus omaan lapseensa on tärkeintä maailmassa. Rakkaus omiin vanhempiin kestää myös koko eliniän. Äiti ja isä, elämäntuomat. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

19.59 Pia Sillanpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on kansalaisaloite, jossa ehdotetaan, että eduskunta edellyttää valtioneuvostoa ryhtymään tarkastelemaan lakeja termien ”äiti” ja ”isä” palauttamiseksi lainsäädäntöön siltä osin kuin näitä termejä on poistettu. Lisäksi aloitteessa ehdotetaan, että eduskunta edellyttää valtioneuvostoa säilyttämään nykyisin lainsäädännössä vielä olevat termit ”äiti” ja ”isä” sekä ohjaamaan käyttämään termejä ”äiti” ja ”isä” sosiaali- ja terveystalvuluissa sekä sosiaaliturvassa.

Tämän kansalaisaloitteen on allekirjoittanut yli 63 000 suomalaista. Se on valtava joukko ihmisiä, jotka haluavat ja toivovat, että suomalaisessa lainsäädännössä puhutaan jatkosakin lasten vanhemmista oikeilla termeillä — eli äidistä äitinä eikä synnyttäjänä ja isistä isinä eikä siittäjinä.

Maailma ja Suomi eivät ole sukupuolineutraaleita, vaikka joku pieni marginaaliryhmä sitä toivoo ja kovasti yrittää ajaa. ”Äiti” ja ”isä” eivät ole vain sanoja, vaan niillä on suurempi painoarvo ja merkitys, eikä niitä tule häivyttää pois, oli kyse sitten arkikielestä saati lainsäädännöstä. Monelle lapselle ”äiti” on ensimmäisiä sanoja, joita oppii sanomaan.

Vaikka yhteiskunnassa on ollut ja tulee aina olemaan erilaisia perheitä ja perhemuotoja eikä kaikissa välttämättä ole läsnä toista vanhempaa, äitien ja isien olemassaolo ei silti katoa mihinkään. Heitä on aina ollut ja tulee jatkossakin olemaan. Vanhemmuus on jottain erityistä, jota kaikki eivät saa kokea, vaikka haluaisivat. Äitinä ja isänä oleminen on jottain niin erityistä ja ainutlaatuista, ettei sitä kokemusta voi korvata muuttamalla sanoja esimerkiksi synnyttäjiksi tai siittäjiksi. Ja miltä sekin nyt kuulostaisi, jos tulevana sunnuntaina, isänpäivänä, lapset toivottaisivat isälleen hyvää siittäjän päivää? [Timo Furuholm: Oh my God!]

Puhumalla äideistä ja isistä puhumme samalla vanhemmuuden merkityksestä ja sen erityisistä rooleista. Maailma muuttuu ajan saatossa, se on selvää. Silti haluan nähdä, että tulevaisuudessaakin tietyt asiat ja perinteet säilyvät. Sanat ”äiti” ja ”isä” on yksinkertaisesti säilytettävä niin arkikielessä kuin lainsäädännössä, ja meidän päättäjien on puolustettava näiden sanojen käyttöä.

Haluan kiittää lämpimästi kansalaisaloitteen tekijöitä ja sen allekirjoittaneita. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

20.02 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja.

Tässä kansalaisaloitteessa ehdotetaan, että valtioneuvosto palauttaisi äiti- ja isä-termit takaisin lainsäädäntöön niiltä osin kuin termejä on poistettu ja korvattu muilla termeillä. Samoin tässä kansalaisaloitteessa korostetaan, että Suomessa enemmistön oikeuksia ei sai-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

si muuttaa siksi, että osa vähemmistöstä ei halua käyttää äiti- ja isä-sanoja eikä koe sanoja itselleen omiksi.

Sinänsä tämä kansalaisaloite on erittäin tärkeä ja arvokas asia, kiitos siitä tekijöille. On kuitenkin hyvä muistaa, että lainsäädäntömme sisältää yhä paljon äiti- ja isä-viittauksia. Viime vaalikaudella kumottiin isyyslaki ja äitiyslaki ja ne yhdistettiin uudeksi vanhemmuuslaiksi. Samoin termit ”äitiysraha” ja ”isyysraha” muutettiin vanhempainrahaksi, koska niitä voidaan maksaa myös henkilölle, jolle on luovutettu vanhempainrahapäiviä. Vanhempainpäivärahaa myönnetään puoliksi, ja niitä jompikumpi vanhemmista voi luovuttaa myös toiselle. Ajattelen niin, että ei terminologia ole niin ratkaiseva kuin se, miten tosiasiassa eletään.

Arvoisa puhemies! Uusi vanhemmuuslaki sisältää kuitenkin yhteensä 73 viittausta äitiyteen ja yhteensä 144 viittausta isyyteen juurikin näillä termeillä. Kansalaisaloitteen tekijät ovat siinä oikeassa, että sanat ”äiti” ja ”isä” kuvaavat suhdetta lapseen ja niillä on merkitystä. On kuitenkin syytä muistaa, että Suomessa perhekäsitys on muuttunut vuosien saatossa, ja lainsäädännössä, jossa tapahtuneen muutoksen seurauksena pitää pyrkiä yhdenvertaisuuteen, selkeyteen ja tarkkarajaisuuteen, tulee ottaa tämä huomioon.

Muutosta kuvaa hyvin se, että joskus perheeksi on katsottu pelkästään miehen ja naisen avioliitto lapsineen — henkilökohtaisesti ajattelen myös niin. Olen viime aikoina tutustunut suureen perheeseen, jonka äiti ei ole lasten biologinen äiti. Muun muassa onnettomuuden tai sairauden kautta näin voi käydä.

Lainsäädännössä katsotaan yhä yksiselitteisesti, että lapsella voi olla korkeintaan kaksi vanhempaa, useimmiten isä ja äiti, ja että avioliitto muodostaa automaattisesti oletettaman lapsen isästä. Äitiys ja isyys voi tapahtua myös adoption kautta, ei pelkästään biologisin perustein. Kaikessa tässä on ollut kirkkaana mielessä lapsen etu. Ei ole lapsen syytä, jos biologiset vanhemmat ovat kuolleet tai eivät pysty huolehtimaan lapsesta.

Arvoisa puhemies! Edellä olevin perustein näyttäisi selvältä, että äitiys ja isyys ovat kokeneet haaksirikkoo enemmänkin tämän ajan elämäntyylin seurauksena kuin pelkän terminologian seurauksena. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

20.05 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitoksia monista hyvistä puheenvuoroista. Haluaisin muutaman kommentin tässä sanoa.

Ensinnäkin tämä kansalaisaloite todellakin on syntynyt tarpeesta. Tässähän sanotaan, että ”edellyttää valtioneuvostoa ryhtymään tarkastelemaan lakeja termien äiti ja isä palauttamiseksi lainsäädäntöön siltä osin kuin näitä termejä on poistettu”. Todellakin viime kaudella, ja oliko jo edellisellä kaudella, tästä käytiin keskustelua tässä salissa. Oli monia pykäläiä, joista allekirjoittaneetkaan eivät olisi halunneet niitä äiti- ja isä-termejä poistettavan tai äitiys- ja isyys-sanoja muuksi muutettavan, puhumattakaan, että puhuttaisiin sitten vain synnyttäjistä ja siittäjistä. Ajattelimme, että tarvittavia pykäläiä voidaan muutoinkin tarkentaa, ilman että sieltä poistettaisiin näitä tärkeitä, arvokkaita nimityksiä, lähtien siitä, että on äiti ja isä ja että äiti on nainen ja nainen on se, joka synnyttää, ja isä on mies. Tässä on monenlaista eri variaatiota, josta keskusteltiin ja joka valitettavasti silloin edellisellä kaudella meni lainsäädäntöön.

Sitten se, mitä haluaisin sanoa siitä, kun tässä viitattiin, että miltä tuntuu vastentahtoisesti lapsettomien kuunnella tätä puhetta. Sanotaan niin, että kansalaisaloitteen tekijät kyl-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

lä hyvin suurella kunnioituksella ovat suhtautuneet ja suhtautuvat myös vastentahtoisesti lapsettomiin, koska heidän joukossaan on vuosia myös tästä haasteesta kärsineitä. Tämä kyllä ottaa senkin asian huomioon, ja myös tämä hallitus ottaa sen huomioon. Siellä Säätytalolla itse istuin sellaisessa pöydässä, jossa saatiin kirjaus myös sinne hallitusohjelmaan, että tämä hallitus tekee väestöpoliittisen selonteon, niin kuin on toimiin jo ryhdyttykin. Selonteko syntyvyydestä on hiljakkoin tullut ja nimenomaan väestöpoliittinen selonteko, jossa tarkastellaan erilaisten lapsiperheiden tarpeita, hyvinvointia, myös yksinhuoltajaperheiden ja lapsettomien perheiden tilannetta. Pyrittäisiin tarkastelemaan tekijöitä, joilla saataisiin syntyvyyttä nousuun ja nimenomaan sillä tavalla, että jokainen voisi saavuttaa sen lapsiluvun, mikä toiveissa on. On totta, että perheiden hyvinvointi, opiskelun ja perheen yhteensovittaminen, työelämän ja perheen yhteensovittaminen ja kaiken kaikkiaan lasten ja lapsiperheiden arvostaminen tässä yhteiskunnassa, positiivisesti heihin ja lapsiin ja nuoriin suhtautuminen, kaikki nämä, tietysti vaikuttavat. Ja toivomme kyllä, että me saisimme tässä yhteiskunnassa semmoisen positiivisen väestöpoliittisen keskustelun aikaiseksi, että voisimme myös Suomen syntyvyyden saada käännettyä ja nimenomaan sillä tavoin, että kun me tiedetään, että suurin osa suomalaista edelleen toivoo perheellistymistä, toivoo ainakin kahta lasta ja yllättävän moni toivoo kolmea lasta tai enemmän, niin se voisi olla mahdollista myös tämän päivän Suomessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

20.08 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Vastaan nopeasti nyt edustaja Tanukselle sen verran, että yrititte kääntää tätä kritiikkiä, jonka pöntössä annoin, kansalaisaloitetta kohtaan, kun kritiikki oli kohdistettu nimenomaan täällä käytyyn keskusteluun. Että sellainen pieni korjaus tähän.

Mutta kun tässä on nyt tullut näitä tiettyjä lakeja ja käsitteitä ja termejä mainittu, niin tehdään nyt tämmöinen nopea kertaus vielä.

Siis vanhemmuuslain, joka koskee äitiyden ja isyyden juridista toteamista, vahvistamista tai kumoamista, yhteyksissä käytetään termejä ”äitiys”, ”äiti” sekä ”isyys” ja ”isä”, kuten aiemminkin. Ja kuten aikaisemmin mainitsin, tässä laissa mainitaan isä-sana ainakin 30 kertaa.

Sitten täällä ovat nousseet esiin siittäjä ja synnyttävä ja verbi ”siittäminen”. Siittämisestä laissa puhutaan säännöksissä, jotka koskevat juridista isyyden määrittelemistä, kuten edeltäneissä laeissa, ja tätä on kaikesti jatkunut niin kauan kuin isyyttä on määritelty laissa.

Sitten oli tämä raskausraha, josta koettiin kanssa täällä uhkaa, että se vie tämän äiti-käsitteen kohti turmiota. Raskausrahaa maksetaan lain sanamuodon mukaan tulevalle äidille, eli siinäkin tulee äiti-sana.

Ja sitten oli vielä translaki, ja siinäkin laissa käsitteet ”isä” ja ”äiti” ovat mukana.

Minä nyt yritän vielä kerran alleviivata sitä, että eivät nämä lait mihinkään tästä katoa, ja minä en myöskään tykkää siitä, että täällä on myös vähän niin kuin aliarvioitu lapsia, että he toivottavat kohta hyvää synnyttäjän päivää ja hyvää siittäjän päivää, mikä on minun mielestäni aika löperö veto tässä keskustelussa, ja tähän, edustaja Tanus, viittasin sillä, mitä tuolla pöntössä sanoin keskustelun arvottomuudesta.

Eli en usko, että tässä nyt on niin isoa riskiä kuin mitä annetaan ymmärtää, mutta on hyvä, että tästäkin on pystytty käymään demokraattisesti keskustelu täällä ja jokainen on saanut sanoa sanottavansa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

20.11 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa puhemies! On kommentoitava vielä lyhyesti, että kun tässä on nyt aika monta kertaa argumentoitu, että tuntuu joidenkin mielestä jotenkin hölmöltä tai tarpeettomalta, että pienen vähemmistön ehdoilla on tehty joitain poliittisia valintoja tai muutoksia tai niin edelleen, niin haluaisin muistuttaa, arvon eduskunta, että meillä on olemassa kokonainen puolue, joka perustuu pienen vähemmistön etujen ajamiselle, ja sen puolueen nimi on RKP. Eli en pidä yleisesti ottaen kovin kannatettavana argumenttina oikeastaan missään tilanteessa perustella jonkin muutoksen tai asian tarpeettomuutta sen pienuudella tai vähäisyydellä.

”Äiti” ja ”isä” ovat kyllä eittämättä merkityksellisiä ja tärkeitä sanoja. En usko, että kukaan siitä on täällä yhtään eri mieltä. Mutta sitä tässä pohdiskelin vain, että jos esimerkiksi hyvinvointialueen tiedotteessa käytetään ”äidin” sijasta tällaista termiä kuin ”synnyttäjä” ja joku tämän myötä sitten kokee identiteettinsä äitinä jollain tavalla horjutetuksi tai loukatuksi, niin en suinkaan tässä halua vähätellä näitä loukatuksi tuleminen tunteita, mutta kyllä silti esittäisin, että joissakin tilanteissa ehkä olisi tarpeen pohdiskella sitä oman maailmankuvansa laajentamista hiukan kauemmaksi sieltä oman navan keskeltä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

20.12 Mikko Polvinen ps: Arvoisa puhemies! Maailmassa on yli kahdeksan miljardia ihmistä. Kaikilla heillä on biologinen isä ja äiti. Edellisen vihervasemmistohallituksen eetos keskustan tuella on lähtenyt murtamaan äidin ja isän arvokkuutta, merkitystä ja roolia. Muuttuiko isä siittäjäksi ja äiti synnyttäjäksi? Tähän suuntaan Suomi menee, kun woken pride-aalto pyyhkii yli luonnonlakien.

Näin Miesten viikolla otan puheen miesten näkökulmasta, kun isä ei ole isä vaan jotain muuta. Samalla viedään arvo isyydeltä, viedään arvo perheeltä. Isän laittaminen alelaariin ja isyyden merkityksen polkeminen myös avioerotilanteissa johtavat siihen, että hyvin kevyesti lapset päätyvät synnyttäjälle. Kun isän arvo on mitätön, niin siittäjä muuttuu maksajaksi.

Vihervasemmiston alennuslaarista löytyy mies, joka tietää, että lapset jäävät erotilanteissa joka 12. kerta miehelle. Ja kun isä on muuttunut maksajaksi, niin hän muuttuu helposti yhtä vähän arvokkaana lapsesta vieraannutetuksi. Termeillä on siis väliä. On pidettävä arvo ja arvokkuus isillä ja äideillä. Termien kunnioitus tuo edes pienen moraalisen velvoitteen kunnioittaa isyyttä — ja äitiyttä.

Toivon, että kaikki isät saavat tuntea isyyttä ensi sunnuntaina, lasten isänpäivänä, ettei tämän termistön tarveleminen tuo sellaisia ajatuksia kenellekään, että lapsien ja isien yhteinen aika koetaan arvottomana.

Hyvää miesten viikkoa ja hyvää tulevaa isänpäivää isille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Asian käsittelylle tässä yhteydessä varattu aika on nyt käytetty. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Asian käsittely keskeytettiin kello 20.14.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.57.

Puhemies Jussi Halla-aho: Palaamme hetkeksi asiakohtaan 9.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

10. Lakialoite laiksi metsästyslain 41 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 19/2024 vp Jenni Pitko vihr ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.14 **Jenni Pitko vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Salametsästys on yksi suomalaisen luonto- ja metsästyspolitiikan merkittävistä ongelmista. Salametsästyksessä kärsivät niin luonto ja sen eläimet kuin luonnonsuojelua tekevät viranomaiset ja muut toimijat sekä asianmukaisesti ja lainkuuliaisesti toimivat metsästäjät. Tällä lakialoitteella, jonka olemme valmistelleet yhdessä kansanedustajakollegani Tiina Elon kanssa, haluamme tuoda keskusteluun uuden keinon puuttua salametsästyksen ja sen aiheuttamiin haittoihin. Ehdotamme, että lakiin lisättäisiin säädös siitä, että alueilla, joilla on tapahtunut su-
teen, karhuun tai ilvekseen kohdistunutta salametsästystä, voitaisiin määrääjäksi kieltää poikkeuslupien myöntäminen sen lajin metsästyksen, johon salametsästys on kohdistu-
nut. Myös alueelle mahdollisesti myönnetyt poikkeusluvut voitaisiin keskeyttää tai peruut-
taa, mikäli salametsästystä ilmenee.

Kuluneen puolentoista vuoden aikana olemme joutuneet todistamaan Lapinlahden poik-
keuksellisen törkeää salametsästysvyyhtiä. Nuo tapahtumat ovat poikkeuksellisia laajuus-
dessaan ja törkeydessään ja järkyttäneet suuresti suomalaisia, mutta salametsästys itses-
sänsä on valitettavan yleistä. Pari esimerkkiä vain tältä kuluneelta vuodelta: Keväällä syy-
teharkintaan siirtyi tapaus, jossa miehen epäillään ajaneen moottorikelkalla suden kuo-
liaaksi. Helmikuussa Pohjois-Savon käräjäoikeus tuomitsi törkeästä metsästysrikoksesta
miehen, joka oli autolla ajanut takaa sutta ja lopulta ajanut sen yli tappamistarkoituksessa.
Esimerkkejä on paljon lisää viime vuosilta. Luonnonvarakeskukselle toimitetuista susien
raadoista löytyy toistuvasti jälkiä laittomasta ampumisesta, vaikka niiden kuolinsyy olisi-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

kin ollut joku muu. Iso osa susien kuolemista jää tuntemattomaksi. Tutkijoiden mukaan näissä todennäköisin syy on salametsästys.

Arvoisa puhemies! Salametsästys on piilorikollisuutta. Asiantuntijoiden mukaan jopa 90 prosenttia kaikesta salametsästyksestä jää pimentoon. Salametsästys on myös rikollisuutta, joka vaikuttaa paikallisyhteisöihin. Tutkimustiedon mukaan salametsästäminen hyväksyttävyyden on suomalaisten silmissä laskenut vuosien myötä ja nykyään hyvin suuri enemmistö tuomitsee salametsästyksen. Silti siihen ei välttämättä uskalleta puuttua esimerkiksi pelon vuoksi.

Tämän aloitteen tarkoitus on tehdä näkyväksi ne seuraamukset, joita salametsästyksellä välttämättä on paikallisesti ja mahdollisesti myös laajemmin suurpetokantoihin. Ilves, karhu ja susi ovat kaikki lajeja, joiden suojelusta voidaan poiketa vain poikkeusluvalla. Siksi poikkeusluvan ulkopuolella tapahtunut laiton metsästys väistämättä heikentää suojeltavan lajin tilannetta enemmän kuin mitä poikkeuslupien perustana on käytetty. Salametsästyksen täytyy vaikuttaa sekä olemassa oleviin että mahdollisesti myönnettäviin lupiin.

Tällä aloitteella annettaisiin myös paikallisyhteisöille ja lainmukaisesti toimiville metsästäjille yksi väline lisää puuttua laittomaan metsästykseseen. Samalla myös luodaan kannustinta sille, että paikallisyhteisö ei hiljaisella hyväksynnällään salli salametsästystä. Salametsästys haittaa luotettavien kanta-arvioiden tekemistä suurpedoista. Etenkin suden osalta kannan kehityksessä lähihistoriassa salametsästyksellä on ollut suuri merkitys. Salametsästys vaarantaa uhanalaisten lajien selviämisen. Näin salametsästys vaarantaa koko suomalaisen luontopolitiikan ja luonnonvarapolitiikan toimivuuden, luotettavien kanta-arvioiden vaikeutumisen, ja sallittua määrää suuremman metsästyksen kautta vaarantuvat myös perusteet, joilla säännellään täysin laillisesti toimivien metsästäjien toimintaa. Siksi salametsästyksen puuttumiseen tarvitaan lisää keinoja. Lakialoitteemme on näistä yksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

20.19 Mikko Polvinen ps: Arvoisa puhemies! Tämä vihreiden lakiesitys on kohtuuton ja jälleen yksi esimerkki siitä, kuinka metsästyks- ja maaseutukulttuuria yritetään säädellä ja rajoittaa ylimitoitetuilla sekä epäilyttävillä ratkaisuilla. Tämä on jatkumoa edellisen vihervasemmisto-keskustahallituksen luomalle maaseudun ja sen ihmisten vastaiselle politiikalle. Olen kuullut pyyntöjä, että ei puhuttaisi edellisestä hallituksesta, mutta kun sitä samaa ilmaa tulee saliin tällaisten esitysten kautta, niin aika ei pääse kultaamaan muistoja menneistä maaseudun ihmisten saati metsästäjien silmissä.

Salametsästys on tuomittava, mutta tämän lakiesityksen perusteet ontuvat. Rangaistus, jossa syyttömiäkin ihmisiä rangaistaan, on uskomaton ehdotus. Miten tällaista voidaan edes vakavasti ehdottaa? Onko tältä vuosisadalta yhtään esimerkkiä tällaisesta lainsäädännöstä länsimaissa? Nyt ehdotuksen mukaan pelkän rikostutkinnan aloittamisen vuoksi pitäisi lopettaa alueella metsästäminen vaikka kolmeksi vuodeksi kaikilta alueen metsästäjiltä. Kun tähän soppaan lisätään Suomessa toimivat luontojärjestöt, jotka mahdollisesti tehtailevat myös perusteettomia tutkintapyyntöjä, niin käytännössä luonnonsuojelijat voisivat halutessaan lopettaa metsästäminen mielivaltaisesti. Ei tällaista lakiesitystä voi kannattaa, ei maaseudun ihmisten, ei metsästäjien, ei koiranmetsästysharrastajien eikä tämän kollektiivisen rangaistusmallin vuoksi.

Istuvan hallituksen ohjelmassa linjattiin, että suden kannanhoidollinen metsästys sallitaan maaseutujen turvallisuuden takaamiseksi. Tämä on ainoa tapa, jolla edistetään maa-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

seudun ihmisten uskoa esivaltaan. Se, että edellinen hallitus tuhosi maaseudun elämisen ehtoja, on valitettavasti näkynyt myös maaseudun arjessa. Kun tuolla maaseudulla liikkuu, niin näemme yhä enemmän tyhjiä koirankoppeja ja tyhjiä asuntoja. Maaseudun ihmisten keskustalainen korkkiruuvi on saanut väen muuttamaan kaupunkeihin. Ei voi enää harrastaa esi-isien ajoista saakka tuttua geeneissä olevaa elämäntapaa: eränkäyntiä.

Miettikääpä, miltä tuntuu, kun vanhemmat joutuvat kainuulaisittain sanottuna ”syän kinttaan peukalossa peläten” laittamaan lapsensa koulumatkalleen bussipysäkille, jonka läheisyydessä on havaittu susilauma. Se tekee tunnelman perheessä hyvin vakavaksi. Ja se, että tämä mielettömyys on teidän toimestanne betonoitu Euroopan unionin syvimpään ytimeen, asettaa maaseudun hylkäämisen vieläkin vakavampaan asentoon, ja kaikki tämä vapaaehtoisesti. Virossa on tilanne toinen, Ruotsissakin kaadetaan susia. Siellä kansa on päättänyt toisin.

Ja mitä nyt sitten? Meille tuodaan tällainen vielä entistä mielikuvituksellisempi esitys siitä, että Suomi, meidän isänmaamme, alkaisi joukkorankaisemaan metsästäjiä pelkästä salakaatoepäilystä. Tämähän olisi sama kuin jos kaupunginteatteri suljettaisiin kolmeksi vuodeksi, jos siellä olisi rikosepäily. Sekö olisi oikein? Mielivaltaiset rikosilmoitukset voisivat laittaa Kiasman kiinni tuosta noin vaan. ”Ajatelkaapa ite”, sanotaan.

Me perussuomalaiset puolustamme heitä, joiden elinkeino ja elämäntapa ovat vaarassa hallitsemattoman petokannan takia. Lampurit kärsivät, metsästysmatkailu kärsii, myös heille tilanne on aivan kohtuuton. Ei tämä nykytilanne ole minkään vapaan yrittämisen ja itsensä elättämisen ja elämän mahdollistava tältä osin. Me tarvitsemme ratkaisuja, jotka mahdollistavat kannanhoidollisen metsästyksen aloittamisen pikaisesti, emme uusia rangaistuksia metsästäjille. Tämä ongelma ei lähde sillä, millä se on tullutkin. Ei metsästäjien tarpeeton kurittaminen ole ratkaisu mihinkään — kohtuus kaikessa, suurpetojen määrässäkin.

Kyllä suurpedot ovat osa Suomen luontoa, mutta niin ovat metsäpeuratkin, joita suurpetojen räjähdysmäinen määrä uhkaa. Metsäpeuran lajin selviämisen vastuu on Suomella. Metsäpeuroja on vain Suomessa ja vähäinen määrä Venäjällä, jossa tilanne heikkenee metsäpeuran osalta edelleen. Tilanteen tekee vielä vakavammaksi metsäpeuran osalta se, ettei Suomi mielestäni edes itse noudata lakia Ystävyyden puistosta, ja siihen kuuluva Kuhmossa sijaitseva Elimyssalon metsäpeurojen suojelualuekin on muuttunut suurpetoreservaatiksi. Ja tähän ei vihervasemmisto—keskusta kiinnitä mitään huomiota — kaksoisstandardi, minä sanon.

Tämä lakiesitys on parempi unohtaa saman tein. Esityksen viesti on maaseudun ihmisiä ja yhteisöllisyyttä repivä, maaseutukuvaa heikentävä, epätasa-arvoistava, yrittämistä haittaava ja tärkeän, väljään asutun seudun houkuttelevuutta heikentävä esitys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

20.24 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Tämän lakialoitteen tarkoituksena on rajoittaa kannanhoidollista metsästystä, jos on havaittu salametsästystä esimerkiksi suurpetojen, eli karhun, ilveksen ja suden, osalta. Tämä ei ole mielestäni tasa-arvoista, koska eri alueita voi asettaa eriarvoiseen asemaan. En kannata tätä lakialoitetta.

Lakialoitteen perusteluissa ei käsitellä ollenkaan sitä, minkä vuoksi ylipäätään tapahtuu suurpetojen salametsästystä Suomessa. Esimerkiksi suden lihaa ei käytetä ravintona, ja susista ei pahemmin rahallista tuottoa tule, joten syy löytyy muualta. Syy, miksi Suomessa

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

salametsästetään suurpetoja, liittyy petoeläimien määrän lisääntymiseen sekä vaikutuksiin niissä maakunnissa, joissa suurpetoja esiintyy. Salametsästys on tuomittavaa, mutta ei tällaisilla lakialoitteilla.

Arvoisa puhemies! Puhutaanpa hieman sudesta: Luonnonvarakeskuksen kesäkuussa 2024 julkistetun suden kanta-arvion mukaan kokonaan Suomen puolella elävien susilauemojen määrä on kasvanut Suomessa noin 11 prosenttia. Metsästäjäliiton mukaan raportoitukin kanta mahdollistaa suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamisen Ruotsin tapaan, vaikka kanta-arviossa on kyseenalaisuuksia. Sudet tappavat yhä suuremmissa määrin metsästyskoiria sekä maatalojen eläimiä ja lemmikkejä. Lisäksi sudet kohtaavat yhä useammin ihmisiä eivätkä koe ihmistä yhtä suurena uhkana kuin ennen. Susivahinkoja kohdistuu enenevässä määrin sekä tuotantoeläimiin että koiriin. Onkin selvää, että suden kannanhoidollinen metsästys on välttämätöntä sosiaalisen kestävyys turvaamiseksi, ihmisarkuuden palauttamiseksi sekä salametsästyksen vähentämiseksi. Tästä on saatu tutkimustietoa esimerkiksi vuodelta 2017, jolloin todettiin, että kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminen vuonna 2015 vähensi merkittävästi salametsästystä.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisille suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen edistäminen on ollut koko ajan selkeä tavoite, jota on usean vaalikauden aikana yritetty edistää kaikin tavoin. Nyt se on kirjattuna hallitusohjelmaan. Kannanhoidollisen metsästyksen avulla varmistetaan, että ihmiset voivat tuntea olonsa turvallisiksi kaikkialla Suomessa, myös suurpetoalueilla. Maa- ja metsätalousministeriö onkin asettanut suurpetojen poikkeuslupia valmistelevalle työryhmän. Heinäkuussa tulivat ensimmäiset esitykset, jotka ovat mahdollistaneet vahinkoperusteiset luvat, ja tämän kuun eli marraskuun lopussa on työryhmä luvannut antaa selvityksen muista lakiesityksistä. Kannanhoidollisen metsästyksen toteuttaminen siis etenee. Tämä viesti on tärkeä erityisesti maamme valvotuille metsästäjille. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

20.28 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Salametsästys on meillä Suomessa olemassa oleva ongelma. Edustaja Pitko omassa puheenvuorossaan nosti tästä esimerkkejä. Kyse on piilorikollisuudesta, josta vain pieni osa tulee viranomaisten tietoon. Me tarvitaan näiden rikosten kitkemiseen nykyistä tehokkaampia keinoja, ja siksi olemme tehneet edustaja Pitkon kanssa tämän lakialoitteen.

Keskeinen tekijä salametsästyksen jatkumisessa on se, että sitä siedetään tai hyväksytään lähiyhteisössä. Tekijät eivät jää kiinni, jos tähän rikolliseen toimintaan ei haluta tai uskalleta paikallisesti puuttua. Tärkeä keino salametsästyksen paljastumiseen on se, että paikallisyhteisöjä tuetaan tuomaan laitonta metsästystä esiin. Yksi keino tähän on kannustimien luominen sille, että yhteisöissä pyritäisiin puuttumaan salametsästyksen ja ennen kaikkea ennalta ehkäisemään sitä nykyistä tehokkaammin. Siihen tämäkin lakialoite tähtää.

Siksi siis esitämme edustaja Pitkon kanssa tällä lakialoitteella, että metsästyslakia päivitetäisiin siten, että suurpetojen kannanhoidollisia pyyntilupia tulisi määräajaisesti rajoittaa sellaisen riistanhoitoyhdistyksen alueella, jolla on todistettusti tapahtunut suteen, karhuun tai ilvekseen kohdistunutta salametsästystä. Tämä rajoitus toteutettaisiin niin, että luvat evättäisiin nimenomaan sen lajin osalta, johon laitonta pyyntiä on kohdistunut, eli jos esimerkiksi sutta olisi salametsästetty, rajoitus kohdistuisi suden kannanhoidollisiin lupiin.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Tämän esityksen tavoitteena on lisätä metsästyssseurojen ja riistanhoitoyhdistysten mahdollisuuksia puuttua laittomaan metsästykseen ja ennen kaikkea ehkäistä ennalta metsästyksrikoksia, kun kiinni jääminen tarkoittaisi lupien epäämistä koko riistanhoitoyhdistyksen alueella.

Arvoisa puhemies! Valtaosa metsästäjistä toimii vastuullisesti eikä hyväksy salametsästystä. Tämä on tärkeää muistaa ja todeta tässä keskustelussa. Emme kuitenkaan voi sulkea silmiä siltä, että salametsästystä tapahtuu ja että sitä ei aina paikallisyhteisöissä yksiselitteisesti tuomita. On karua, että Luonnonvarakeskuksen arvioiden mukaan suden yleisin kuolinsyy on Suomessa viime vuosina ollut salametsästys, ja Ruokaviraston tarkistamista susien ruhoista noin kymmenesosasta on löytnyt aiempia ampumavammoja.

Arvoisa puhemies! Suuri vastuu salametsästyksen valvonnasta on poliisilla ja erävalvonnalla. Käsitelimme tänään aiemmin hallituksen esitystä erävalvonnan tehostamiseksi. Vaikka erätarkastajien toimivaltuuksia laajennetaan, ovat niin poliisin kuin erävalvonnankin resurssit varsin rajalliset, ja siksi ehdotamme tällä lakialoitteella yhtä uutta keinoa salametsästyksen kitkemiseen.

Kuten edustaja Pitko totesi, yksi salametsästyksen keskeinen ongelma on, että se vaikeuttaa suurpetojen kannanhoitoa ja heikentää kantojen kehityksen arviointia. Salametsästäjät siis vaikeuttavat edellytyksiä lailliseen, poikkeusluvalla tapahtuvaan kannanhoidolliseen metsästykseen. Silloinkin kun salametsästyksellä yritetään laittomin keinoin ehkäistä vahinkoja, sillä voi olla vakavia haittoja lisääviä vaikutuksia: esimerkiksi jos salametsästys aiheuttaa susilauman hajoamisen, laumasta erkaantuneet sudet voivat hakeutua entistä herkemmin ihmisasutuksen läheisyyteen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä tähdentää, että aloitteemme mukaisella ehdotuksella ei ole vaikutusta vahinkoperusteisten lupien myöntämiseen tai vaaraa aiheuttavien yksilöiden poistamiseen ja tappamiseen. Se koskee ainoastaan niin sanotulla kannanhoidollisella perusteella myönnettäviä lupia.

Ja aivan lopuksi totean, että on tärkeää, että me myös täällä eduskunnassa ja tässä salissa yhdessä etsimme keinoja siihen, miten suurpetojen ja ihmisten rinnakkaiselo tässä Suomenmaassa paremmin voisi toteutua, niin että myös suurpedoilla on tila meidän luonnossa osana meidän arvokasta, monimuotoista luontoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

20.32 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Kommentoin joitakin asioita, mitä keskustelussa tuli esille.

Ensinnäkin tähdennän tietenkin, että aloitteemme toteutuessaan ei lopettaisi kaikkea metsästystä alueella, jossa salametsästystä on todistetusti tapahtunut, vaan tätä kyseistä lajia koskevan poikkeusluvalla tapahtuvan kiintiömetsästyksen eli niin sanotun kannanhoidollisen metsästyksen. Mielestäni tämä on vain ja ainoastaan loogista, että jos on kyse uhanalaisesta lajista, jota lähtökohtaisesti poikkeusluvalla metsästetään, ei voi olla rinnakkain sekä laillista metsästystä että laitonta metsästystä. Kannan elinvoimaisuuden turvaamisen kannalta on välttämätöntä rajoittaa tällöin laillista, jos me emme pysty siihen laittomaan puuttumaan. Tarkoitus tietenkin on, että juuri siihen laittomaan me pystyisimme puuttumaan eikä tämmöiseen tilanteeseen sitten jouduttaisi. Itsessään jo toivoisin, että tämänkaltainen lakialoite toimisi ennalta ehkäisevästi salametsästyksen suhteen.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Kyse ei myöskään ole kollektiivisesta rangaistuksesta. Lähtökohtaisesti metsästäminen tai erityisesti uhanalaisen lajin poikkeusluvalla metsästäminen ei ole kenenkään oikeus, vaan se on erikseen annettu tällöinkin syyhyn perustuva lupa, ja tällöin lupa voidaan totta kai myös perua. Salametsästyksessä rikosoikeudellinen vastuu on aina ja ainoastaan tekijällä, jota rikoslain perusteella rangaistaan asianmukaisesti. Me emme kannata kollektiivista rangaistusta koko metsästäjäyhteisölle. Tämän metsästyksen rajoittamisen taustalla on tärkeää yleisen edun turvaaminen eli kyseisen eläimen elinvoiman säilyttäminen.

No, lakialoitteemme on yksi ratkaisu salametsästämisongelmaan. Jos se ei tällaisenaan kelpaa, kuulen mielelläni, mitä muuta me voisimme asian eteen tehdä. Niin kauan kuin meillä ei ole tehokkaita keinoja puuttua salametsästykseseen, saa ongelma jatkua, ja tämä on pois erityisesti kaikilta laillista ja vastuullista metsästystä harrastavilta ihmisiltä.

Ja kuten edustaja Elo puheessaan huomioi, salametsästys itse asiassa pahentaa myös suurpetojen aiheuttamia ongelmia. Metsästys ei kohdistu välttämättä järkeviin yksilöihin, vaan se hajottaa laumoja, ja hajonneista laumoista useammin yksilöt lähtevät vaeltamaan yksinään ja tulevat esimerkiksi etsimään ravintoa ihmisten pihoilta, mikä koetaan Suomessa ongelmaksi suurpetojen osalta.

Lopuksi haluaisin sanoa, että metsäpeuran elinympäristöjen katoaminen on merkittävin syy metsäpeuran katoamiseen, ei niinkään sudet. Aikoinaan metsäpeura ja susi ovat eläneet rinnakkain Suomenmaalla. Toivon, että saisimme yhdessä metsäpeuran kantoja parannettua Suomessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

20.36 Mikko Polvinen ps: Arvoisa puhemies! Sieltä vihreistä pyydettiin rakentavaa keskustelua. Kuhmon kaupungissa on ollut kaksi suurpetotyöryhmää, missä osallisena ovat olleet kaikki paikalliset puolueet, myös vihreät, ja molemmilla kerroilla suurpetotyöryhmä on saanut yksimielisen näkemyksen siitä, kuinka näitä ongelmia tulisi hoitaa. Näitä Kuhmon suurpetotyöryhmän raportteja ei ole valitettavasti täällä eduskunnassa tarpeeksi kuultu.

Tämä suurpeto-ongelma on monisyinen. Tässä on monenlaisia erilaisia vaikuttimia, miksi sosiaalinen kestävyys paikkakunnalla ei onnistu. Yksi syy on haaskaruokinta. Kuhmossa on kymmeniä haaskoja, aivan turhaan. Metsästäjät eivät halua näin paljon haaskoja metsiin. Metsästys kärsii, koska metsästäjät eivät pysty lähtemään metsästäämään muun muassa karhua kovinkaan turvallisella mielin, koska siellä metsässä on niin paljon haaskoja, että metsästys voi näyttää lähes joka kerta siltä, että joltain haaskalta on lähdetty. Vihreitten laidasta on lähtökohtaisesti ajateltu, ainakin paikallisesti, toisin, ja mieli on sitten muuttunut, kun on keskusteltu, että eivät nämä haaskat ole metsästäjien tahdosta siellä. Ne haittaavat metsästystä, ne haittaavat turvallista toimintaa sillä alueella, missä suurpedot ovat kesyntyneet.

Suuri kysymys on sosiaalinen kestävyys, ja siihen pitäisi meidän kaikkien pyrkiä, sosiaaliseen kestävyys, toki niitten kantojenkin kestävyys ja taloudelliseen kestävyys. Tuossa edustaja Pitko sanoi tästä metsäpeuran lajinkestävyydestä. On totta, että metsäpeuran elinolosuhteet ovat metsien kaatamisen vuoksi kaventuneet, se on myönnettävä, mutta juuri sen takia Elimyssalo ja Ystävyysden puisto — ja laki Ystävyysden puistosta — Kuhmossa ja myöskin Venäjän puolella on perustettu ja laki on olemassa, että metsäpeura-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

aluetta suojellaan. Sillä alueella on tällä hetkellä suurpetojen reservaatti. Siellä on suurpe-toja ja näitä kuvauskojuja ympärillä niin paljon, että metsäpeurat eivät siellä pysty vasaamaan rauhassa. Meillä on tällaisia paikallisia ongelmia, mitä täytyy katsella vähän niin kuin kolikon molemmilta puolilta. Kuhmon suurpetokyselyn tutkimukset helmikuulta 2023 osoittavat, että 87 prosenttia vastanneista kokee, että se on haitannut metsästyskoirilla metsästystä, 80 prosenttia on sitä mieltä, että haaskaruokinnasta on haittaa, 86 prosenttia on sitä mieltä, että haaskaruokintaa tulee rajoittaa, ja 68 prosenttia on sitä mieltä, että suurpetotilanne haittaa kunnan vetovoimaa.

Minusta ratkaisu tähän kysymykseen löytyy sieltä paikalliselta tasolta paljon paremmin kuin sanelemalla Kehä kolmosen ulkopuolelta, saati Euroopan unionista. Ja sen takia pidän hyvänä, että tämä nykyinen hallitus on valmis tarkastelemaan haaskalakia niin, ettei se kesyynnyttäisi ja toisi sellaisia suurpetolaumoja, jotka ovat kesyinä vaarallisia paikallisille ihmisille ja tuovat sosiaalista haittaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

20.39 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Lyhyesti tähän vielä totean: Kiitos edustaja Polviselle rakentavasta puheenvuorosta koskien näitä ongelmia siellä paikallisesti. Toki itse nyt en asu niillä seuduilla, en niin tarkkaan näitä paikallisia kysymyksiä tunne, mutta kiitos, kun niitä tässä nostitte esiin.

Ajattelen, että varmaan on juuri näin, että näissä haaskoissa on monia ongelmia, ja se, jos suurpedot vaikka kesyntyvät niiden kautta, ei sitten ole toivottavaa kehitystä sen kannalta, että ne pysyisivät ihmiselle pelokkaina, mikä on tietenkin se lähtökohta siinä, että ne eivät hakeudu ihmisten pihapiireihin. Ajattelen, että toivottavasti esimerkiksi tätä asiaa voidaan hyvässä yhteistyössä sitten edistää ja tarkastella.

Vielä tähden tähän loppuun, että tämä edustaja Pitkon kanssa tekemämme aloitehan koskee nimenomaan salametsästystä ja haluamme löytää ratkaisuja siihen, miten tätä laittontaa toimintaa pystytään ennaltaehkäisemään ja estämään ja vähentämään, ei niinkään metsästystä kokonaisuutena. Pidetään erillään nämä kaksi asiaa, kun keskustellaan, ja silloin varmasti voidaan myös rakentavasti löytää ratkaisuja niihin haasteisiin, mitä ihmisten ja suurpetojen yhdessäolon osalta sitten kuitenkin on, ja kyllä vihreätkin niitä haasteita myös tunnistavat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

20.41 Mikko Polvinen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Elolle ja edustaja Pitkolle vain tästä salametsästyksestä: Ei tämä salametsästys niin yleinen ongelma ole kuin mitä tässä esityksessä tuodaan esille. En halua esittäytyä rikollisten puolustajana — salametsästys on rikos, ja sillä siisti — mutta se, että paikallinen metsästysyhteisö, metsästysperheet kotona kokisivat, että talossa on aina rikollinen, kun talossa on metsästäjä: on miehiä, on naisia, on nuoria metsästäjiä, jotka tekevät tämän suoraselkäisesti, puhtaasti, laillisesti ja välttelevät kaikkea, mikä liittyy salametsästyksen. Sen takia toivon, että sitä paikallista metsästäjäporukkaa arvostetaan, suomalaisia metsästäjiä arvostetaan. Tuodaan tämä sosiaalinen hyväksyntä lähelle näillä kannanhoidollisilla metsästysluvilla näille suurpedoille, että löydetään sellainen tasapaino, että sosiaalinen paine siellä myös paikallisesti tuo enemmän mahdollisuuksia välttää tätä salametsästystä.

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

Tämä sosiaalinen hyväksyntä, minkä olette tuoneet tässä esille, on varmaan osin totta siltä osin, että kun sitä kantaa ei hoideta asianmukaisesti, niin voi olla, että homma lähtee jossain tilanteissa lapasesta, ja näitä esimerkkejä on Suomessa. Enkä minä sano sitä, että se pitäisi hyväksyä, mutta sen sanon, että se ilmiö on otettava huomioon. Jos halutaan ratkaista tämä ongelma, niin se tulee sosiaalisen hyväksynnän kautta, ja sen takia kannanhoidollinen metsästys ja sen aloittaminen on lähempänä teidän tavoitettanne myös salametsästyksen vähentämisessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

20.42 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Varmasti olisi hyvä, että meillä olisi samat pohjatiedot. Selkeästi meillä on erilaista tietoa, kuinka yleistä salametsästys Suomessa on. Olen itse luottanut poliisin, Luonnonvarakeskuksen ja Riistahallinnon tietoon siitä, että salametsästys on todellakin suuri ongelma Suomessa. Esimerkiksi asiantuntijoiden mukaan jopa 90 prosenttia kaikesta salametsästyksestä jää pimentoon, joten siinä mielessä on toki luonnollista, että se ei ole arkisissa keskusteluissa aina niin esillä, mutta meillä on paljon tutkimustietoa juurikin näistä luonnosta löydetyistä ruhoista, sekä myös, totta kai, meillä on paljon poliisitutkinnassa tälläkin hetkellä useita merkittäviä salametsästyksen liittyviä tapauksia. Juuri tässä kuussa kuulumme Kuhmostakin, että siellä on Rajavartiostolla tutkinnassa salametsästyksen liittyvä salakaato. Se liittyi hirven kaatamiseen eikä siis sinänsä tämän aloitteen aihepiiriin suoraan, mutta veikkaisinpa niin, että meillä ei ole kolkkaa Suomessa, missä salametsästystä ei tapahdu. Ja me emme ajattele niin, että sitä tapahtuisi jokaisessa kodissa, missä on metsästysase tai metsästämistä harrastetaan, vaan suurin osa metsästäjistä on vastuullisia. He noudattavat säännöksiä ja tekevät paikallisesti usein varsin hyvää työtä — ehkä tässä voi antaa myös pienet kiitokset metsästäjille. Monesti on näitä ennallistamishankkeita, ja metsästäjät ylläpitävät monia laavuja, eräkerhot järjestävät tekemistä maaseudun lapsille ja paikallisyhteisöille, mitä ei välttämättä kukaan muu sillä alueella enää järjestäisi, ellei siellä olisi eräkerhoa. Mutta samalla meidän on ymmärrettävä, että metsästämiseen liittyy tällainen kurja ilmiö kuin salametsästys. Vaikka se onkin metsästäjäporukoissa marginaalinen, niin meidän luonnon ja tämän koko toiminnan hyväksyttävyyden kannalta on kyse kuitenkin ilmiöstä, josta meidän täytyy pystyä puhumaan.

Itse pidän näitä salametsästystapauksia, mitä tälläkin hetkellä on, esimerkiksi erityisesti tätä varsin paljon mediassa ollut Lapinlahden poikkeuksellisen törkeää salametsästysvyyhtiä, todella häpeällisenä, että meillä pystyy tällaisista tapahtumaan. Tähän ilmiöön hän liittyi juuri tämän Lapinlahden tilanteen osalta, että se oli itse asiassa tiedossa aika laajalti kunnan asukkaiden piirissä mutta siitä ei uskallettu kertoa. Eli kyllä tämä on asia, mistä meidän täytyy pystyä tässä talossa puhumaan ja keksiä niitä ratkaisuja. Me olemme esittäneet edustaja Elon kanssa yhden, ja jos joku esittää paremman, niin me mielellämme käännymme sitten kannattamaan sitä, mutta tämä on yksi ratkaisu.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

11. Lakialoite laiksi metsästyslain 33 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 39/2024 vp Tiina Elo vihr ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.46 Tiina Elo vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Metsästysteemalla jatke-
taan vielä. Tänään on useampi siihen liittyvä asia ollut täällä käsittelyssä. Eli puhetta seu-
raavaksi riistavesilintujen tilanteesta, joka sekin on hälyttävä.

Useiden harvalukuisempien riistavesilintujemme kantojen taantuma on jatkunut jo yli
15 vuotta, ja moni näistä lajeista on päätynyt uhanalaisten lajien listalle. Huolestuttavaa on
se, että myös tärkeimpien ja yleisimpien riistasorsalajien kannat ovat taantuneet. Kyse ei
siis ole pelkästään uhanalaisista tai vaarantuneista lajeista vaan kaikista vesilinnuistamme.

Vesilintukantojen vaalimiseksi ja vahvistamiseksi tehdään paljon hyvää työtä, muun
muassa Sotka- ja Helmi-hankkeilla, joissa vesilinnuille kunnostetaan rauhallisia levähdys-
ja pesimäpaikkoja ja samalla vahvistetaan luonnon monimuotoisuutta. Tältä työltä kuiten-
kin putoaa pohja pois, jos vesilintuja metsästetään enemmän kuin niiden kannat kestävät.
Siksi olen tehnyt lakialoitteen, jolla kielletäisiin lintujen niin kutsuttu ruokintametsästys.

Ruokintametsästyksessä vesilintuja houkutellaan ruokinnalle, josta niitä voidaan am-
puu helposti varsin suuriakin määriä. Long Playn alkuvuodesta tekemän selvityksen mu-
kaan ruokintametsästystä harjoittavat etenkin metsästysturismia pyörittävät yrittäjät. Yk-
sittäisinä päivinä ruokintapaikoilta voidaan ampua jopa satoja lintuja.

Luonnonvarakeskuksen tekemän tutkimuksen mukaan metsästäjät kuljettavat vesistöi-
hin vuosittain noin kuusi miljoonaa kiloa viljaa vesilintujen ruokkimiseksi. Keskimääräi-
sellä ruokinnalla viljaa on tarjolla lähes 400 kiloa ja osalla jopa tuhansia kiloja. Ruokinta-
metsästys on johtanut erittäin suurten sorsasaaliiden ampumiseen. Tämä on kaukana perin-
teisistä pyyntikeinoista, joissa lintuja etsitään rantoja kahlaamalla ja soutamalla tai lento-
reiteillä odottelemalla.

Uhanalaisten lajien lisäksi ruokintametsästyksellä on todennäköisesti vaikutuksia myös
elinvoimaisempien lajien kantoihin, sillä ruokintojen valtavat saalismäärät ylittävät lähi-
alueen vesilintujen poikastuotannon jopa moninkertaisesti. Pahimmillaan ruokintametsäs-
tys johtaa siihen, että ruokinnalla houkutellaan lintuja ammuttavaksi läheisiltä suojelualu-
eilta, joilla niitä yritetään nimenomaan suojella.

Arvoisa puhemies! Ruokintametsästyksen kieltoa selvitettiin viime hallituskaudella, ja
maa- ja metsätalousministeriö laittoi vuonna 2021 lausunnolle luonnoksen asetuksesta, jol-
la ruokintametsästys olisi kielletty kolmeksi vuodeksi. Huolimatta kiellon saamasta laajas-
ta tuesta se ei edennyt maa- ja metsätalousministeriöstä eteenpäin. Ruokintametsästyksen
kieltoa tuetaan laajasti paitsi luonnonsuojelujärjestöissä ja hallinnossa myös metsästäjien
keskuudessa. Metsästäjistä yli puolet vastustaa voimakkaasti vesilintujen ruokintaan pe-

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

rustuvaa metsästystä ja vain alle kymmenen prosenttia pitää sitä suuressa määrin tai täysin hyväksyttävänä. Ruokintametsästyksessä saalis keskittyy entistä epätasaisemmin pienemmälle joukolle metsästäjiä, ja on myös arvioitu, että monesti juuri nuoret metsästäjät jäävät ruokintapaikkojen metsästysmahdollisuuksien ulkopuolelle.

Ruokintametsästys aiheuttaa myös muuta haittaa. Ruokinta voi ylläpitää haitallisten vieraspetojen, kuten viljaruokinnoille syömään hakeutuvien supikoirien, kantoja. Ruokintametsästys kasvattaa myös patogeenien, kuten lintuinfluenssan, tarttumis- ja leviämiskä, koska se kerää pienelle alueelle paljon lintuja ja vesilinnut ulostavat tuodun viljan päälle. Ruokinta voi myös aiheuttaa rehevöitymistä ja heikentää vesistöjen tilaa.

Arvoisa puhemies! Vesilintujen ruokintametsästyksen kieltämisellä lailla on varsin vakuuttavat perustelut, ja kuten totesin, asiaa on myös ministeriössä varsin kattavasti valmisteltu. Tekemälläni lakialoitteella metsästyslain 33 §:n 2 momenttiin lisättäisiin kohta, joka kieltää ruokinnan käytön houkuttimena vesilintujen metsästyksessä. Aloitteella kielletäisiin kaikki sellainen toiminta, jossa vesilinnuille tuodaan ravintoa, jonka tarkoituksena on houkutella ne paikalle, josta ne voidaan ampua. Riistapeltoja tai vastaavia riistaeläimille suojaa antavia ja luonnon monimuotoisuutta vahvistavia rakenteita ei kielletäisi.

Ruokintametsästyksen kieltämistä puoltaa myös se, että perinteisesti suomalaisen metsästyksen etiikkaan on kuulunut riistan etsiminen ja sen korostaminen, että saaliin saaminen ei ole pääasia, vaan luonnossa oleminen. Nämä eivät ruokintametsästyksessä enää toteudu, koska siinä houkutellaan linnut ravinnolla yhteen paikkaan ammuttavaksi. Ruokinnalta metsästäminen ei edellytä metsästäjältä riistan etsimisen taitoja, mikä on omiaan johtamaan siihen, että metsästäjien osaaminen ja taidot kapenevat. Tämä herättää kysymyksen, ohjaako nykyinen sääntelemätön tilanne metsästyskulttuurin muuttumista siihen suuntaan, että metsästäjät tottuvat helppoon metsästykseseen. Ruokinnan seurauksena riistaa aletaan jopa mieltää tuotantoeläimiksi, mikä on mielestäni todella kestäväntöntä ja monella tapaa ongelmallista niin eläinten kuin luonnon kannalta. Tällaista metsästystä ei voida enää millään muotoa kutsua eräkulttuuriksi tai eränkäynniksi, eikä sitä voida puolustaa suomalaisen perinteisen metsästyskulttuurin ylläpidolla.

Siksi toivon, että tästä salista ja tästä talosta löytyy tälle lakialoitteelle laajaa tukea. Metsästyksen hyväksyttävyyden vahvistaminen on myös vastuullisten metsästäjien etu. Ruokintametsästyksen kieltäminen ohjaisi vesilintujen metsästystä vähemmän tehokkaisiin, perinteisiin metsästäjien taitoja vaativiin pyyntitapoihin ja parantaisi metsästyksen sosiaalista, kulttuurista ja ekologista kestävyyttä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

20.52 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Elon lakiesitys on erittäin kannatettava. Saan itse paljon yhteydenottoja Pohjois-Suomesta, jossa itse asun, metsästäjiltä, jotka vakavasti paheksuvat tätä ruokintametsästyksen käytäntöä. Kuten edustaja Elo puheenvuorossaan sanoi, tämä käytäntö jättää yhä vähemmän metsästettävää niille metsästäjille, jotka eivät ruokintametsästystä harrasta. Olin aidosti, syvästi järkyttynyt, kun kuulin omalla kotiseudullani Oulussa tätä tapahtuvan todellakin meidän alueemme merkittävimmän luonnonsuojelukosteikon, Liminganlahden, reunoilla.

Kyse on siis toiminnasta, jota ammattimaisesti tai yrittäjävetoisesti pyöritetään ja jossa houkutellaan ruokinnalla metsästettäväksi helppoa saalista viereiseltä luonnonsuojelualueelta, jossa todellakin tehdään suuria ponnistuksia näiden maailmassamme valitettavasti

Pöytäkirja PTK 112/2024 vp

harvinaistuvien vesilintukantojen suojelemiseksi. Mielestäni tämä ei ole reilua missään tapauksessa luontoa, luonnonsuojelua kohtaan, mutta ei se kyllä voi olla reilua metsästystäkään kohtaan. Toivon, että tämä olisi aloite, jota voisimme tässä eduskunnassa yhdessä edistää.

Äskeisessä keskustelussa, jossa keskustelimme toisesta asiasta, salametsästyksestä, nousi esille haaskaruokinta. Kyseessä on varsin samankaltainen asia, joskin haaskaruokinnassa edellisessä kohdassa puhe oli ehkä yleensä valokuvaamiseen houkuttelusta, ja se vaikutti siinä keskustelussa. Tai siinä keskustelussa puhuttiin sen vaikutuksista suurpe-toihin. Tässä nyt puhutaan metsästyksestä ja kohteen houkuttelemisesta ruokinnalla. Mutta yhtä kaikki kyse on ihmisen puuttumisesta luonnon ekosysteemeihin, joka monella tavalla, kuten edustaja Elo tässä kuvaili niitä tapoja, vaikuttaa siihen luonnon kiertokulkuun ja saa sen epätasapainoon. Metsästäminen kuitenkin parhaimmillaan voi olla toimintaa, joka vaikuttaa vain vähäisessä määrin ekosysteemeihin, kun se kohdistetaan lajeihin, mitkä ovat elinvoimaisia. Mutta tällä tavalla, kun muokkaamalla sitä ekosysteemiä halutaan saada suuria saaliita kerrallaan erittäin helposti, kyse on mielestäni ihan muusta kuin eettisesti kestävästä metsästyksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

20.55 Mikko Polvinen ps: Arvoisa puhemies! Ehkä en ihan tällaisenaan tätä lakia tulisi kannattamaan, mutta siihen kokonaisuuteen, miten meidän metsässä elävää riistaa ruokitaan ja kuinka sitä sieltä ruokinnalta käytetään, kuinka sitä luontokuvauksessa hyödynnetään, kuinka sitä metsästyksessä hyödynnetään, missä mittakaavassa, tällä aloitteella voisi olla merkitystä ja voisi tuoda sitä keskustelua, mikä on reilua luonnolle, mikä on reilua metsästämiselle, mikä on reilua sille perinteiselle metsästyskulttuurille, missä ihminen jah-taa eri eläimiä ja koettaa saada sitä saaliikseen puhtain metsästämiskeinoin. Siinä on mukana sellainen elementti, että se ei ole vain tällaista valmiille maalille metsästämistä.

Hyvä sinänsä, että tämä asia on nyt tullut keskusteluun. Sitten voimme varmasti tarkas-tella, kun tätä haaskalakiakin katsotaan, kokonaisuutta siitä, miten ruokaa ja ruokintaa hyö-dynnetään eläimien saamiseksi kuvatuiksi tai metsästetyiksi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

12. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 8.11.2024 klo 13.00. Täysistunto lopetet-tiin klo 20.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen